

Krašto apsaugos ministerijos

Finansų ir biudžeto
departamento Biudžeto
skyriaus viršininkas vykdamas
departamento direktoriaus
funkcijas

plk. lt. Mantas Ruika

2025-07-28

**KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJOS
FINANSINIŲ IŠTEKLIŲ VALDYMO INFORMACINĖS SISTEMOS MODERNIZAVIMO
TECHNINĖ SPECIFIKACIJA**

Turinys

1.	Bendra informacija.....	5
2.	Sąvokos ir sutrumpinimai.....	5
3.	Sutarties tikslas ir uždaviniai.....	6
4.	Susijusių dokumentų sąrašas.....	7
5.	Biudžeto valdymo procesų aprašymas.....	10
6.	Funkciniai reikalavimai.....	12
6.1.	Konceptuali funkcinė architektūra.....	12
6.2.	Bendrieji reikalavimai.....	16
6.3.	Reikalavimai naudotojų ir administratorių identifikavimui.....	16
6.4.	Reikalavimai darbalaukio komponentei.....	17
6.4.1.	Bendrieji reikalavimai.....	17
6.4.2.	Sistemos pranešimai.....	17
6.5.	Reikalavimai biudžeto rengimui.....	18
6.5.1.	Bendrieji reikalavimai biudžeto rengimui.....	18
6.5.2.	Reikalavimai įrašų blokavimui.....	19
6.5.3.	Reikalavimai ankstesnių sąmatų duomenų perkėlimui.....	19
6.5.4.	Reikalavimai sąmatos ketvirtiniam paskirstymui.....	20
6.6.	Reikalavimai biudžeto rengimo duomenų formų tvarkymui.....	20

6.6.1.	Bendrieji reikalavimai.....	20
6.6.2.	Reikalavimai pasikeitus išlaidų straipsnių ekonominei klasifikacijai.....	22
6.6.3.	Reikalavimai planuojamų asignavimų peržiūrėjimui.....	22
6.7.	Reikalavimai normatyvinei bazei.....	23
6.8.	Reikalavimai asignavimų planavimo pasirengimui.....	24
6.8.1.	Reikalavimai dimensijų tvarkymui.....	24
6.8.2.	Reikalavimai formulių tvarkymui.....	25
6.8.3.	Reikalavimai duomenų kokybės kontrolei.....	26
6.9.	Reikalavimai personalo duomenų tvarkymui.....	26
6.10.	Reikalavimai Išlaidų planavimui.....	27
6.10.1.	Bendrieji reikalavimai Išlaidų planavimui.....	27
6.10.2.	Reikalavimai duomenų, susijusių su Išlaidomis, importui.....	30
6.11.	Reikalavimai Turto planavimui.....	30
6.11.1.	Bendrieji reikalavimai Turto planavimui.....	30
6.11.2.	Reikalavimai Turto duomenų importui.....	32
6.12.	Reikalavimai išlaidų darbo užmokesčiui, socialinio draudimo įmokų planavimui.....	33
6.13.	Reikalavimai Papildomų išlaidų klasifikatoriui ir požymiams.....	35
6.13.1.	Reikalavimai išlaidų dalyvavimui tarptautinėse veiklose planavimui.....	35
6.13.2.	Reikalavimai atstovavimo išlaidų planavimui.....	36
6.13.3.	Planavimas pagal nustatytą požymį.....	37
6.14.	Reikalavimai centralizuoto aprūpinimo planavimui.....	37
6.15.	Reikalavimai Sąmatų sudarymui naudojant informaciją, prie kurios prieiga yra ribota.....	38
6.16.	Reikalavimai alternatyviai sąmatai.....	38
6.16.1.	Reikalavimai alternatyviai sąmatai (planuojami asignavimai).....	38
6.16.2.	Reikalavimai alternatyviai sąmatai (sąmatų tikslinimas).....	39
6.17.	Reikalavimai pokyčio pagrindimui planavime.....	39
6.18.	Reikalavimai programų sąmatų tikslinimo posistemui.....	40
6.18.1.	Bendrieji reikalavimai.....	40
6.18.2.	Duomenų pateikimas VBAMS.....	41
6.18.3.	Duomenų pateikimas VBAMS naudojant integracijas.....	42
6.19.	Reikalavimai panaudotų asignavimų duomenų įvedimui.....	42
6.19.1.	Reikalavimai panaudotų asignavimų duomenų rankiniam įvedimui ar failo importui.....	42
6.19.2.	Reikalavimai panaudotų asignavimų įvedimui naudojant integracijas.....	42
6.20.	Reikalavimai suvestinėms.....	42
6.20.1.	Reikalavimai suvestinėms (planuojami asignavimai).....	42

6.20.2.	Reikalavimai suvestinėms (asignavimų tikslinimas).....	43
6.20.3.	Reikalavimai suvestinėms (Alternatyvi sąmata asignavimų planavimui ir tikslinimui).....	43
6.21.	Reikalavimai ataskaitų posistemii.....	44
6.21.1.	Bendrieji reikalavimai.....	44
6.21.2.	Sąmatų ataskaitų generavimas.....	45
6.21.3.	Reikalavimai analitikai.....	45
6.22.	Reikalavimai biudžeto valdymo įrankiui.....	46
6.22.1.	Bendrieji reikalavimai.....	46
6.22.2.	Reikalavimai suvestinėms.....	47
6.23.	Reikalavimai administravimui.....	47
6.23.1.	Reikalavimai naudotojų administravimui (Teisės ir Rolės).....	47
6.23.2.	Reikalavimai dimensijų ir parametrų administravimui.....	48
6.23.3.	Reikalavimai veiksnių BVIS auditavimui.....	50
6.24.	Reikalavimai integracijoms su išorinėmis IS.....	51
6.24.1.	Bendrieji reikalavimai.....	51
6.24.2.	Realizuojamos integracijos.....	52
6.24.3.	Funkcinių galimybių plėtimas integracijoms.....	53
6.24.4.	Integracijų sąsajos.....	53
7.	Nefunkciniai reikalavimai.....	54
7.1.	Bendrieji reikalavimai.....	54
7.1.1.	Reikalavimai pritaikymui veikti užsakovo infrastruktūroje.....	54
7.1.2.	Reikalavimai prieinamumui.....	55
7.1.3.	Reikalavimai plečiamumui.....	56
7.1.4.	Reikalavimai rezervinių kopijų darymui, atstatymui ir sistemos stebėjimui.....	56
7.1.5.	Reikalavimai architektūrai.....	57
7.1.6.	Reikalavimai IT infrastruktūrai ir diegimui.....	58
7.1.7.	Reikalavimai saugos architektūrai.....	59
7.1.8.	Reikalavimai standartams.....	59
7.1.9.	Reikalavimai esamų informacinių išteklių panaudojimui.....	60
7.2.	Reikalavimai saugumui.....	61
7.2.1.	Reikalavimai saugą reglamentuojančių teisės aktų taikymui.....	61
7.2.2.	Reikalavimai duomenų saugai.....	62
7.2.3.	Reikalavimai duomenų saugai (kriptografija).....	62
7.2.4.	Reikalavimai duomenų saugai (naudotojų prieiga).....	62
7.3.	Reikalavimai greitaveikai ir našumui.....	63

7.4.	Reikalavimai programinei įrangai ir licencijoms.....	64
7.5.	Reikalavimai duomenų bazėms.....	65
7.6.	Reikalavimai integracinėms sąsajoms.....	65
7.7.	Reikalavimai naudotojo sąsajai ir ergonomikai.....	66
7.8.	Reikalavimai duomenų archyvavimui.....	68
8.	Reikalavimai paslaugų teikimui.....	69
8.1.	Reikalavimai projekto valdymui.....	69
8.2.	Reikalavimai kokybės užtikrinimo priemonėms.....	70
8.3.	Reikalavimai dokumentacijai ir jos derinimui.....	70
8.4.	Reikalavimai analizei ir projektavimui.....	72
8.5.	Reikalavimai demonstracijoms.....	72
8.6.	Reikalavimai diegimui.....	73
8.7.	Reikalavimai testavimui.....	74
8.8.	Reikalavimai bandomajai eksploatacijai.....	75
8.9.	Reikalavimai mokymams.....	76
8.10.	Reikalavimai papildomai užsakomoms (funkcinių galimybių plėtimo) paslaugoms.....	77
8.11.	Reikalavimai pakeitimų valdymams.....	78
8.12.	Reikalavimai eksploatacinio aptarnavimo ir priežiūros vykdymui.....	78
8.13.	Reikalavimai galutiniam BVIS priėmimui.....	80
8.14.	Reikalavimai paslaugų etapams ir terminams.....	81
Priedas Nr. 1. Reikalavimai BVIS modernizavimui.....		82
Priedas Nr. 2. Informacinės sistemos BVIS Procesų aprašymai.....		88

1. BENDRA INFORMACIJA

1. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija (toliau – KAM) vykdo finansinių išteklių – biudžeto valdymo informacinės sistemos (toliau – BVIS) modernizavimą.

2. Modernizavimu siekiama skaitmenizuoti KAM ir jai pavaldžių įstaigų biudžeto planavimo ir vykdymo procesus bei užtikrinti tinkamus funkcionalumus visiems biudžeto rengimo etapams ir sąmatų tikslinimui.

3. Visi darbai, susiję su biudžeto planavimu ir vykdymu, duomenų analize šiuo metu atliekami informacinėje sistemoje, kuri iki šiol naudoja „Microsoft Dynamics NAV 2009 R2“ versiją. Kartu yra ir kitos priežastys, reikalaujančios atnaujinti informacinę sistemą, – tai yra programinės įrangos galimybių ribotumas: riboti (ar pasenę) analizės įrankiai, nebeatitinkantis poreikių duomenų įvedimo lankstumas, riboti (moraliskai pasenę ir nenašūs) ataskaitų generavimo įrankiai, nėra tiesioginės integracijos (arba yra dalinė integracija) su kitomis išorinėmis ir vidinėmis informacinėmis sistemomis (toliau – IS) (Finansų ministerijos IS – Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimų sistema (toliau – VBAMS), Finansinės apskaitos bendroji informacinė sistema (toliau – FABIS), Stebėsenos informacinė sistema (toliau – SIS), Strateginio valdymo informacinė sistema (toliau – SVIS) ir kitomis IS – visi ryšiai su kitomis IS iš esmės yra atliekami eksporto–importo būdu.

2. SĄVOKOS IR SUTRUMPINIMAI

Pateikiamos naudojamos sąvokos:

Sąvoka / sutrumpinimas	Paaiškinimas
BI	Duomenų analitikos įrankis (ang. Business intelligence)
BD	Bazinis dydis
BS	Biudžeto specialistas
BSI	Bazinė socialinė išmoka
CFTT	Centralizuota finansų ir turto tarnyba prie Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos
DBVS	Duomenų bazių valdymo sistema
Diegėjas	Paslaugų tiekėjas, kuris įgyvendina šios Techninės specifikacijos reikalavimus
DU	Darbo užmokestis
EIK	Išlaidų ekonominė klasifikacija
FM	Lietuvos Respublikos finansų ministerija
FABIS	Finansinės apskaitos bendroji informacinė sistema
FBD	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos Finansų ir biudžeto departamentas
IS	Informacinė sistema
IT	Informacinės technologijos
IT padalinys	KAS padalinys, kuriam pavesta administruoti IS
Išlaidos	Išlaidos, išskyrus Turtą pagal valstybės biudžeto išlaidų ekonominę klasifikaciją

Sąvoka / sutrumpinimas	Paaiškinimas
KAS	Krašto apsaugos sistema
KAS PV	KAS Planavimo vadovas atitinkamiems metams (Turto įsigijimo planas)
KAM	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
LK	Lietuvos kariuomenė
LK FAD	Lietuvos kariuomenės Finansų ir apskaitos departamentas
LRVK	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija
LRS	Lietuvos Respublikos Seimas
Naudotojas	KAS įstaiga ar jos padalinys, kurio atitinkamas teises IS turintys darbuotojai dalyvauja biudžeto rengimo ir vykdymo procese
Perkančioji organizacija	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
PSG	Personalo struktūrinė grupė (pvz., profesinės karo tarnybos kariai, valstybės tarnautojai ir kt.)
PIK	Papildomas išlaidų klasifikatorius
Turtas	Materialiojo ir nematerialiojo ilgalaikio turto įsigijimo išlaidos pagal valstybės biudžeto išlaidų ekonominę klasifikaciją
SIS	Stebėsenos informacinė sistema
SVIS	Strateginio valdymo informacinė sistema
VBAMS	Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimų sistema
WS, webservice	Duomenų gavimo sprendimas naudojantis žiniatinklio paslauga

3. SUTARTIES TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

4. Sutarties tikslas – įsigyti BVIS modernizavimo paslaugas, kurių metu būtų sukurtas modulis, kuris užtikrintų efektyvius biudžeto planavimo, tikslinimo ir vykdymo procesus ir būtų sprendžiamos šios problemos:

4.1. nepakankamas KAM biudžeto valdymo procesų skaitmenizavimas ir automatizavimas, padengimas esamais IT ištekliais;

4.2. esamų IT išteklių konsolidavimo ir integracijos trūkumas;

4.3. esamų IT išteklių automatizuotos integracijos su išorinėmis informacinėmis sistemomis stoka;

4.4. naudotojų sąsajos trūkumai ir neatitikimas šiuolaikiškų naudotojų lūkesčių.

5. Sutarties uždaviniai:

5.1. atlikti detalią poreikių ir galimybių analizę;

5.2. sumodeliuoti ir suprojektuoti BVIS architektūrą, diegimo architektūrą ir naudotojo sąsają;

5.3. parengti ir suderinti visą šioje techninėje specifikacijoje numatytą BVIS dokumentaciją;

5.4. realizuoti šioje techninėje specifikacijoje išvardintus BVIS funkcinius, nefuncinius, integracinius bei paslaugų teikimo reikalavimus;

5.5. įdiegti BVIS pateiktoje infrastruktūroje;

5.6. sėkmingai įvykdyti BVIS sukurtų bei duomenų mainų sąsajų testavimą ir bandomąją eksploataciją;

5.7. teikti BVIS garantijos ir palaikymo paslaugas.

6. Sutarties rezultatas – modernizuota ir ištestuota BVIS.

7. BVIS turi skaitmenizuoti KAM ir pavaldžių įstaigų vykdomus biudžeto valdymo procesus, sukurti efektyvią ataskaitų sistemą ir užtikrinti tinkamus funkcionalumus visiems biudžeto rengimo etapams ir sąmatų tikslinimui.

8. Sutartis bus laikoma įvykdyta, kai bus įgyvendinti visi šiame skyriuje numatyti uždaviniai – atliktos visos uždavinių įgyvendinimui numatytos veiklos ir pasiekti jų rezultatai.

4. SUSIJUSIŲ DOKUMENTŲ SĄRAŠAS

9. Visos įsigyjamos paslaugos turi būti teikiamos vadovaujantis žemiau esančioje lentelėje pateikiamais teisės aktais, jų pakeitimas ir papildymais (aktualios redakcijos) ar kitais susijusiais dokumentais.

10. BVIS analizės, projektavimo ir kūrimo metu turi būti atsižvelgiama į galiojančių teisės aktų nuostatas ar jų pakeitimus.

11. Dalis iš žemiau pateikiamų teisės aktų yra rengiami ir tvirtinami kiekvienais metais, taip nustatant taikomus dydžius, vertes ar nuostatas. BVIS kūrimo metu turės būti atsižvelgiama į tuo metu galiojančius teisės aktus net jei lentelėje ir pateikiami teisės aktai bus panaikinti vietoje jų priimant naujus.

12. Turi būti atsižvelgiama į visus teisės aktų pakeitimus atsiradusius iki atitinkamo BVIS kūrimo etapo analizės ir projektavimo etapo pabaigos. Jei teisės aktų pakeitimai, įtakojantys BVIS veikimą, paaiškėja po analizės ir projektavimo etapo rezultatų patvirtinimo, tokių pakeitimų realizavimas turi būti aptariamas su Perkančiąja organizacija atskirai ir jų įgyvendinimui gali būti užsakomas papildomų darbų atlikimas.

Biudžeto valdymo procesui aktualūs teisės aktai:

Nr.	Dokumentas
1.	Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymas
2.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas
3.	Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymas
4.	Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas
5.	Lietuvos Respublikos atitinkamų metų biudžeto patvirtinimo įstatymas
6.	Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymas
7.	Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymas
8.	Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas

9.	Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymas
10.	Lietuvos Respublikos pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio nustatymo ir asignavimų darbo užmokesčiui perskaičiavimo įstatymas
11.	Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas
12.	Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas
13.	Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymas
14.	Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančios šalies įstatymas
15.	Lietuvos Respublikos valstybės gynybos fondo įstatymas
16.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl strateginio valdymo metodikos patvirtinimo“
17.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo įgyvendinimo“
18.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 6 d. nutarimas Nr. 198 „Dėl Žvalgybos pareigūnų, pasiūstų mokytis ar tobulinti kvalifikacijos, aprūpinimo sąlygų mokymosi ar kvalifikacijos tobulinimo laikotarpiu tvarkos aprašo patvirtinimo“
19.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 29 d. nutarimas Nr. 1181 „Dėl maitinimosi išlaidų piniginės kompensacijos dydžio nustatymo ir mokėjimo kariams ir karo prievolinkams, neaprūpinamiems maistu“
20.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimas Nr. 864 „Dėl dienpinigių mokėjimo privalomosios pradinės karo tarnybos kariams“
21.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 19 d. nutarimas Nr. 1167 „Dėl Vienkartinių piniginių išmokų valstybės tarnautojams ir biudžetinių įstaigų darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“
22.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimas Nr. 1177 „Dėl atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvoje, sąrašo patvirtinimo“
23.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 19 d. nutarimas Nr. 1210 „Dėl profesinės karo tarnybos karių, perkeltų į Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes, specialiąsias misijas, atstovybes prie tarptautinių organizacijų, užsienio valstybių ir tarptautines karines ar gynybos institucijas, ir žvalgybos pareigūnų, perkeltų į užsienio valstybių ir tarptautines karines ar gynybos institucijas, tarnybos užsienyje apmokėjimo“
24.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 27 d. nutarimas Nr. 1393 „Dėl Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymo įgyvendinimo“
25.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 17 d. nutarimas Nr. 919 „Dėl reprezentacinių išlaidų“

26.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugpjūčio 3 d. nutarimas Nr. 990 „Dėl atstovavimo šalyje ir užsienyje išlaidų“
27.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 7 d. nutarimas Nr. 702 „Dėl maksimalių gyvenamosios patalpos nuomos ir kompensuotinių persikėlimo (kelionės ir turto pervežimo) išlaidų dydžių patvirtinimo ir persikėlimo (kelionės ir turto pervežimo) išlaidų apmokėjimo tvarkos nustatymo“
28.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 11 d. nutarimas Nr. 128 „Dėl Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“
29.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. liepos 1 d. nutarimas Nr. 688 „Dėl karo prievolinkams apmokamų kelionės išlaidų dydžių nustatymo“
30.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 29 d. nutarimas Nr. 526 „Dėl dienpinigių ir kitų komandiruočių išlaidų apmokėjimo“
31.	LR Seimo 2024 m. kovo 21 d. nutarimas Nr. XIV-2505 dėl Krašto apsaugos sistemos stiprinimo ir plėtros programos patvirtinimo
32.	Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugpjūčio 13 d. nutarimas Nr. 818 „Dėl Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymo įgyvendinimo“
33.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. rugpjūčio 10 d. nutarimas Nr. 896 „Dėl Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos statuto patvirtinimo“
34.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimas Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“
35.	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2013 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. 1V-832 „Dėl Techninių valstybės registrų (kadastrų), žinybinių registrų, valstybės informacinių sistemų ir kitų informacinių sistemų elektroninės informacijos saugos reikalavimų patvirtinimo“
36.	Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2013 m. kovo 25 d. įsakymas Nr. T-36 „Dėl Duomenų teikimo formatų ir standartų rekomendacijų patvirtinimo“
37.	Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. liepos 3 d. įsakymas Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“
38.	Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. 1K-465 „Dėl asignavimų valdytojų, kitų valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų ir valstybės biudžeto asignavimus gaunančių kitų subjektų metinio biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir tarpinių biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklių patvirtinimo“
39.	Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. rugpjūčio 8 d. įsakymas Nr. 1K-265 „Dėl Asignavimų valdytojų programų, finansuojamų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, finansavimo šaltinių klasifikacijos patvirtinimo“
40.	Lietuvos Respublikos finansų ministro 2018 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. 1K-206 „Dėl biudžeto sudarymo ir vykdymo formų“
41.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. V-941 „Dėl Informacinių technologijų saugos atitikties vertinimo metodikos patvirtinimo“

42.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2022 m. vasario 3 d. įsakymas Nr. V-93 „Dėl bendrųjų biudžeto projekto rengimo KAS reikalavimų patvirtinimo“
43.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. V-947 „Dėl Krašto apsaugos ministerijos biudžeto sudarymo, vykdymo ir kontrolės procesų ir jų aprašymų patvirtinimo“
44.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2018 m. liepos 3 d. įsakymas Nr. V-618 „Dėl Krašto apsaugos sistemos planuojamųjų kainų, krašto apsaugos sistemos naudojamų finansinių išteklių valdymo informacinėje sistemoje, nustatymo metodikos patvirtinimo“
45.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2010 m. sausio 28 d. įsakymas Nr. V-82 „Dėl krašto apsaugos sistemos biudžeto vykdymo žinybinių formų patvirtinimo“
46.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2019 m. balandžio 8 d. įsakymas Nr. V-344 „Dėl Krašto apsaugos ministerijos biudžeto sudarymo, vykdymo ir kontrolės procesų ir jų aprašymų patvirtinimo“
47.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2007 m. gegužės 16 d. įsakymas Nr. V-503 „Valstybės biudžeto programų sąmatų vykdymo taisyklės“
48.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2019-03-08 d. įsakymas Nr. V-256 „Dėl darbo užmokesčio fondo planavimo metodikos patvirtinimo“
49.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2022 m. rugpjūčio 18 d. įsakymas Nr. V-626 „Dėl Vienkartinės išmokos karo medicinos gydytojams, pasirašiusiems pirmąją profesinės karo tarnybos sutartį, skyrimo, mokėjimo ir grąžinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“,
50.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 3 d. įsakymas Nr. V-1261 „Dėl Profesinės karo tarnybos karių, karių savanorių ir kitų aktyviojo rezervo karių, parengtojo rezervo karių ir kariūnų kelionės išlaidų atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“
51.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2022 m. rugsėjo 1 d. įsakymas Nr. V-693 „Dėl karių, pasiūstų įgyti profesinį parengimą, tobulinti kvalifikacijos ar mokytis, dienpinigių ir kitų išlaidų dydžių nustatymo ir apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“
52.	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2020 m. gegužės 22 d. įsakymas Nr. V-405 „Dėl Lėšų, reikalingų valstybinei funkcijai „Dalyvavimas rengiant ir vykdant mobilizaciją, demobilizaciją, priimančiosios šalies paramą“ vykdyti, planavimo, pervedimo savivaldybėms ir savivaldybių atsiskaitymo už šias lėšas tvarkos aprašo patvirtinimo“

5. BIUDŽETO VALDYMO PROCESŲ APRAŠYMAS

13. Biudžetai yra rengiami KAM ir KAM pavaldžioms įstaigoms. KAM kaip asignavimų valdytojo biudžetą sudaro KAM ir visų KAM pavaldžių įstaigų suplanuoti asignavimai. KAM ir kiekviena KAM pavaldi įstaiga, įskaitant ir jų padalinius, kuriems planuojami asignavimai, rengia savo biudžetą, kuris po to konsoliduojamas į asignavimų valdytojo biudžetą. Už KAM kaip asignavimų valdytojo biudžeto parengimo organizavimą ir koordinavimą yra atsakingas FBD.

14. KAM biudžetas rengiamas trejiems ($n - n+2$) metams (n – pirmieji planuojamieji metai, $n+1$ – antrieji planuojamieji metai, $n+2$ – tretieji planuojamieji metai). Biudžeto rengimo procesas gali būti suskirstytas į tris pagrindinius biudžeto planavimo etapus.

14.1. Pirmame etape parengiamas pirminis biudžeto projektas, skirtas pasirengimui deryboms su LRVK ir FM. Šiame etape pagal KAS PV ir jo priedus bei kitus patvirtintus planavimo dokumentus planuojami visi asignavimai, būtini trejiems metams, identifikuojant papildomą asignavimų poreikį, kuriuo viršijami asignavimai, patvirtinti ankstesniais metais.

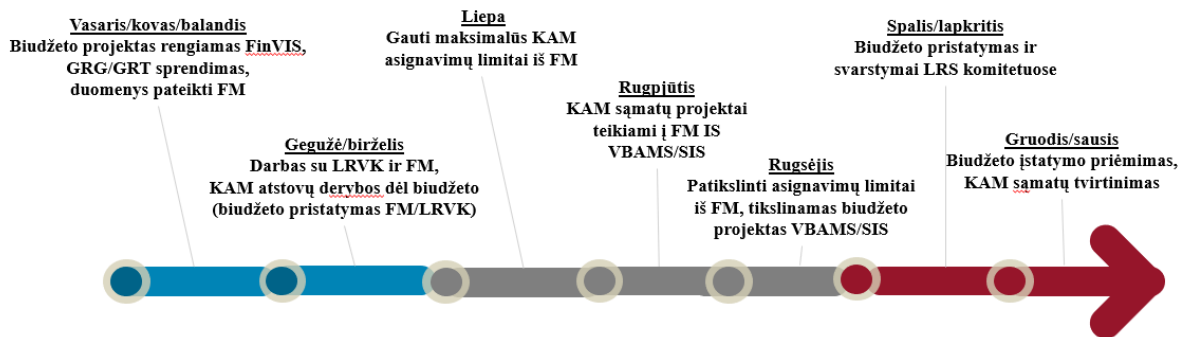
Suplanuotas trejų metų asignavimų poreikis pateikiamas LRVK ir FM.

14.2. Antrame etape biudžeto projektas tikslinamas atsižvelgiant į po derybų FM pateiktas maksimalių numatomų asignavimų sumas ir pakartotinai teikiamas FM.

14.3. Trečiame etape vyksta KAM biudžeto projekto svarstymai LRS. KAM biudžeto projektas gali būti tikslinamas įvertinus gautus LRS komitetų siūlymus. Priėmus įstatymą dėl tam tikrų metų valstybės biudžeto yra rengiamos KAM biudžeto programų sąmatos $n - n+2$ metams ir SVP (vadovaujantis strateginio valdymo metodika biudžetas sudaromas programiniu principu). Šiame etape iki sąmatų tvirtinimo atitinkamai patikslinant biudžeto projektą yra įvertinamas einamųjų metų biudžeto vykdymas, kurio rezultatai turi įtakos vėlesniems metams.

14.4. Schematiškai biudžeto rengimo procesą galima išdėlioti taip:

Biudžeto rengimo etapai

15. Biudžetą vykdo kiekviena KAS institucija pagal pirmiesiems (n) biudžetiniams metams tvirtinamas programų sąmatas. Vykdamas programų sąmatas, asignavimai naudojami KAS institucijos veiklos uždaviniams įgyvendinti reikalingoms išlaidoms ir Turtui įsigyti, atliekant nustatytas finansų kontrolės procedūras.

16. Biudžetinių metų eigoje, esant poreikiui, patvirtintos programų sąmatos gali būti keičiamos, perskirstant patvirtintus asignavimus tarp KAS institucijų, jų vykdomų programų, funkcijų, priemonių, ekonominės išlaidų klasifikacijos straipsnių, ketvirčių ir kt., KAS nustatyta tvarka. Programų sąmatų pakeitimai yra atliekami atsižvelgiant į biudžetinių metų eigoje gautas naujas užduotis, vykdomos veiklos prioritetų pokyčius bei kitus programų sąmatų vykdymo eigoje atsiradusius veiksniai.

17. Pagrindinis tikslas tikslinant programų sąmatas yra užtikrinti personalo išlaikymo poreikius, skirti asignavimus būtinus sutartiniams įsipareigojimams įvykdyti, priimtiems sprendimams įgyvendinti bei papildomiems poreikiams, pagal patvirtintas naujas užduotis, finansuoti, taip pat perskirstyti neįvykdytų veiklų (projektų/įsigijimų) asignavimus. Keičiant programų sąmatas dėl neįvykdytų veiklų, siekiama maksimaliai asignavimus skirti vykdomoms tęstinėms veikloms (projektams/įsigijimams), kurioms asignavimai suplanuoti ateinančiais laikotarpiais, tačiau pagal veiklų (projektų/įsigijimų) vykdymo eigą yra galimybė asignavimus naudoti biudžetinėmis metais, taip mažinant finansinę naštą ateityje. Keičiant programų sąmatas dėl papildomų poreikių finansavimo siekiama maksimaliai šiuos poreikius finansuoti iš biudžetinėmis metais sutaupytų asignavimų. Į einamųjų metų biudžeto vykdymo rezultatus atsižvelgiama sudarant ateinančių metų biudžeto programų sąmatas.

18. Atsiskaitymas už KAS biudžeto vykdymą ir asignavimų panaudojimo kontrolė vykdoma sudarant KAS biudžetinių įstaigų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinius. Šiuos ataskaitų rinkinius sudaro KAS institucijų finansinę apskaitą tvarkančios tarnybos, o konsoliduotus ataskaitų rinkinius už asignavimų valdytoją – FBD. Konsoliduoti ataskaitų rinkiniai teisės aktų nustatyta tvarka yra teikiami FM, Valstybės kontrolei, kitoms suinteresuotoms institucijoms. Siekiant užtikrinti skaidrų atsiskaitymą už KAS asignavimų naudojimą, biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkiniai yra skelbiami viešai, taip pat yra teikiamos finansinės ataskaitos parlamentinei kontrolei vykdyti. Užtikrinant vidaus kontrolės sistemą, papildomai yra užpildomos KAS patvirtintos biudžeto vykdymo žinybinės formos.

19. Apibendrintai KAM biudžeto valdymas susideda iš dviejų lygiagrečių procesų: biudžeto rengimo ir biudžeto vykdymo (sąmatų tikslinimo) bei kontrolės (procesų schemos ir aprašymai pateikiami priede Nr. 2 „Informacinės sistemos procesų aprašymas“).

20. Šie procesai laike išsidėsto taip:

Nr.	Procesas
1.1.	N-1 (einamaisiais) metais vykdomas PIRMINIO BIUDŽETO PROJEKTO RENGIMO PROCESAS: Paruošiama BVIS biudžeto projekto sudarymui. Vykdomas biudžeto projekto rengimas BVIS n – n+2 metams: <ul style="list-style-type: none"> • Turto planavimas • Išlaidų planavimas
1.2	Vykdomas BIUDŽETO PROJEKTO PAGAL MAKSIMALIUS ASIGNAVIMŲ LIMITUS RENGIMO PROCESAS. Pakartojamas ankstesnis punktas koreguojant biudžeto projektą BVIS.
1.3	Vykdomas PROGRAMŲ SĄMATŲ RENGIMO PROCESAS. BVIS parengiamas sąmatos n – n+2 metams tvirtinimui. N-ųjų metų sąmata paskirstoma ketvirčiais.
2.	Vykdomas PROGRAMŲ SĄMATŲ TIKSLINIMO PROCESAS. N-1 metais: <ul style="list-style-type: none"> • BVIS stebimas sąmatos vykdymas. • Sąmatos tikslinamos BVIS pagal poreikį.

3.	Procesai kartojasi iš naujo, kai periodai „pasistumia“ metais „į priekį“ („n+1“ metai tampa „n“ ir t.t.).
----	---

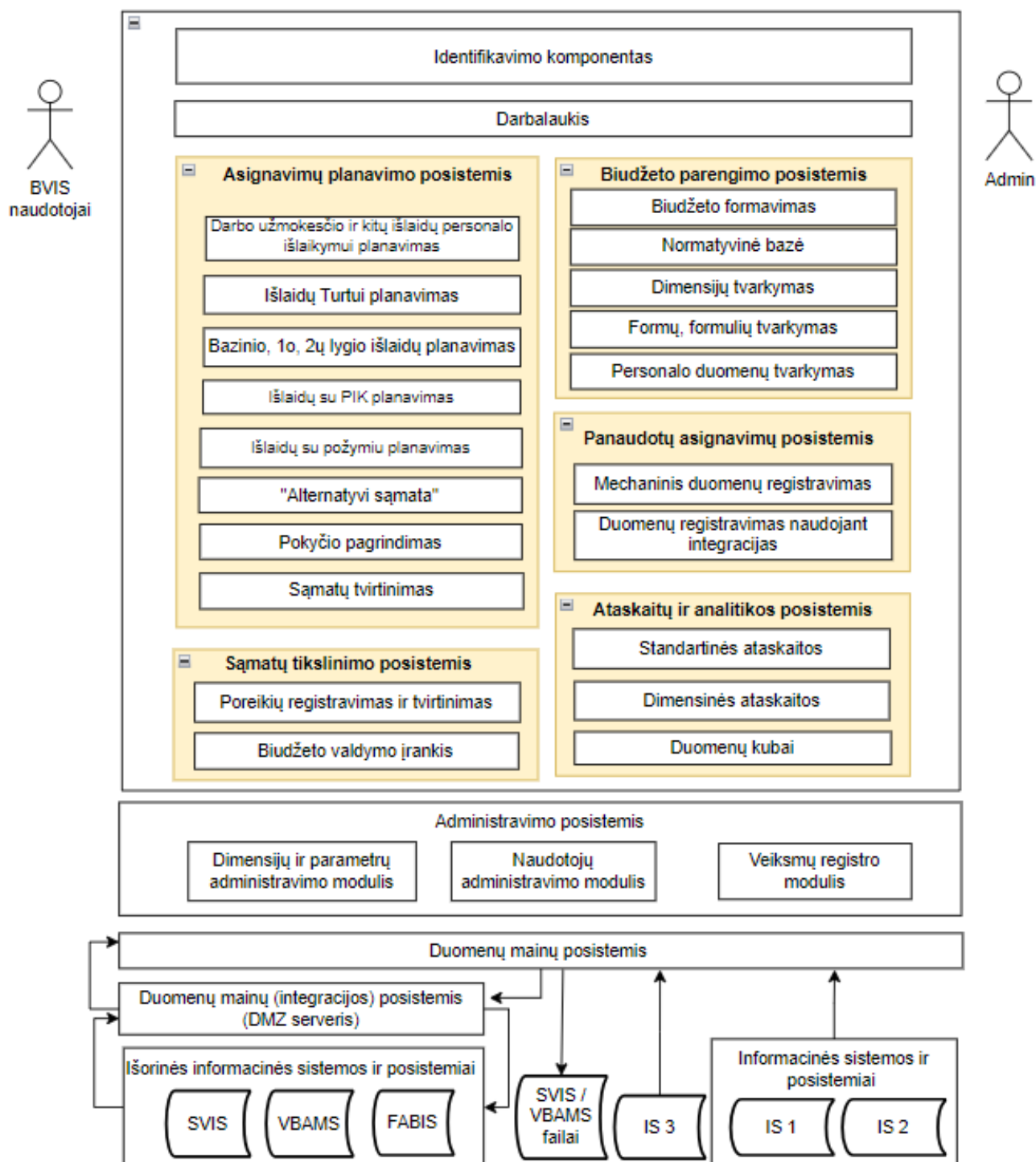
6. FUNKCINIAI REIKALAVIMAI

21. Šiame skyriuje apibrėžiami funkciniai reikalavimai keliami BVIS, kuriuos Diegėjas turi realizuoti.

6.1. KONCEPTUALI FUNKCINĖ ARCHITEKTŪRA

22. Žemiau esančiame paveiksle pateikiama galima BVIS konceptuali funkcinė architektūra, nurodanti esminius funkcinis blokus bei integracijas su išorinėmis sistemomis. Ši schema nurodo technologinių realizacijos priemonių bei programinės įrangos architektūros. Galutinė funkcinė bei programinės įrangos architektūra gali būti tikslinama ir turi būti suderinta su Perkančiąja organizacija projekto eigoje.

BVIS konceptuali funkcinė architektūra

Nr.	Architektūrinis elementas	Aprašymas
FR-1	Identifikavimo	Komponentas, skirtas tinkamam sistemos naudotojų identifikavimui

Nr.	Architektūrinis elementas	Aprašymas
	komponentas	ir autentifikavimui. Numatoma naudoti operacinės sistemos autentifikaciją ir duomenų bazės autentifikaciją.
FR-2	Darbalaukio komponentas	Komponentas, skirtas sudaryti galimybes vienoje vietoje pateikti sistemos naudotojui jam aktualią informaciją apie sistemoje vykstančius biudžeto valdymo procesus. Duomenų atvaizdavimas būtų vykdomas atsižvelgiant į prisijungusio naudotojo rolę.
FR-3	Biudžeto parengimo posistemis	<p>Komponentas, skirtas sudaryti sąlygas atlikti paruošiamuosius veiksmus, būtinus sąmatos sudarymo procesui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biudžeto formavimas (Programų sąmatų versijų tvarkymas (sukūrimas, užbaigimas), ankstesnių sąmatų duomenų perkėlimas). • Normatyvų, naudojamų skaičiavimuose, tvarkymas. • Personalo duomenų importas iš personalo IS ir jų tvarkymas. • Duomenų įvedimo formų, kurių pagalba atliekamas asignavimų planavimas, tvarkymas (pvz. esamų formų tobulinimas, komponentų rūšiavimo keitimas, papildomų elementų pridėjimas, spalvinimo taisyklių keitimas). • Dimensijų tvarkymas. • Formuliu tvarkymas.
FR-4	Asignavimų planavimo posistemis	Biudžeto sudarymo posistemis apima komponentus, kurie sudaro sąlygas įvairias teises turintiems naudotojams dalyvauti konkrečios sąmatos sudarymo procese (visuose sąmatos sudarymo etapuose).
FR-4.1	Darbo užmokesčio ir kitų išlaidų personalo išlaikymui planavimas	Darbo užmokesčio fondo skaičiavimo forma ir kitų išlaidų personalui išlaikyti planavimo funkcionalumas.
FR-4.2	Išlaidų Turtui planavimo komponentas	Komponentas, skirtas išlaidoms Turtui planuoti.
FR-4.3	Bazinis, 1o, 2ų išlaidų planavimo lygiai	Formos, leidžiančios planuoti išlaidas naudojantis normatyvais pagal pasirinktą išlaidų planavimo lygį (detalumą).
FR-4.4	Išlaidų su PIK planavimas	Komponentas, leidžiantis planuoti išlaidas naudojant PIK.
FR-4.5	Išlaidų su požymiu planavimas	Funkcionalumas, leidžiantis planuoti išlaidas naudojantis požymiu, pažyminčiu tam tikras išlaidas. Planuojant asignavimus pagal PIK sukuriama naujos formos, o planuojant pagal požymį taikomas įprastinės asignavimų planavimo formos tik priskiriamas požymis.
FR-4.6	„Alternatyvi sąmata“	Komponentas, leidžiantis fiksuoti papildomą išlaidų poreikį.
FR-4.7	Pokyčio pagrindimas	Komponentas, skirtas paaiškinti skirtumus lyginant einamąjį biudžeto versiją su n-2 metais parengtu biudžetu.
FR-4.8	Sąmatų tvirtinimas	Komponentas, leidžiantis sudaryti ataskaitų paketus ir užblokuoti (apsaugoti) duomenų sritis nuo jų pakeitimo.
FR-5	Sąmatų tikslinimo	Komponentas, skirtas einamųjų metų Programų sąmatų valdymui

Nr.	Architektūrinis elementas	Aprašymas
	posistemis	(programų sąmatų tikslinimui).
FR-5.1	Poreikių registravimas ir tvirtinimas	Komponentas, skirtas tikslinti einamųjų metų biudžetą, perkeliant lėšas tarp straipsnių, priemonių, programų ar kitų dimensijų. Šis tikslinimas vyksta iš esmės kasdien.
FR-5.2	Biudžeto valdymo įrankis	Komponentas, skirtas fiksuoti papildomą informaciją apie būsimą asignavimų panaudojimą. Šis funkcionalumas turi būti patogus ir našus dažnam biudžeto specialisto naudojimui ir gali būti prilyginamas „užrašų knygutei“, kurioje galima būtų registruoti reikiamą informaciją planuojamiems panaudoti asignavimams. Perkančioji organizacija turi teisę ir galimybę (bet neįsipareigoja) nuo sutarties įsigaliojimo dienos užsakyti įdiegti šį funkcionalumą.
FR-6	Panaudotų asignavimų posistemis	Komponentas, skirtas įvesti panaudotų asignavimų duomenis. Planuojama, kad duomenys bus įvedami: a) naudojant įvedimo formas (rankinis įvedimas, atliekamas BS), b) duomenų failo importas, c) naudojant jau žinomas integracijas. Vėlesniais laikotarpiais gali būti panaudoti ir kiti duomenų integraciniai sprendimai, kai tik tokia galimybė atsiras.
FR-7	Ataskaitų ir analitikos posistemis	Komponentas, skirtas sudaryti galimybes formuoti ir spausdinti įvairias ataskaitas pagal BVIS esančius duomenis. Posistemyje numatytos įvairaus tipo ataskaitos (standartinės, dimensinės ataskaitos, duomenų kubai), leidžiančios palyginti biudžetą su asignavimų panaudojimu, detalizuojančios biudžetą ar asignavimų panaudojimą. Perkančioji organizacija turi teisę ir galimybę (bet neįsipareigoja) nuo sutarties įsigaliojimo dienos užsakyti įdiegti duomenų kubo funkcionalumą.
FR-8	Administravimo posistemis	Komponentas, skirtas atlikti sistemos administravimo veiksmus.
FR-8.1	Dimensijų ir parametrų administravimo modulis	Komponentas sudaro galimybes tvarkyti sistemoje naudojamas dimensijas, sąrašus, jų tarpusavio ryšius, nurodyti sisteminius parametrus.
FR-8.2	Naudotojų administravimo modulis	Komponentas, skirtas administruoti ir valdyti sistemos naudotojus.
FR-8.3	Veiksmų registro modulis	Komponentas, skirtas fiksuoti visus sistemoje atliekamus veiksmus, saugant visą su jų atlikimu susijusią informaciją, bei sudaro galimybę peržiūrėti išsaugotus įrašus apie sistemoje atliktus veiksmus.
FR-9	Duomenų mainų (integracijos) posistemis	Duomenų mainų posistemis, skirtas užtikrinti duomenų mainus tarp BVIS ir kitų informacinių sistemų (VBAMS, SVIS ir t.t.).

6.2. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-10	Diegėjas privalo realizuoti visus specifikacijos reikalavimus.
FR-11	Šiame dokumente vartojami terminai „turi būti / turėti / veikti / užtikrinti / leisti / atitikti“, „turi turėti galimybę“, „turi būti galima“ yra lygiaverčiai ir reiškia, kad Diegėjas privalo sukurti ir įdiegti (ar pateikti ir įdiegti) atitinkamą funkcionalumą ir suteikti atitinkamas paslaugas. Funkcionalumas, kuris yra nurodytas būsimuoju laiku („bus“, „leis“, „apims“) nurodo siekiamą įgyvendinti būseną ir reiškia, kad Diegėjas privalo sukurti ir įdiegti (ar pateikti ir įdiegti) atitinkamą funkcionalumą.
FR-12	Diegėjas ar Perkančioji organizacija gali siūlyti alternatyvų atskiro specifikacijos reikalavimo įgyvendinimo būdą arba reikalavimo įgyvendinimo iškeitimą į lygiavertį funkcionalumą, kuris niekaip neigiamai neturėtų įtakos projekto tikslui, uždaviniams ir galutiniams rezultatams bei neprieštarautų pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams. Kiekvienas siūlomas alternatyvus ar reikalavimą keičiantis funkcionalumas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija bei tvirtinimas reikalavimo pakeitimo, tikslinimo protokolu. Reikalavimo keitimo į lygiavertį funkcionalumą atveju, Diegėjas turės pateikti raštišką pagrindimą, apimantį pakeitimo poveikio ir kritiškumo aprašymą, pagrindžiant, kad pakeitimas neįtakoja viso BVIS funkcionalumo. Taip pat turi būti atliktas iškeičiamo funkcionalumo vertinimas pagal laiko sąnaudas (detalizuojamos iškeičiamo funkcionalumo realizavimo laiko sąnaudos ir pateikiamos naujo funkcionalumo realizavimo laiko sąnaudos). Alternatyvių specifikacijos reikalavimų įgyvendinimui turi būti taikoma paslaugų teikimo reglamente apibrėžta pokyčių valdymo procedūra.
FR-13	Diegėjas gali siūlyti alternatyvius architektūros realizavimo būdus, kurie užtikrintų lygiavertę ar geresnę BVIS greitaveiką, reikalaujamą prieinamumą, plečiamumą, interoperabilumą (skirtingų informacinių sistemų gebėjimas automatiškai veikti drauge), palaikymą, saugumą ir patogumą. Kiekvienas siūlymas turi būti įvertintas ir patvirtintas Perkančiosios organizacijos.
FR-14	Turi būti užtikrintas sistemoje pildomų duomenų integralumas ir vengiama tų pačių duomenų pakartotinio pildymo skirtingose BVIS formose. BVIS turi būti sukurta taip, kad vienoje formoje užpildyti duomenys arba per integracines sąsajas gauti duomenys galėtų būti pakartotinai naudojami kitose BVIS formose, kuriose būtų pateikiami sistemoje turimi duomenys.

6.3. REIKALAVIMAI NAUDOTOJŲ IR ADMINISTRATORIŲ IDENTIFIKAVIMUI

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-15	Prieiga prie BVIS objektų ir funkcionalumų turi būti galima tik identifikuotiems ir autorizuotiems naudotojams.
FR-16	Naudotojų prisijungimas prie BVIS turi būti galimas su naudotojo vardu ir slaptažodžiu.
FR-17	Pirmojo prisijungimo metu naudotojo turi būti prašoma susikurti slaptažodį, kuriuo asmuo jungsis prie BVIS. Unikalus naudotojo prisijungimo vardas BVIS bus sukurtas pagal taisyklės, suderintas Analizės ir planavimo etapų metu.

Nr.	Reikalavimas
FR-18	BVIS turi užtikrinti naudotojų naudojamų slaptažodžių saugumą. Diegėjas turi suderinti saugumo reikalavimus su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų vykdymo metu.
FR-19	Turi būti galima inicijuoti slaptažodžio pakeitimą, pamiršus senąjį, jei BVIS naudotojo sąskaita nėra blokuota.
FR-20	Naudotojui prisijungus prie BVIS autentifikuotos srities jam turi būti prieinamos BVIS autentifikuotos srities funkcijos pagal jam priskirtas roles ir teises.
FR-21	Turi būti draudžiama naršyklei išsaugoti BVIS naudotojo įvedamą slaptažodį.
FR-22	Naudotojui ar administratoriui nustatytą kartų skaičių neteisingai įvedus slaptažodį naudotojas ar administratorius turi būti užblokuojamas.
FR-23	Naudotojui skirtingose paskyrose turi būti pateikiami tik tai paskyrai skirti pranešimai.
FR-24	Turi būti galimybė naudotojui jungiantis prie BVIS pateikti sisteminius pranešimus (ar kelis pranešimus).

6.4. REIKALAVIMAI DARBALAUKIO KOMPONENTEI

6.4.1. Bendrieji reikalavimai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-25	BVIS turi būti sukurta naudotojo aplinka (darbalaukis). Darbalaukis gali būti realizuotas viename ar keliuose naudotojo languose aiškiai atskiriant pateikiamą informaciją.
FR-26	Darbalaukyje pateikiamos informacijos elementai turi būti konfigūruojamai, t. y. turi būti galimybė nustatyti, kokie elementai kokias roles turintiems BVIS naudotojams yra matomi.
FR-27	Darbalaukyje turi būti galimybė vienoje vietoje pateikti BVIS naudotojui jam aktualią informaciją apie vykstančius biudžeto planavimo procesus ar jų etapus, taip pat ir pranešimus.
FR-28	Naudotojas, turintis, atitinkamas teises, turi galėti peržiūrėti visų biudžeto planavimo etapų pateiktą informaciją pagal dimensijas, kurios yra apibrėžtos skyriuje „Reikalavimai dimensijų tvarkymui“.
FR-29	Diegėjas analizės ir projektavimo metu turi detalizuoti reikalingą sukurti naudotojo aplinką (darbalaukį) nustatant reikalingas atvaizduoti duomenų grupes, galimas funkcijas ir pasiūlyti kelis skirtingus variantus atvaizduoti darbalaukiui. Galutinis kuriamas darbalaukio vaizdas turi būti pristatytas ir suderintas su Perkančiąja organizacija Analizės ir Projektavimo procesų metu.

6.4.2. Sistemos pranešimai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-30	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis pateikti bendrus pranešimus visiems naudotojams. Pranešimai atvaizduojami naudotojui atsidarius BVIS. Jokių papildomų įrankių pranešimų valdymui nebus naudojama.
FR-31	Galutinis sistemos pranešimų funkcionalumas turi būti pristatytas ir suderintas su

6.5. REIKALAVIMAI BIUDŽETO RENGIMUI

6.5.1. Bendrieji reikalavimai biudžeto rengimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-32	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis inicijuoti biudžeto planavimo procesą visuose biudžeto planavimo etapuose. Biudžeto planavimo procesas turi būti inicijuojamas taikant pasiruošimo biudžeto planavimo metu nurodytas konfigūracijas (naudojant aktualias dimensijas, dimensijų reikšmių tarpusavio ryšius ir kitus normatyvinius nustatymus).
FR-33	Turi būti sukurtas funkcionalumas palaikantis du lygiagrečius procesus: a) Biudžeto rengimo procesas ir b) Biudžeto programų sąmatų tikslinimo procesas. Šie procesai yra pagrindiniai procesai, kurie yra atskirti į atskirus posistemius.
FR-34	Biudžeto rengimo procesai:
FR-34.1	Pirminio biudžeto projekto etapo procesas.
FR-34.2	Biudžeto projekto pagal maksimalius asignavimų limitus planavimo etapo procesas.
FR-34.3	Programų sąmatų rengimo procesas.
FR-35	Biudžeto rengimo procese formuojamas biudžetas turi apimti trejų metų laikotarpį, su galimybe planavimą vykdyti kiekvieniems šio laikotarpio metams, taip pat su galimybe pirmus metus paskirstyti ketvirčiais (programų sąmatų rengimo etape).
FR-36	Po biudžeto proceso inicijavimo atitinkamas teises turinčiam naudotojui turi būti sudaryta galimybė pradėti pirminio biudžeto projekto (poreikio planavimo) etapą.
FR-37	Kiekvienas biudžeto rengimo etapas turi turėti savo atskirą biudžeto rengimo duomenų versiją ar kelias versijas. Duomenų versija turi apimti visus biudžeto rengimo duomenis, įskaitant detalizavimo duomenis. Sukurta versija (lyginant su ankstesne versija) gali būti su pokyčiais normatyvuose, klasifikatoriuose arba gali būti tik perskaičiuotos išlaidos.
FR-38	BVIS duomenys rengiami detaliai pagal dimensijas, kurios yra apibrėžtos skyriuje „Reikalavimai dimensijų tvarkymui“. Turi būti sudarytos galimybės tokiais pat pjūviais filtruoti ir peržiūrėti sąmatų duomenis. Taip pat BVIS turi generuoti bendrą KAM, kaip asignavimų valdytojo, sąmatą visuose biudžeto planavimo etapuose ir turi būti galimybė generuoti / peržiūrėti visas detalias skaičiavimo formas už asignavimų valdytoją. Diegėjas turi pateikti pasiūlymą, koku būdu geriausiai atlikti asignavimų planavimą bei suplanuotų rodiklių peržiūrą atsižvelgdamas į šios Techninės specifikacijos reikalavimus.
FR-39	Turi būti užtikrinta, kad prieiga prie biudžeto planavimo, duomenų ir kitos informacijos suvedimo, formų peržiūrėjimo, suvestų duomenų tikrinimo ir pan., būtų suteikta atitinkamas teises turintiems naudotojams.
FR-40	Turi būti sudaryta galimybė fiksuoti biudžeto rengimo etapo užbaigimą, uždarant atitinkamą biudžeto rengimo etapo duomenų versiją. Užbaigtame biudžeto rengimo etape neturi būti leidžiama atlikti duomenų keitimo, įskaitant duomenų keitimą biudžeto rengimo formose bei duomenų keitimą detalizavimo formose.
FR-41	Biudžeto rengimo inicijavimą, Sąmatų projekto naujų etapų / naujų versijų kūrimą gali atlikti tik BVIS administratorius. Naudotojas (asignavimų planuotojas) gali dirbti tik tam tikroje versijoje (etape), kitos versijos (etapai) prieinami tik peržiūrai.

6.5.2. Reikalavimai įrašų blokavimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-42	Turi būti realizuotas įrašų blokavimas – funkcionalumas, uždraudžiantis įrašų koregavimą. Užblokavus duomenis juos galima tik peržiūrėti, bet negalima keisti.
FR-43	Turi būti realizuotas funkcionalumas, leidžiantis naudotojui pagal jam suteiktas teises ir atitinkamus blokavimo lygius (FR-46.1) blokuoti įrašus.
FR-44	Turi būti realizuotas funkcionalumas, leidžiantis pagal hierarchiją aukštesniam asmeniui panaikinti blokavimą ir vėl užblokuoti duomenų sritį.
FR-45	Turi būti realizuotas funkcionalumas, draudžiantis asmeniui su mažesniu teisių ir rolių rinkiniu atblokuoti duomenų sritį, jeigu duomenų sritį užblokuoja asmuo su didesniu teisių ir rolių rinkiniu.
FR-46	Turi būti realizuotas funkcionalumas, draudžiantis kitiems naudotojams atblokuoti duomenų sritį, jeigu duomenų sritį užblokavo sistemos administratorius.
FR-46.1	Turi būti realizuoti šie įrašų srities blokavimo lygiai: <ul style="list-style-type: none"> • VISKO blokavimas (versijos) • Programa arba / ir programos priemonė • Įstaiga ir / arba padalinys (ar jų grupė) • Straipsniai (straipsnių planavimo formos) • Sandoriai / išlaidos • Metai • Sąmatos forma • Alternatyvi sąmata
FR-47	Naudotojų grupės, jų teisės blokuoti ar atblokuoti duomenų sritis, blokavimo lygiai turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.5.3. Reikalavimai ankstesnių sąmatų duomenų perkėlimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-48	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis perkelti Programų sąmatų duomenis iš ankstesnių Programų sąmatų (n-2 metais rengto biudžeto duomenis į naujai rengiamą biudžetą). Detalus funkcionalumas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-48.1	Turi būti galimybė pirmą kartą sudarant programų sąmatas naujame planavimo cikle sukurti planavimo versiją iš ankstesnio planavimo ciklo paskutinės programų sąmatos versijos, arba pasirinktos ankstesnio planavimo ciklo programų sąmatos versijos.
FR-48.2	Gali būti perkelti visi turimi duomenys arba gali būti perkelti tik atskiri duomenys: <ul style="list-style-type: none"> • Dimensijos, normatyvai. • Išlaidų ir Turto išlaidų duomenys. • Atskirų išlaidų straipsnių, sąmatos duomenys. • Atskirų metų ar kelių metų duomenys.

FR-48.3	Gali būti neperkeliama duomenys, kai skiriasi dimensijų, normatyvų, įvedamų formų struktūra tarp ankstesnės programų sąmatų versijos ir naujos programų sąmatų versijos. Tokiu atveju turi būti galimybė perkelti tuos duomenis, kurių duomenų struktūra / patys duomenys leidžia tai atlikti.
FR-48.4	Turi būti galimybė BVIS administratoriui parengto biudžeto projekto n+1 ir n+2 metų duomenis perkelti į naujai sudaromo biudžeto projekto n ir n+1 metus. Pvz., 2026-2028 m. biudžeto 2027 ir 2028 m. duomenis perkelti į 2027-2029 m. biudžeto projektą.
FR-48.5	Duomenys gali būti perkeliama iš ankstesnių etapų / versijų pagal poreikį. Administratorius turi turėti galimybę tam tikrus duomenis ištrinti (koreguoti). Paprastai perkeliama duomenys iš paskutinės programų sąmatų versijos, tačiau turi būti galimybė perkelti iš bet kurios pasirinktos versijos.
FR-48.6	Perkelti duomenis turi teisę tik BVIS administratorius.
FR-48.7	Programų sąmatų tikslinimo procese, pateiktame priede Nr. 2, turi būti numatyta galimybė, leidžianti perkeliama suplanuotų asignavimų (patvirtintų sąmatų) duomenis apjungti skirtingas sąmatas į vieną. Šis funkcionalumas reikalingas siekiant mažinti tikslinamų sąmatų skaičių. To pavyzdžiu gali būti „išlaidų požymis“ kai tam tikrų tipų išlaidos yra sumuojamos į vieną bendrą tipą. Skirtingų programų sąmatų apjungimą į vieną gali atlikti tik BVIS administratorius.

6.5.4. Reikalavimai sąmatos ketvirtiniam paskirstymui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-49	Turi būti galimybė paskirstyti atskirų metų Išlaidas bei Turtą ketvirčiais sąmatos formoje:
FR-49.1	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis rankiniu būdu paskirstyti asignavimus pagal dimensijas, naudojamas asignavimų planavime.
FR-49.2	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis palengvinti asignavimų paskirstymą ketvirčiais, kai metinė asignavimų suma priskiriama vienam ketvirčiui ir ši suma mažėja automatiškai priskyrus asignavimus kitiems ketvirčiams. Pradėjus skirstyti ketvirčiais, turi būti galima įkelti naujas sumas. Jau pradėtas (padarytas) ketvirtinis paskirstymas turi išlikti. Įkėlus naujas sumas, ketvirtinis paskirstymas turi būti tęsiamas toliau).
FR-49.3	Kiti išlaidų skirstymo algoritmai gali būti nustatyti Projekto analizės ir projektavimo metu.
FR-50	Turi būti atskira spalva pažymėtos išlaidos, kurios ketvirčiais dar nėra paskirstytos. Konkretus žymėjimo funkcionalumas turi būti suderintas analizės ir projektavimo metu.
FR-51	Turi būti kontrolės mechanizmai, kad skirstant išlaidas pagal visas dimensijas, nebūtų neigiamų ar nepaskirstytų sumų (pvz. išlaidos buvo paskirstytos ketvirčiais, tačiau vėliau buvo atlikti patikslinimai ir į programos sąmatą buvo įkeltos naujos, mažesnės sumos.

6.6. REIKALAVIMAI BIUDŽETO RENGIMO DUOMENŲ FORMŲ TVARKYMU

6.6.1. Bendrieji reikalavimai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
-----	--------------

FR-52	Turi būti sukurti duomenų įvedimo formų šablonai, kuriuos Diegėjas turi suderinti su Perkančiąja organizacija Projekto analizės ir projektavimo metu.
FR-53	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis naudotojui pagal jam suteiktas teises ir roles planuoti asignavimus.
FR-54	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis administratoriui kurti naudotojui patogias išlaidų įvedimo formas naudojant įvairias dimensijų, nurodytų skyriuje „Reikalavimai dimensijų tvarkymui“ reikšmių kombinacijas. Numatomos duomenų įvedimo formos:
FR-54.1	DU fondo planavimo forma.
FR-54.2	Socialinio draudimo įmokų planavimo forma.
FR-54.3	PIK planavimo forma - Asignavimai atstovavimui (galimi visi išlaidų straipsniai).
FR-54.4	PIK planavimo forma - Asignavimai dalyvavimui tarptautinėse veiklose (galimi visi išlaidų straipsniai).
FR-54.5	Mitybos išlaidų planavimo forma.
FR-54.6	Darbdavių socialinės paramos pinigais išlaidų planavimo forma.
FR-54.7	1-o lygio išlaidų planavimo forma. Planavimo forma gali būti naudojama planuojant asignavimus pagal keliolika straipsnių.
FR-54.8	2-jų lygio išlaidų planavimo forma. Planavimo forma gali būti naudojama planuojant asignavimus bent pagal kelis straipsnius.
FR-54.9	Bazinio planavimo forma, kai planuojami asignavimai be jų detalizavimo. Numatoma, kad ši forma taip pat gali būti naudojama „Alternatyvi sąmata“ atveju ar kitais atvejais, suderintais su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etape.
FR-54.10	Išlaidų Turtui planavimo forma. Formoje turi būti naudojama papildoma dimensija „Objektų medis“, nes išlaidos planuojamos objektams. Turi būti funkcionalumas, leidžiantis planuoti išlaidas Turtui sudarant objektų medį (t. y. atliekamas kelių lygių objektų grupavimas į projektus ir jų tipus; objektas suprantamas kaip atskira biudžeto eilutė, skirta konkrečiam Turto objekto finansavimui suplanuoti). Reikalavimai Turtui planuoti pateikti skyriuje „Reikalavimai Turto planavimui“.
FR-54.11	Kitos formos, kurios turėtų būti suderintos su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etape.
FR-54.12	Diegėjas turi pasiūlyti sprendimus, koku būdu galima būtų sukurti optimalias, naudotojams patogias ir duomenų įvedimo laiką taupančias formas, kai yra planuojami asignavimai a) skirtingoms išlaidoms, b) atskiriems n, n+1, n+2 metams. Turi būti pasiūlyti bent du alternatyvūs sprendimai. Turi būti realizuotas su Perkančiąja organizacija suderintas būdas.
FR-55	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis nurodyti, kurie straipsniai planuojami priskiriant PSG. Išlaidų straipsniai, kai išlaidos planuojamos ir pagal PSG, turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir planavimo etapų metu.
FR-56	Turi būti numatytas išlaidų, suplanuotų išlaidų planavimo formoje, perkėlimas į sąmatos formą.
FR-57	BVIS administratorius turi turėti galimybę, panaudojant išlaidų planavimo šablonus, kurti naujas formas asignavimų planavimui, susieti juos su dimensijomis, normatyvais, formulėmis.
FR-58	Turi būti laukas „Laukas pastaboms“, kur atsakingi asmenys galėtų įvesti komentarą / pagrindimą. Pastarasis laukas turi būti konfigūruojamas jį rodyti ar paslėpti.
FR-59	Turi būti galimybė „Prisegti failus“, kur atsakingi asmenys galėtų prikabinti failus su informacija, pagrindžiančia planuojamus asignavimus. Turi būti galimybė įvesti

	komentara, tame tarpe apie failo turinj. Pastarasis laukas turi bti konfiguruojamas j rodysi ar paslepti.
FR-60	Samatos formoje planuojami asignavimai turi bti pateikiami tukstančiais eur, atvaizduojamas vienu skaičiumi po kablelio. Detaliuose skaičiavimuose planuojami asignavimai pateikiami eurais, atvaizduojami du skaičiai po kablelio. Skaičių formatas turi bti suderintas su Perkančiąja organizacija.
FR-61	Asignavimų planavimo formos turi bti konstruojamos tokiu būdu, kad skirtingiems padaliniams gali bti taikomi skirtingi asignavimų, skirtų personalo išlaidoms planuoti, planavimo (ar įvedimo) principai (tam tikriems padaliniams gali bti taikomas duomenų įvedimas iš karto į formą).
FR-62	Išlaidų planavimo formose pereinant iš vieno lango į kitą, turi bti išsaugomi pasirinkti dimensijų filtrai, t.y. turi bti išsaugomos pasirinktos dimensijų, naudojamų filtruose, reikšmės (pvz. viršutinėje formoje uždėti filtrai turi persikelti į žemesnio lygio formą).
FR-63	Turi bti realizuotas pozicionavimas, kai pereinant iš vienos formos į kitą naudojant lentelių sąryši, cursorius nurodomas ant to paties įrašo sąryšinėje lentelėje.
FR-64	Visose formose turi veikti standartinė paieškos (FIND) funkcija.

6.6.2. Reikalavimai pasikeitus išlaidų straipsnių ekonominei klasifikacijai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-65	Esant situacijai (besikeičiant teisės aktams), kai keičiama išlaidų straipsnių ekonominė klasifikacija, turi bti galimybė perkelti išlaidų straipsniuose, kuriuose buvo planuojami asignavimai, įvestus duomenis į straipsnius, kuriuose tie asignavimai bus atvaizduojami. Konkretus funkcionalumas turi bti suderintas analizės ir projektavimo metu.

6.6.3. Reikalavimai planuojamų asignavimų peržiūrėjimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-66	Turi bti galimybė peržiūrėti suplanuotus asignavimus bet kurioje išlaidų planavimo formoje. T.y. toje pačioje išlaidų planavimo formoje turi bti galimybė ne tik planuoti asignavimus, tačiau ir peržiūrėti to tipo planuojamų išlaidų asignavimus:
FR-66.1	Turi bti funkcionalumas, leidžiantis filtruoti duomenis pagal dimensijas, nurodytas skyriuje „Reikalavimai dimensijų tvarkymui“, jeigu toks filtravimas yra galimas. Taip pat turi bti galimybė filtruoti ir peržiūrėti suvestinius duomenis pagal kitas dimensijas, naudojamas planuojant asignavimus.
FR-66.2	Filtravimo funkcionalumas turi bti visose planuojamų asignavimo formose, t.y. ne tik 1-o, bet ir 2-o lygių planavimo, Turto planavimo formose bei kitose formose.
FR-66.3	Turi bti galimybė eksportuoti duomenis į CSV, XLSX, PDF ir lygiaverčiais formatais. Eksportuojant duomenis turi bti išeksportuojama duomenų imtis tiek pagal visus suvestinės stulpelius, tiek pagal suvestinės filtrus, tiek ir pagal detales (pvz. bazinis, 1-o, 2-o lygio) išlaidų planavimo duomenis, kuriuos Diegėjas turi apibrėžti analizės ir projektavimo etapų metu.

Nr.	Reikalavimas
FR-66.4	Turi būti funkcionalumas leidžiantis pereiti į planuojamų asignavimų formą, kai pasirenkamas „detaliausias“ duomenų lygis.

6.7. REIKALAVIMAI NORMATYVINEI BAZEI

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-67	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis tvarkyti ir apskaičiuoti normatyvų (dydžiai, laikotarpiai, koeficientai ir pan.), kurie naudojami Išlaidų skaičiavimuose, reikšmes:
FR-67.1	Normatyvus galima įvesti kiekvieniems metams atskirai, t.y. kiekvieniems metams iš planuojamų.
FR-67.2	Normatyvus galima įvesti atskiriems išlaidų straipsniams. Tai reikalinga siekiant apriboti rodomų normatyvų sąrašą atskiroje išlaidų planavimo formoje. Vienam išlaidų straipsniui gali būti įvesta keli ir daugiau normatyvų.
FR-67.3	Normatyvų reikšmės turi būti nustatomos ir gali būti koreguojamos pagal poreikį (teisės aktų reikalavimus).
FR-67.4	Prieiga prie normatyvų tvarkymo gali būti nustatoma pagal naudotojų teises ir roles (sistemos administratorius). Naudotojų teisės ir rolės turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-67.5	Normatyvų keitimo pobūdžio stulpelyje turi būti nustatymai: <ul style="list-style-type: none"> • Privalomas (raudonai pažymėtos eilutės) - Normatyvo keisti negalima; • Maksimalus (žaliai pažymėtos eilutės) - Normatyvo reikšmę galime tik mažinti; Realizavimas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-67.6	Normatyvai gali būti nurodomi pagal personalo struktūrines grupes (PSG). T.y. kai kuriose eilutėse normatyvų reikšmės galima įvesti tik pagal personalo struktūrines grupes (PSG).
FR-67.7	Kitos normatyvų reikšmės turi būti suderintos su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo metu. Konstravimo etapo metu bazinių dydžių reikšmių sąrašas gali būti pildomas ar keičiamas atsižvelgiant į teisinio reglamentavimo pokyčius.
FR-68	Turi būti galimybė importuoti normatyvus iš MS Excel, pvz. centralizuotos planinės kainos turėtų būti importuojamos iš MS Excel.
FR-69	Normatyvai pradėjus straipsnio skaičiavimą turi būti blokuoti. Jeigu atsiranda poreikis planavimo eigoje keisti normatyvus, išlaidos, kurios buvo suskaičiuotos naudojant keičiamus normatyvus, turi būti anuliuotos. Normatyvus atblokuoti gali tik sistemos administratorius. Vartotojas apie normatyvų pakeitimą ir įrašų anuliavimą turi gauti pranešimą. Normatyvų blokavimo taisyklės turi būti suderintos su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-70	Turi būti galimybė apskaičiuoti normatyvus iš kitų normatyvų (išvestinius normatyvus):
FR-70.1	Turi būti galimybė apskaičiuoti išvestinius normatyvus kiekvieniems metams, kurie naudojami išlaidų planavime.
FR-70.2	Turi būti galimybė grupuoti išvestinių normatyvų reikšmes mažinant normatyvų reikšmių

	skaičių.
FR-70.3	Turi būti galimybė suskaičiuotiems išvestiniams normatyvams taikyti tokias pat naudojimo taisykles kaip ir kitiems normatyvams.
FR-70.4	Išvestinių normatyvų sąrašas, normatyvų sudarymo algoritmai turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir planavimo etapų metu.
FR-71	Turi būti galimybė pildyti normatyvinių rodiklių sąrašą naujais normatyvais. Naudotojui, turinčiam tokią teisę, turi būti sudarytos galimybės kurti naują normatyvinio rodiklio įrašą, redaguoti ar deaktivuoti esamą. Preliminarus normatyvinių rodiklių skaičius viršija 50 vnt. (neskaitant normatyvų, naudojamų planuojant DU fondą).
FR-72	Prie normatyvų turi būti realizuotas funkcionalumas, leidžiantis įvesti (importuoti iš Excel bylos) ir skaičiavimuose naudoti planines skaičiuojamąsias kainas, kurios naudojamos planuojant centralizuoto aprūpinimo išlaidas. Planavimo formoje vartotojas iš sąrašo pasirenka prekę/ paslaugą, kaina automatiškai įsirašo, tereikia įvesti kiekį/ laikotarpį ar pan. BS planinių skaičiavimo kainų bei jų pavadinimų keisti negali. Realizavimas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.8. REIKALAVIMAI ASIGNAVIMŲ PLANAVIMO PASIRENGIMUI

6.8.1. Reikalavimai dimensijų tvarkymui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-73	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis tvarkyti dimensijas naudojamas biudžeto rengimo ir biudžeto vykdymo (sąmatų tikslinimo) bei kontrolės procesuose. Reikalavimai dimensijų tvarkymui išdėstyti skyriuje „Reikalavimai dimensijų ir parametrų administravimui“.
FR-73.1	Numatoma naudoti bent šias dimensijas: <ol style="list-style-type: none"> 1. Programa. 2. Priemonė. 3. Valstybės funkcija. 4. Ekonominė išlaidų klasifikacija. 5. Finansavimo šaltiniai. 6. Biudžetinė įstaiga (gali būti ir kiti subjektai). 7. Planuojantys padaliniai (Padaliniai, kuriems sudaromos programų sąmatos). 8. Aprūpinantys padaliniai. Padaliniai, kurie aprūpina prekėmis ar paslaugomis padalinius, planuojančius išlaidas. Kai nurodytas Aprūpinantis padalinys laikoma, kad aprūpinimo tipas yra „Centralizuotas aprūpinimas“. Kai nėra nurodytas Aprūpinantis padalinys laikoma, kad aprūpinimo tipas yra „Decentralizuotas aprūpinimas“. 9. Aprūpinimo tipai. (Decentralizuota / Centralizuota sąmata). 10. Papildomas išlaidų klasifikatorius (PIK). 11. Personalo struktūrinės grupės (PSG). 12. Išlaidų požymis (pvz. Asignavimai naujai technikai). 13. Planavimo ciklas (pvz. 2026-2028). 14. Laikas (metai, ketvirčiai, mėnesiai, savaitės, dienos).

	15. Data, nuo kurios galioja atlikti patvirtintų asignavimų pakeitimai. 16. Versija
FR-73.2	Gali būti naudojamos ir kitos dimensijos, kurių sąrašas turi būti suderintas analizės ir projektavimo metu. Papildomų dimensijų pavyzdžiu gali būti „Turto objektų kodas“ bei papildomos bent dvi dimensijos, kaip apibrėžta skyriuje „Bendrieji reikalavimai Turto planavimui“.
FR-74	Turi būti sudarytos galimybės tvarkyti konkrečios dimensijos reikšmių tarpusavio hierarchinius ryšius. To pavyzdžiu gali būti EIK dimensija, kuri turi atskiras sumines eilutes.
FR-75	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis skirstyti įstaigas į padalinius, padalinius galima jungti į junginius, junginius – į pajėgas.
FR-76	Turi būti galimybė nustatyti reikiamus sąryšius tarp įvairių dimensijų. Gali būti sudaryti sąryšiai ne tik tarp dviejų dimensijų reikšmių, tačiau ir tarp 3, 4, 5, 6 ar daugiau dimensijų reikšmių. Sąryšiai reikalingi išvengiant klaidų pasirenkant dimensijas (klaidų prevencijos mechanizmas). Sąryšių sąrašas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo metu. Komentaras: Sudarant sąmatas planuojami rodikliai pagal: <ul style="list-style-type: none"> • Programos. Gali būti iki 9 programų. • Priemonės. Gali būti iki 78 priemonių. • Valstybės funkcijas. Gali būti 14 funkcijų. • Aprūpinimo tipas. Gali būti 2 tipai. • Finansavimo šaltiniai. Gali būti 12 finansavimo šaltinių. • Įstaigos. Gali būti 13 įstaigų. • Padaliniai. Gali būti daugiau nei 100 padalinių. Sudarius sąryšius būtų sudaryta galimybė siaurinti pasirenkamas dimensijų reikšmes, t.y. pasirinkus vieną dimensijos reikšmę, kitos dimensijos pasirenkamų reikšmių sąrašas sumažėja. Tokiu būdu galima sumažinti dimensijų, naudojamų ataskaitose, suvestinėse, asignavimų planavimo formose, pasirinkimą.
FR-77	Turi būti užtikrinta, kad dimensijų tvarkymo veiksmus galėtų atlikti tik atitinkamas teisės turintis sistemos naudotojas.
FR-78	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis užpildžius dimensijų sąryšius, užblokuoti sąryšių keitimą.

6.8.2. Reikalavimai formulių tvarkymui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-79	Turi būti sukurtas formulių naudojimo biudžeto rengimo procese funkcionalumas. Šis funkcionalumas esant poreikiui turi leisti BVIS administratoriui atlikti formulių koregavimus savarankiškai.
FR-80	Analizės ir projektavimo metu turi būti suderintas biudžeto rengimo procese naudojamų formulių sąrašas bei turi būti aprašyti formulių naudojamos dedamosios. Formulių sąrašas ir formulių dedamosios, atsižvelgiant į teisės aktų pakeitimus, gali būti koreguojamos sistemos konstravimo etapo metu.
FR-81	Sistemoje turi būti sukurtos formulių sąrašė suderintos formulės, naudojančios nurodytas

	dedamąsias. Formulės turi būti sukurtos taip, kad galėtų automatiškai naudoti sistemoje esančius duomenis (pvz., koeficientus, nurodytus bazinius dydžius, nurodytus statistinius dydžius).
FR-82	Sukurtos formulės turi būti susietos su konkrečiais išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsniais, PSG, išlaidų rūšimis, kurių formose galėtų būti inicijuojamas formulių naudojimas.
FR-83	Skaičiavimo formulėse parametras „metai“ turi būti perkoduojamas naudojant parametrus „n-1“, „n“, „n+1“, „n+2“ ir t.t., kur „n-1“ yra einamieji metai.

6.8.3. Reikalavimai duomenų kokybės kontrolei

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-84	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis automatiškai tikrinti duomenų teisingumą: <ul style="list-style-type: none"> • Duomenų įvedimo kontrolės. • Ataskaitos, leidžiančios identifikuoti galimas klaidas.
FR-85	Su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu turi būti suderinta: <ul style="list-style-type: none"> • Kontrolių sąrašas ir pačios kontrolės. • Ataskaitų, leidžiančių identifikuoti galimas klaidas sąrašas, forma, turinys, filtrai. • Duomenų spalvinimo taisyklės (pvz. raudona, mėlyna), kai identifikuotos įvairių tipų klaidos. <p>BVIS duomenų įvedimo kontrolių pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asmuo negali žiūrėti, koreguoti, įvesti duomenų, jeigu jis neturi tam teisės. • Negalima atidaryti duomenų įvedimo formos, jeigu nėra teisių atidaryti formą. • Privalomai užpildomų laukų kontrolė, jei įvedant duomenis ne visi laukai užpildyti. • Ketvirtinio paskirstymo neigiamų skaičių kontrolė. • Pakeisti parametrai išlaidų skaičiavimo formoje, tačiau neperskaičiuotas skaičiavimo algoritmas ir pilnai rezultatas nėra atvaizduotas BVIS. <p>1, 2 lygio išlaidų planavimo formoje detaliuose įrašuose įvestos reikšmės, bet jos neperkeltos (neperskaičiuotos) į suvestinę atitinkamo straipsnio planavimo formą</p> <ul style="list-style-type: none"> • Straipsnio skaičius neperkeltas į sąmatą, ko pasekmėje gali būti skirtumas tarp detalių įrašų ir suminių įrašų. Kontrolė, ar suminė eilutė sutampa su eilučių suma, jeigu pasirinktas BVIS veikimo metodas neleidžia perskaičiuoti visų rodiklių. • Nėra paskirstyti suplanuoti asignavimai pagal ketvirčius. <p>Ataskaitų, leidžiančių identifikuoti galimas klaidas, sąrašas turi būti suderintas analizės ir projektavimo metu. Galimi ataskaitų pavydžiai :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ataskaita, rodanti skirtumus tarp ketvirtinių sąmatų ir metinių sąmatų, jeigu toks skirtumas ne nulis; • Ataskaita, rodanti, ar yra neigiamų sumų; • Ataskaita, rodanti, ar visos straipsniuose apskaičiuotos reikmės perkeltos į sąmatos formą; • Ataskaita, rodanti, ar perkelti visi detalūs įrašai į išlaidų straipsnio apskaičiavimo formą.

6.9. REIKALAVIMAI PERSONALO DUOMENŲ TVARKYMU

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-86	Turi būti sukurtas funkcionalumas, skirtas BVIS fiksuoti ir tvarkyti KAS personalo duomenis, reikalingus darbo užmokesčio fondo planavimui:
FR-86.1	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis į BVIS importuoti iš personalo IS KAS personalo duomenis, reikalingus darbo užmokesčio fondo planavimui. Importuojamų duomenų būdas, forma ir turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo procesų metu.
FR-86.2	Personalo duomenys apima (bet neapsiriboja): padalinys, personalo struktūrinė grupė, karinis laipsnis, karinio laipsnio suteikimo data, pareigybės pavadinimas, etato dydis, pareigybės tipas, klasifikacija į laisvus / užimtus etatus, nustatytas tarnybinio atlyginimo ar pareiginės algos koeficientas, priedai, priemokos, pareiginės algos kintamosios dalies koeficientas, priedas už tarnybos stažą.
FR-87	Turi būti galimybė tvarkyti personalo duomenis:
FR-87.1	Patikslinti duomenų importo struktūrą ją pritaikant prie pasikeitusios personalo IS duomenų struktūros.
FR-87.2	Modifikuoti esamą organizacinę struktūrą ją supaprastinant (pvz. organizacinės struktūros medis supaprastinimas mažinant šakų skaičių, nes gaunami duomenys yra iki pačios žemiausios organizacinės struktūros).
FR-87.3	Susieti personalo IS pareigybių pavadinimus su BVIS esamomis pareigybėmis ir jų normatyvais. Darbo užmokesčio planavimo algoritmuose turi būti sąsaja tarp personalo IS pareigybių ir BVIS esančių pareigybių pagal kiekvieną biudžetinę įstaigą ir biudžetinės įstaigos pareigybei priskirtus normatyvus.
FR-87.4	Personalo duomenų tvarkymo metu personalo duomenys negali būti naudojami skaičiavimuose iki kol jie yra tvarkomi.
FR-87.5	Turi būti galimybė nurodyti požymį, nurodantį kurie etatai kokiam finansavimo šaltiniui priskiriami. Požymis įrašomas prie duomenų, gautų iš personalo IS. Turi būti funkcionalumas, priskiriantis vieną požymį „pagal nutylėjimą“. Kiti požymiai priskiriami rankiniu būdu, t.y. rankiniu būdu priskiriami mažesnė duomenų sritis.
FR-88	Turi būti funkcionalumas tam tikrų padalinių duomenis išsaugoti BVIS atskirai nuo kitų padalinių duomenų naudojant analogišką duomenų struktūrą, arba turi būti funkcionalumas, leidžiantis tam tikrų padalinių apibendrintus personalo duomenis į BVIS įkelti rankiniu būdu arba personalo duomenis nekelti iš viso. Pastaruoju atveju suplanuoti biudžeto duomenys yra įkeliami rankiniu būdu.
FR-89	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis identifikuoti personalo duomenų klaidas ir jas ištaisyti:
FR-89.1	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis aprašyti klaidas nurodant klaidos apibrėžimą, klaidos tipą (kritinė ar ne kritinė klaida).
FR-89.2	Turi būti galimybė, naudojant filtrą „Klaidingos“, identifikuoti kiek ir kokių yra klaidingų įrašų. Pagal klaidos aprašymą turi būti galima ištaisyti personalo klaidingus įrašus.
FR-89.3	Klaidų tipai, aprašymai, jų apdorojimas turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo procesų metu.

6.10. REIKALAVIMAI IŠLAIDŲ PLANAVIMUI

6.10.1. Bendrieji reikalavimai Išlaidų planavimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-90	Turi būti realizuotas funkcionalumas, leidžiantis planuoti asignavimus Išlaidoms ir asignavimus Turtui. Žemiau pateikti pagrindiniai reikalavimai. Visi reikalavimai turi būti detalizuoti BVIS projektavimo ir diegimo metu.
FR-91	Turi būti realizuotas funkcionalumas, leidžiantis planuoti asignavimus Išlaidoms atsižvelgiant į žemiau išdėstytas taisykles:
FR-91.1	Asignavimai personalo išlaikymui planuojami pagal personalo struktūrinės grupės. Personalo struktūrinės grupės gali būti: profesinės karos tarnybos kariai, žvalgybos pareigūnai, valstybės tarnautojai, darbuotojai dirbantys pagal darbo sutartis, kariai savanoriai ir kitų savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kariai, aktyviojo kariuomenės personalo rezervo kariai ir rezervo kariai, privalomosios pradinės karo tarnybos kariai, kariūnai, karo prievolinkai iki jie įgyja kario statusą, ir kitos grupės, kurios gali atsirasti ateityje.
FR-91.2	Personalo struktūrinės grupės pasirenkamos atsižvelgiant į planuojamą išlaidų straipsnį, išlaidų pobūdį.
FR-91.2.1	Asignavimai darbo užmokesčio fondui planuojami vadovaujantis KAM patvirtinta darbo užmokesčio fondo planavimo metodika, atsižvelgiant į personalo ribinius skaičius ir personalo IS duomenis. Asignavimai apskaičiuojami skirtingais algoritmais priklausomai nuo personalo struktūrinės grupės kategorijos. Kontrolė, vertinanti atitikimą Personalo ribiniams skaičiams, nėra skaitmenizuojama.
FR-91.2.2	Asignavimai socialinio draudimo įmokoms planuojami nuo apskaičiuoto darbo užmokesčio fondo, vadovaujantis valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifais. Socialinio draudimo įmokų tarifai gali skirtis priklausomai nuo metų, biudžetinės įstaigos, personalo struktūrinės grupės.
FR-91.2.3	Planuojant asignavimus mitybai naudojama atskira išlaidų forma, kuri yra kiek sudėtingesnė nei 2-ų lygių išlaidų apskaičiavimo forma. Planuojant asignavimus mitybai atskirai apskaičiuojamos išlaidos maitinimosi išlaidų piniginei kompensacijai, aprūpinimui maistu ir maitinimosi paslaugų įsigijimo išlaidoms. Išlaidos maitinimosi išlaidų piniginei kompensacijai planuojamos atsižvelgiant į karių ir dienų, kai bus mokami maistpinigiai, skaičių. Aprūpinimo maisto produktais (mitybai) išlaidos planuojamos pagal patvirtintus valgiaraščius, įvertinus maistu aprūpinamų asmenų ir aprūpinimo arba dalinio aprūpinimo maistu, arba neatlygintinio pasimaitinimo dienų skaičių. Turi būti realizuota kontrolė – pranešimas, nurodantis, kad maitinimo dienų skaičius, kai formulėje išskaidomas į atskiras dienas (pvz. šventinės dienos, maitinimo dienos, išskyrus šventines), neviršytų 365 dienų ne keliamaisiais metais arba 366 dienų keliamaisiais metais. Maitinimo paslaugų įsigijimo išlaidos planuojamos numatomą poreikį ir (arba) pagal sudarytų / numatomų sudaryti sutarčių įkainius.
FR-91.2.4	Išlaidos darbdavių paramai planuojamos atskirai pagal kiekvieną išmokų grupę pasirenkant atitinkamą personalo struktūrinę grupę.

FR-91.2.5	Kitos personalo išlaikymo išlaidos planuojamos pagal personalo struktūrines grupes pasirenkant išlaidų apskaičiavimo formoje bazinio, 1 arba 2 lygio detalumą.
FR-91.3	Kitos išlaidos veiklai planuojamos pasirenkant išlaidų apskaičiavimo formoje bazinio, 1 arba 2 lygio detalumą.
FR-91.4	Asignavimai atstovavimui užsienyje planuojami atskiroje PIK formoje apskaičiuojant išlaidas kiekvienam atstovui atskirai pagal atstovų rezidavimo vietas.
FR-91.5	Asignavimai atstovavimui ir dalyvavimui tarptautinėse veiklose planuojami pagal PIK.
FR-91.6	Asignavimai tam tikroms išlaidoms gali būti planuojami priskiriant požymį. Tokiu pavyzdžiu gali būti požymis „Naujos technikos įsigijimas“.
FR-92	Turi būti realizuotas funkcionalumas, leidžiantis planuoti asignavimus Turtui atsižvelgiant į žemiau išdėstytas taisykles:
FR-92.1	Asignavimai turtui suprantami taip, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos dalyje „Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos“.
FR-92.2	Asignavimai turtui planuojami kaip numatyta skyriuje „Reikalavimai Turto planavimui“.
FR-93	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis rengiant biudžeto projektą sudaryti BVIS Alternatyvią sąmatą. Alternatyvi sąmata nėra konsoliduojama į bendrą biudžetą.
FR-94	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis išlaidų planavimo formoje planuoti asignavimus be detalizacijos į smulkesnes dedamąsias (toliau - bazinio lygio detalumas). T.y. asignavimai planuojami vienu skaičiumi, turi būti laukas pastaboms, kur atsakingi asmenys galėtų įvesti komentarą / pagrindimą.
FR-95	Turi būti sukurtas funkcionalumas leidžiantis išlaidų planavimo formoje planuoti asignavimus detalizuojant į smulkesnes dedamąsias naudojant nustatytas formules (toliau – 1-o lygio detalumas). T.y. asignavimai gali būti planuojami detaliau nei bazinio lygio detalumas. Skaičiavimuose gali būti naudojama parametrų sandauga: a) kiekis per periodą; b) kaina eurais; c) periodų skaičius bei d) pridėjus tam tikrą konstantą. Jeigu išlaidos planuojamos centralizuotai, prekių / paslaugų pavadinimai, dydžiai, kainos pasirenkami iš normatyvų (pasirinktų kainų bei pavadinimų keisti negalima). Asignavimus detalizuojančias komponentes turi teisę papildyti Sistemos administratorius. Detaliame lygyje turi būti laukas pastaboms, kur atsakingi asmenys galėtų įvesti komentarą / pagrindimą Detalus funkcionalumo realizavimas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo procesų metu.
FR-96	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis išlaidų planavimo formoje planuoti asignavimus detalizuojant 1-o lygio asignavimus į smulkesnes dedamąsias naudojant nustatytas formules (toliau – 2-o lygio detalumas). Skaičiavimuose gali būti naudojama parametrų sandauga: a) kiekis per periodą; b) kaina eurais; c) periodų skaičius bei d) pridėjus tam tikrą konstantą. Jeigu išlaidos planuojamos centralizuotai, prekių / paslaugų pavadinimai, dydžiai, kainos pasirenkami iš normatyvų (pasirinktų kainų bei pavadinimų keisti negalima). Asignavimus detalizuojančias komponentes turi teisę papildyti Sistemos administratorius. Detaliame lygyje turi būti laukas pastaboms, kur atsakingi asmenys galėtų įvesti komentarą / pagrindimą. Detalus funkcionalumo realizavimas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija

	analizės ir projektavimo procesų metu.
FR-97	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis pritaikyti nustatytą formulę pirmo ar antro lygio skaičiavimo formulėje. Formulės turi būti suderintos su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo procesų metu.
FR-98	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis BS naudoti (kopijuoti) BVIS administratoriaus perkeltus ankstesnio planavimo ciklo duomenis (įskaitant detalius įrašus). BS į išlaidų planavimo formas gali perkelti atitinkamų metų ir straipsnių įrašus ir esant poreikiui juos koreguoti (keisti kiekius, kainas, periodus ir pan.). Pvz. 2025-2027 m. patvirtintos sąmatos duomenys perkeliama į 2026-2028 m. projektą. 2026 -2027 m. atkeltus duomenis, BS gali perkelti į planavimą, t.y. planuojant 2026 m. galima naudotis ankstesnio planavimo 2026 m. duomenimis. Detalus funkcionalumo realizavimas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo procesų metu.

6.10.2. Reikalavimai duomenų, susijusių su Išlaidomis, importui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-99	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis importuoti planuojamus asignavimus pagal tam tikras išlaidas į BVIS iš standartinės formos MS Excel bylos (tokių išlaidų pavyzdžiu gali būti medicininių išlaidų planavimas):
FR-99.1	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis importuoti normatyvus iš MS Excel. Šios bylos forma ir turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-99.2	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis importuoti suplanuotus asignavimus iš MS Excel bylų.
FR-99.3	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis patikslinti importuotus duomenis išlaidų planavimo formose (pvz. 1-o, 2-ų lygių išlaidų planavimo formose).
FR-99.4	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis identifikuoti klaidingus / neimportuotus duomenis. Galimas klaidų sąrašas, jų spalvinimo taisyklės turi būti suderintos su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-100	Turi būti funkcionalumas, neleidžiantis blokuoti įrašų, jeigu yra klaidų. Klaidų identifikavimo funkcionalumas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.11. REIKALAVIMAI TURTO PLANAVIMUI

6.11.1. Bendrieji reikalavimai Turto planavimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-101	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis planuoti asignavimus Turtui, planuojant asignavimus kiekvieniems atskiriems metams iš trejų metų biudžeto:
FR-101.1	Turi būti galimybė įvesti ir/ar importuoti (skyrįje „Reikalavimai Turto duomenų

Nr.	Reikalavimas														
	importui“ nustatyta tvarka) planuojamus asignavimus nenurodant visų dimensijų.														
FR-101.2	Turi būti galimybė nurodyti sąmatų rengimui reikalingas dimensijas (arba klasifikatorius) objekto lygyje.														
FR-101.3	Duomenų įvedimo ir dimensijų priskyrimo forma ir turinys turi būti nustatyti Projekto analizės ir projektavimo metu.														
FR-102	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis atlikti planavimą pagal Objektus juos grupuojant pagal projektus, sritis, programas bei kitas dimensijas, suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu (pvz. technikos parko garažų tvoros projektavimas ir statyba).														
FR-103	<p>Turi būti funkcionalumas, leidžiantis realizuoti Turto objektų kodus, suskirstytus į objektų klasifikatorių (medį). Objektų medžio architektūra gali būti:</p> <table border="1" data-bbox="347 669 1481 1113"> <thead> <tr> <th data-bbox="347 669 524 779">Dimensija</th> <th data-bbox="524 669 881 779">Dimensijos verčių struktūra (a, b, c, d, e, f – skaitmenys nuo 0 iki 9)</th> <th data-bbox="881 669 1481 779">Dimensijos aprašymas</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="347 779 524 1113">Objekto kodas</td> <td data-bbox="524 779 881 1113">aa.bb.cc.dd</td> <td data-bbox="881 779 1481 1113">Šios dimensijos verčių struktūra: aa. Sritis (pvz. 01 – Infrastruktūra) bb. Programa cc. Projekto pavadinimas /kodas (pvz. Sausumos pajėgų dalinių infrastruktūros plėtra) dd. Objekto pavadinimas (pvz. technikos parko garažų tvoros projektavimas ir statyba)</td> </tr> </tbody> </table> <p>Objekto kodo struktūra, aprašymas turi būti nustatyti Projekto analizės ir projektavimo metu. Siekiama, kad objekto kodas leistų identifikuoti objekto pavadinimą patogesnio naudojimo tikslu.</p>	Dimensija	Dimensijos verčių struktūra (a, b, c, d, e, f – skaitmenys nuo 0 iki 9)	Dimensijos aprašymas	Objekto kodas	aa.bb.cc.dd	Šios dimensijos verčių struktūra: aa. Sritis (pvz. 01 – Infrastruktūra) bb. Programa cc. Projekto pavadinimas /kodas (pvz. Sausumos pajėgų dalinių infrastruktūros plėtra) dd. Objekto pavadinimas (pvz. technikos parko garažų tvoros projektavimas ir statyba)								
Dimensija	Dimensijos verčių struktūra (a, b, c, d, e, f – skaitmenys nuo 0 iki 9)	Dimensijos aprašymas													
Objekto kodas	aa.bb.cc.dd	Šios dimensijos verčių struktūra: aa. Sritis (pvz. 01 – Infrastruktūra) bb. Programa cc. Projekto pavadinimas /kodas (pvz. Sausumos pajėgų dalinių infrastruktūros plėtra) dd. Objekto pavadinimas (pvz. technikos parko garažų tvoros projektavimas ir statyba)													
FR-104	Turi būti realizuotas objektų medžio tvarkymo funkcionalumas:														
FR-104.1	Objektas kuriamas / redaguojamas pasirinktoje objektų medžio vietoje.														
FR-104.2	<p>Galimi naudotojo veiksmai:</p> <table border="1" data-bbox="347 1409 1481 1787"> <thead> <tr> <th data-bbox="347 1409 634 1444">Veiksmas</th> <th data-bbox="634 1409 1481 1444">Paaiškinimas</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="347 1444 634 1480">Naujas</td> <td data-bbox="634 1444 1481 1480">Pasirinktoje medžio vietoje įvedamas naujas įrašas</td> </tr> <tr> <td data-bbox="347 1480 634 1556">Redaguoti</td> <td data-bbox="634 1480 1481 1556">Redaguojamas esamas įrašas (negalima koreguoti objektų kodo, tačiau papildomą informaciją galima koreguoti)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="347 1556 634 1631">Trinti</td> <td data-bbox="634 1556 1481 1631">Trinamas esamas įrašas (neleidžiama trinti jei įrašas turi vaikinių įrašų, išvedamas atitinkamas pranešimas)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="347 1631 634 1707">Perkelti</td> <td data-bbox="634 1631 1481 1707">Objektas kartu su savo priklausomais elementais perkeliamas į kitą medžio vietą</td> </tr> <tr> <td data-bbox="347 1707 634 1743">Paieška</td> <td data-bbox="634 1707 1481 1743">Paieška pagal žodį ar jo dalį</td> </tr> <tr> <td data-bbox="347 1743 634 1787">Slėpti</td> <td data-bbox="634 1743 1481 1787">Nerodyti BVIS duomenų įvedimo formoje</td> </tr> </tbody> </table>	Veiksmas	Paaiškinimas	Naujas	Pasirinktoje medžio vietoje įvedamas naujas įrašas	Redaguoti	Redaguojamas esamas įrašas (negalima koreguoti objektų kodo, tačiau papildomą informaciją galima koreguoti)	Trinti	Trinamas esamas įrašas (neleidžiama trinti jei įrašas turi vaikinių įrašų, išvedamas atitinkamas pranešimas)	Perkelti	Objektas kartu su savo priklausomais elementais perkeliamas į kitą medžio vietą	Paieška	Paieška pagal žodį ar jo dalį	Slėpti	Nerodyti BVIS duomenų įvedimo formoje
Veiksmas	Paaiškinimas														
Naujas	Pasirinktoje medžio vietoje įvedamas naujas įrašas														
Redaguoti	Redaguojamas esamas įrašas (negalima koreguoti objektų kodo, tačiau papildomą informaciją galima koreguoti)														
Trinti	Trinamas esamas įrašas (neleidžiama trinti jei įrašas turi vaikinių įrašų, išvedamas atitinkamas pranešimas)														
Perkelti	Objektas kartu su savo priklausomais elementais perkeliamas į kitą medžio vietą														
Paieška	Paieška pagal žodį ar jo dalį														
Slėpti	Nerodyti BVIS duomenų įvedimo formoje														
FR-104.3	Objektų aprašymą turi sudaryti bent šie atributai:														

Nr.	Reikalavimas	
	Veiksmas	Paaškinimas
	Objekto kodas	Unikalus objekto kodas
	Pavadinimas	Objekto pavadinimas naudojamas atvaizdavime
	Tipas	Objektų grupė arba objektas.
	Būsena	Įrašo būsena (reikšmės pateiktos žemiau).
	Aprašymas	Objekto definicija, paskirtis, metodinės detalės
FR-104.4	Turi būti užtikrinamas objekto kodo unikalumas, t.y. negali būti sukurtas toks pat objekto kodas kitoje „medžio šakoje“ (jeigu perkeliame objektą į kitą vietą, tuomet objekto kodas turi būti naujas).	
FR-104.5	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis kurti objektų kodus pagal nustatytus algoritmus.	
FR-104.6	Tuo atveju, kai sukuriamas naujas kodas, turi būti galimybė nurodyti jo ryšius su kitais objektų kodais, jeigu tokie yra.	
FR-104.7	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis fiksuoti objekto kodo „migravimą“ objektų medyje. Pastaba: Planuojama, kad objekto kodas galios viso objekto gyvavimo ciklo metu ir išliks toks pat, tačiau, jei keičiasi objekto vieta „objekto medyje“, turi būti objekto kodo „objektų medyje“ keitimosi istorija. Pasikeitus vietai medyje, objekto kodas irgi keičiasi pagal nustatytą algoritmą.	
FR-104.8	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis fiksuoti, kada įrašai yra sukurti.	
FR-104.9	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis susieti objektų medžius tarp skirtingų sąmatų sudarymo versijų, planavimo ciklų.	
FR-104.10	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis atskaitose (standartinėse ir dinaminėse) bei analitiniame duomenų įrankyje matyti objektų medį tam tikrai datai. Data galėtų būti nurodoma atskirai arba sutapti su tam tikru laiko periodu.	
FR-104.11	„Objektų medžio“ forma ir turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo metu.	
FR-105	Turi būti funkcionalumas, nurodantis „Objektų būsenas“. Būsena gali būti keičiama objektų medyje. Būsenų reikšmės: <ul style="list-style-type: none"> • <u>Aktyvus</u> (kai laukas tuščias). Rengiant/koreguojant įrašus šis laukas turi būti tuščias. • <u>Sustabdytas</u>: jei projektui/objektui pristabdoma eiga, t.y. investicijos nuo n metų nebeplanuojamos. Pasikeitus situacijai toks projektas gali būti aktyvuojamas. • <u>Uždarytas</u>: Projektas/objektas užbaigtas. Nauji duomenys nuo n metų nebeplanuojami. • <u>Neaktyvus</u>: projektas/objektas, su kuriuo nedirbama, ir kuris pasikeitus situacijai gali būti aktyvuotas. 	
FR-106	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis nurodyti papildomas bent dvi dimensijas, leidžiantis klasifikuoti Turto objektus (pvz. DPCS dimensija). Dimensijų sąrašas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.	

6.11.2. Reikalavimai Turto duomenų importui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-107	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis importuoti nustatytus duomenis į BVIS iš standartinės formos MS Excel bylos.
FR-108	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis peržiūrėti, koreguoti importuotus duomenis: <ul style="list-style-type: none"> Turi būti galimybė prie importuojamų duomenų prijungti dimensijas, jeigu toks prijungimas galimas. Pvz. „objektų medis“ pagal objekto kodą, programą, priemonę. Turi būti galimybė filtruoti duomenis pagal dimensijas, nurodytas importuojamuose duomenyse. Pvz., programa, priemonė.
FR-109	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis importuotiems į BVIS duomenis priskirti dimensijas, nes ne visos dimensijos, kurios reikalingos, yra nurodyti importuojamuose duomenyse. Pvz. numatoma po importavimo nurodyti dimensijas: <ul style="list-style-type: none"> Finansavimo šaltinis. EIK straipsnis. Valstybės funkcija. Įstaiga, padalinys. Aprūpinimo tipas. Aprūpinantis padalinys (centralizuoto planavimo atveju).
FR-110	Turi būti funkcionalumas, išskiriantis įrašus tam tikra spalva, kuriems dar nėra priskirtos reikiamos dimensijos. Spalvinimo taisyklės turi būti suderintos su Perkančiąja organizacija.
FR-111	Turi būti funkcionalumas, neleidžiantis blokuoti įrašų, jeigu yra klaidų. Klaidų identifikavimo funkcionalumas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-112	Importo bylos forma ir turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.12. REIKALAVIMAI IŠLAIDŲ DARBO UŽMOKESČIUI, SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKŲ PLANAVIMUI

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-113	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis atlikti DU fondų planavimą rengiant trejų metų biudžeto programų sąmatų projektus ir programų sąmatas.
FR-114	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis atlikti DU fondo išlaidų skaičiavimus pagal KAM patvirtintą DU skaičiavimo metodiką „Darbo užmokesčio fondo skaičiavimo metodika“:
FR-114.1	Skaičiavimo algoritmai naudojant normatyvus, personalo IS duomenis turi būti organizuoti taip, kad BVIS administratorius galėtų savarankiškai atlikti BVIS pakeitimus pagal DU skaičiavimo metodiką, kad būtų atlikti DU fondo išlaidų skaičiavimai. BVIS administratorius galėtų pridėti papildomas PSG grupes į skaičiavimo algoritmus savarankiškai. Laikoma, kad BVIS yra vystoma pagal BVIS palaikymo sutartį, kai reikšmingai keičiasi DU skaičiavimo metodika.
FR-114.2	Skaičiavimuose naudojami sutvarkyti personalo IS duomenys arba jų nenaudojama.

FR-114.3	Skaičiavimai turi būti automatizuoti pagal BVIS aprašytas skaičiavimo formules arba duomenys įvedami ranka.												
FR-114.4	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis BVIS administratoriui keisti algoritmus, kai toks poreikis iškils ateityje, ir kai algoritmų pakeitimai nėra esminiai. Šiuo atveju Diegėjas turi aprašyti, koku būdu šie skaičiavimo algoritmai gali būti pakeisti, taip pat nurodyti, kurios normatyvų lentelės ir kokie tarnybinio atlyginimo/ pareiginės algos ir kiti koeficientai yra naudojami skaičiavimuose, kad ir juos galima būtų pakeisti pagal poreikį. PSG papildomos grupės pridėjimas nėra laikomas esminiu algoritmo pakeitimu.												
FR-114.5	<p>„Darbo užmokesčio fondo skaičiavimo metodika“ numato apskaičiuoti išlaidas DU fondui pagal PSG, tarp jų išlaidas ne tik pagal tarnybinį atlyginimą, tačiau ir pagal priedus, priemokas bei kitas metodikoje „Darbo užmokesčio fondo skaičiavimo metodika“ numatytas išmokas.</p> <p>Naudojamų parametrų skaičius gali keistis kiekvienais metais priklausomai nuo teisės aktų pakeitimų. Žemiau lentelėje pateikiamas galimas DU fondo dydžio parametrų skaičius pagal PSG grupes:</p> <table border="1" data-bbox="349 766 1477 1071"> <tr> <td>Profesinės karo tarnybos (PKT) kariai</td> <td>24</td> </tr> <tr> <td>Kariai savanoriai ir kitų savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kariai, įskaitant besirengiančius tarptautinėms operacijoms ir dalyvaujančius jose, taip pat aktyviojo kariuomenės personalo rezervo kariai, pašaukti į pratybas, mokymus ar vykdyti tarnybos užduočių</td> <td>16</td> </tr> <tr> <td>Pareigūnai</td> <td>14</td> </tr> <tr> <td>KAS valstybės tarnautojai</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>Darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td></td> <td>79</td> </tr> </table>	Profesinės karo tarnybos (PKT) kariai	24	Kariai savanoriai ir kitų savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kariai, įskaitant besirengiančius tarptautinėms operacijoms ir dalyvaujančius jose, taip pat aktyviojo kariuomenės personalo rezervo kariai, pašaukti į pratybas, mokymus ar vykdyti tarnybos užduočių	16	Pareigūnai	14	KAS valstybės tarnautojai	13	Darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis	12		79
Profesinės karo tarnybos (PKT) kariai	24												
Kariai savanoriai ir kitų savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kariai, įskaitant besirengiančius tarptautinėms operacijoms ir dalyvaujančius jose, taip pat aktyviojo kariuomenės personalo rezervo kariai, pašaukti į pratybas, mokymus ar vykdyti tarnybos užduočių	16												
Pareigūnai	14												
KAS valstybės tarnautojai	13												
Darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis	12												
	79												
FR-115	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis planuoti DU fondą:												
FR-115.1	<p>Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis BVIS matyti suformuotus etatus (pagal personalo IS duomenis) ir jiems priklausančius koeficientus kiekvieniems metams ir mėnesiams, per visą planavimo laikotarpį (Pvz. PKT tarnybinio atlyginimo koeficientai turi būti suformuoti pagal kario laipsnį, laipsnio suteikimo datą ir metus, kuriems skaičiuojamas DU, nes PKTK tarnybinio atlyginimo koeficientai priklauso nuo kario laipsnio ir pagal šį laipsnį išstarnautų metų). Suformuotų koeficientų, kitų DU skaičiavimo parametrų stebėjimo forma, turinys turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.</p> <p>Informacijos stebėjimo pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Org. Struktūros atributai (programa, priemonė, padalinys ir t.t.) • Etatų skaičius • Pareiginės algos arba tarnybinio atlyginimo koeficientai • Priedai, priemokos (iš personalo IS) • Išmoka už kiekvieną penkių metų tarnybos laikotarpį 												
FR-115.2	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis įvesti tam tikras DU išlaidas skaičiumi – nes ne visi duomenys gali būti apskaičiuoti pagal formules. Pvz., priedai už lauko pratybas kareivinių režimu.												
FR-115.3	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis planuoti naujus personalo etatus (personalo etatų padidėjimą) taikant skaičiavimo algoritmus, kurie bus pateikti Diegėjui analizės ir projektavimo etapų metu.												

FR-115.4	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis planuoti personalo etatų mažėjimą taikant skaičiavimo algoritmus, kurie bus pateikti Diegėjui analizės ir projektavimo etapų metu. Skaičiavimo algoritmai gali būti skirtingi, kai naikinamas laisvas etatas ar kai naikinamas užimtas etatas. Turi būti funkcionalumas, leidžiantis pažymėti, kurie etatai (laisvi ar užimti) yra numatoma naikinti.
FR-115.5	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis perkelti užimtus personalo etatus į kitą priemonę / padalinį: <ul style="list-style-type: none"> • Perkeliama visa susijusi informacija. • Personalo etatų perkėlimą į kitą padalinį gali atlikti BVIS administratorius arba naudotojas su atitinkamomis teisėmis ir rolėmis. • Personalo etatų perkėlimas atliekamas atskiroje formoje.
FR-116	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis planuoti išlaidas formoje, kurioje nurodytos reikiamos dimensijos. Išlaidos skaičiuojamos automatiškai naudojant reikiamus normatyvus bei personalo informaciją.
FR-117	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis DU fondą skaičiuoti kiekvieniems 3 (n; n+1; n+2) metams atskirai.
FR-118	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis DU fondą skaičiuoti pagal kelis finansavimo šaltinius.
FR-119	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis DU fondą skaičiuoti pagal PSG.
FR-120	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis skaičiuoti DU fondą nenaudojant duomenų iš personalo IS, nenaudojant skaičiavimo formulės, o įvedant jau apskaičiuotas (pvz. Excel) tarnybinio atlyginimo (pareiginės algos), priedų, priemonių ir kitų išmokų sumas.
FR-121	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis DU Priedus ir priemokas skaičiuoti 3 būdais: <ul style="list-style-type: none"> • automatizuotai apskaičiuoti pagal personalo IS duomenis (pvz. priedai už atsakomybę, kvalifikacines kategorijas, VT stažas ir kt.); • ranka įvesti personalo skaičius ir bendrą priemonių / priedų sumą (pvz. priedai už pratybas); • ranka įvesti tik personalo skaičius, o priedų suma suskaičiuojama pagal nurodytą formulę (pvz. išmoka už 5 tarnybos metus).
FR-122	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis skaičiuoti išlaidas socialiniam draudimui, kai yra suplanuotos išlaidos darbo užmokesčiui.
FR-122.1	Išlaidos apskaičiuojamos nuo DU fondo taikant atitinkamus socialinio draudimo tarifus. Socialinio draudimo įmokų tarifo procento dydis gali skirtis priklausomai nuo įstaigos ir personalo struktūrinės grupės (Pvz., taikomas socialinio draudimo įmokų tarifas procentais: Lietuvos kariuomenėje: PKTK - 1,45 proc., civiliams – 1,77 proc., KAM: visiems -1,45 proc.).
FR-122.2	Detalios skaičiavimo formulės turi būti suderintos su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.13. REIKALAVIMAI PAPILDOMŲ IŠLAIDŲ KLASIFIKATORIUI IR POŽYMIAMS

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-123	BVIS turi būti galimybė numatyti išlaidas naudojant papildomą išlaidų klasifikavimą ar naudojantis požymiu, nurodančiu tam tikras išlaidas. Šis funkcionalumas gali būti

Nr.	Reikalavimas
	naudojamas, kai planuojami šie asignavimai:
FR-123.1	Dalyvavimas tarptautinėse veiklose.
FR-123.2	Atstovavimas.
FR-123.3	Planavimas pagal nustatytą požymį.
FR-124	Išlaidos gali būti planuojamos keliolikai EIK straipsnių.

6.13.1. Reikalavimai išlaidų dalyvavimui tarptautinėse veiklose planavimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-125	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis nurodyti veiklas, kuriose bus planuojami asignavimai:
FR-125.1	Veiklų, kurioms planuojami asignavimai, skaičius nėra ribojamas.
FR-125.2	Turi būti sukurta išlaidų planavimo forma, kurioje yra numatytas šių išlaidų planavimas naudojant įvairius skaičiavimo principus.
FR-125.3	Formoje gali būti pasirenkami įvairūs išlaidų straipsniai. Vienoje formoje gali būti suplanuojami visi asignavimai pagal įvairaus pobūdžio išlaidas. T.y. turi būti leidžiama vienoje formoje suplanuoti visus reikiamus asignavimus pagal įvairius išlaidų tipus.
FR-126	Išsamus formos, skaičiavimo straipsnių sąrašas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.13.2. Reikalavimai atstovavimo išlaidų planavimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-127	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis suplanuoti atstovavimo išlaidas pagal kiekvieną atstovybę. Turi būti galimybė suplanuoti išlaidas bet kuriam EIK straipsniui, kai visi skaičiavimai atliekami vienoje išlaidų planavimo formoje.
FR-128	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis planuoti tiek atstovavimo išlaidos užsienio atstovybėse, tiek ir reziduojant Lietuvoje.
FR-129	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis planuoti atstovavimo išlaidas remiantis asmens informacija, kuri yra gaunama iš duomenų, naudojamų darbo užmokesčio apskaičiavimui (personalo IS duomenys), papildomai įvedamos asmeninės informacijos asmens kortelėje, normatyvų bei išlaidų planavimo formoje įvedamų duomenų.
FR-129.1	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis apskaičiuoti atstovavimo planuojamas išlaidas kiekvienam asmeniui individualiai. Kiekvienas asmuo atstovauja vienai atstovybei konkrečioje šalyje / mieste nustatytą periodą mėnesiais.
FR-129.2	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis BVIS registruoti (įkelti) kiekvieno atstovo asmeninius rodiklius sukuriant asmens kortelės funkcionalumą. Išsamus duomenų sąrašas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-129.3	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis naudoti sutvarkytus personalo IS duomenis. Išsamus duomenų sąrašas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-129.4	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis naudoti normatyvus. Išsamus duomenų sąrašas turi būti suderintas su perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

Nr.	Reikalavimas
FR-130	Turi būti funkcionalumas apskaičiuoti išlaidas straipsniams automatiškai, jeigu straipsnio išlaidos gali būti apskaičiuotos pagal formulę. Išsamus skaičiavimo formulių sąrašas, formulės turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-130.1	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis į išlaidų planavimo formą įtraukti reikiamus EIK straipsnius.
FR-131	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis pažymėti kad išlaidos planuojamos atstovo sutuoktiniui ar vaikams. Detalios skaičiavimo formulės ir išlaidų sąrašas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-132	Turi būti galimybė įvesti išlaidas rankiniu būdu. Išsamus tokių išlaidų straipsnių sąrašas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-133	Diegėjas turėtų pateikti sprendimą, kaip galima būtų patogiausiai įsitikinti įvedamų duomenų teisingumu. Kiekvienam atstovui (jų ~140) suvedama reikiama informacija, todėl BVIS naudotojas turi gauti reikiamas ataskaitas pagal kiekvieną atstavą, šalį, EIK straipsnius bei kitus parametrus, suderintus su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.13.3. Planavimas pagal nustatytą požymį

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-134	Turi būti galimybė planuoti išlaidas nurodant pasirinktą požymį. Požymis yra nustatomas normatyvinėje bazėje. Turi būti galimybė įvesti neribotą skaičių požymių.
FR-135	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis planuoti išlaidas kiekviename išlaidų straipsnyje tokia tvarka, kokia yra nustatyta kiekviename iš išlaidų straipsnių, priskiriant atitinkamą požymį.

6.14. REIKALAVIMAI CENTRALIZUOTO APRŪPINIMO PLANAVIMUI

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-136	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis privalomai nurodyti Aprūpinantis padalinį, kai pasirenkamas išlaidų aprūpinimo tipas „Centralizuotas aprūpinimas“.
FR-137	Turi būti sukurtas apribojimas – planuojant išlaidas neturi būti leidžiama keisti įkainių ir pavadinimų (kurie nurodyti normatyvuose), kai prekės / paslaugos aprūpinimo tipas yra „Centralizuotas aprūpinimas“.
FR-138	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis planuoti Išlaidas bei Turtą tiek centralizuotai, tiek ir decentralizuotai.
FR-139	Tokio pačio tipo išlaidos gali būti planuojamos tiek centralizuotai, tiek ir decentralizuotai. Kai planuojama centralizuotai – nurodomas Aprūpinantis padalinys. Kai planuojama decentralizuotai – Aprūpinantis padalinys šiuo atveju bus tas pats planuojantis padalinys.
FR-140	Konkretus funkcionalumas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu. Pvz. mitybos išlaidos padaliniais gali būti planuotos centralizuotai, tačiau mitybos išlaidos

Nr.	Reikalavimas
	<p>tarptautinėms veikloms planuojamos decentralizuotai.</p> <p>Išlaidų prekėms ir paslaugoms, kurios bus tiekiamos centralizuotai, planavimo pavyzdys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pasirenkami reikiamos dimensijos (pvz. įstaiga, padalinys, programa, priemonė, ...). • Nurodoma, kad planuojamos išlaidos, kai prekės / paslaugos aprūpinamos centralizuotai. Dimensijos „Aprūpinimo tipas“ reikšmė yra „C“. • Padalinys – „Batalionas 1“. • Aprūpinantis padalinys – „Padalinys 1“. Kai „C“ – visuomet reikia pasirinkti Aprūpinantį padalinį. <p>Decentralizuotų išlaidų planavimo pavyzdys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pasirenkami reikiamos dimensijos. • Nurodoma, kad planuojamos išlaidos, kai prekės / paslaugos reikiamos dimensijos decentralizuotai. Dimensijos „Aprūpinimo tipas“ reikšmė yra „D“. • Padalinys – „Batalionas 1“ • Aprūpinantis padalinys – „Batalionas 1“, sistema automatiškai Aprūpinančiu padaliniu nurodo planuojantį padalinį (kadangi Aprūpinimo tipas = „D“).
FR-141	<p>Turi būti funkcionalumas, leidžiantis Aprūpinančio padalinio ataskaitoje matyti padalinius, kurie suplanavo išlaidas prekėms ir paslaugoms, kurias turi tiekti Aprūpinantis padalinys. Ataskaitoje turi būti galimybė matyti visas dimensijas, kurios buvo naudotos asignavimų planavime.</p>

6.15. REIKALAVIMAI ŠAMATŲ SUDARYMUI NAUDOJANT INFORMACIJĄ, PRIE KURIOS PRIEIGA YRA RIBOTA

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-142	<p>Turi būti funkcionalumas, leidžiantis registruoti tokios pat struktūros duomenis atskirai nuo kitų duomenų. Tokių duomenų pavyzdžiu gali būti personalo duomenys. Prie tokių duomenų turi teisę prieiti tik atsakingi asmenys bei BVIS administratorius. Turi būti užtikrinta, kad kiti asmenys neturi prieigos prie šių duomenų.</p>
FR-143	<p>Turi būti funkcionalumas, leidžiantis tam tikrus personalo duomenis, o esant poreikiui ir kitus duomenis, išsaugoti atskirose tokių pat formos ir turinio duomenų lentelėse. Šis funkcionalumas turi leisti naudoti formas, formules, naudojamas apskaičiuoti planuojamas išlaidas pagal įslaptintus duomenis, tačiau nepažeidžiant aukščiau išdėstyto slaptumo reikalavimo.</p> <p>Komentaras: Prie kai kurių departamentų duomenų prieigą turi tik sistemos administratorius arba kiti asmenys, turintys tokią prieigą. Tokio tipo duomenys turi būti išsaugomi atskirose tokių pat formos ir turinio duomenų lentelėse, kad galima būtų naudoti formules išlaidų planavimo formose.</p>

6.16. REIKALAVIMAI ALTERNATYVIAI ŠAMATAI

6.16.1. Reikalavimai alternatyviai šamatai (planuojami asignavimai)

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-144	Turi būti sukurtas funkcionalumas tais atvejais, kai apskaičiuoti asignavimų poreikiai visoms išlaidoms atitinkamoje programoje ir arba biudžetinėje įstaigoje yra didesni nei praėjusiam planavimo cikle suplanuota asignavimų suma atitinkamiems metams (tretieji metai prilyginami antriesiems metams), poreikiai, viršijantys šią sumą, nurodomi BVIS alternatyvioje Programos sąmatos dalyje.
FR-145	Turi būti galimybė fiksuoti papildomas išlaidas bazinio lygio principu, nurodant dimensijas, kuriuos padalinys naudoja įprastai: <ul style="list-style-type: none"> • Padalinys • Programa • Priemonė • Finansavimo šaltinis • Valstybės funkcijos • EIK
FR-146	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis pateikti komentarus, kurie pagrindžia papildomą poreikį. Įvedus papildomą poreikį komentaras turi būti privalomas.

6.16.2. Reikalavimai alternatyviai sąmatai (sąmatų tikslinimas)

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-147	Turi būti sukurtas funkcionalumas tais atvejais, kai apskaičiuoti asignavimų poreikiai visoms išlaidoms atitinkamoje programoje (civilinėse programose – biudžetinei įstaigai) yra didesni nei asignavimai pagal patvirtintas sąmatas, poreikiai, viršijantys šią sumą, nurodomi BVIS alternatyvioje patvirtintos sąmatos dalyje.
FR-148	Turi būti galimybė fiksuoti papildomas išlaidas bazinio lygio principu, nurodant dimensijas, kuriuos padalinys naudoja įprastai: <ul style="list-style-type: none"> • Padalinys • Programa • Priemonė • Finansavimo šaltinis • Valstybės funkcijos • EIK
FR-149	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis pateikti komentarus, kurie pagrindžia papildomą poreikį.

6.17. REIKALAVIMAI POKYČIO PAGRINDIMUI PLANAVIME

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-150	Turi būti galimybė palyginti patvirtintas sąmatas ir naujų sąmatų projektus tarpusavy, kai sąmatos ir sąmatų projektai rengiami skirtingais metais, ir BVIS išsaugoti komentarus.
FR-150.1	Turi būti galimybė Microsoft Excel formatu matyti: <ul style="list-style-type: none"> • Asignavimų panaudojimo faktas už vienerius metus (iš metinės biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitos, pvz., 2025 m. faktiniai duomenys).

Nr.	Reikalavimas
	<ul style="list-style-type: none"> • Praėjusio planavimo ciklo duomenys (pvz., 2026-2028 m. biudžeto projektas, parengtas 2025 m.), kiekvieni metai atskirai. • Naujas trimetis planavimas (pvz., 2027-2029 m. biudžeto projektas, parengtas 2026 m.), kiekvieni metai atskirai. • Sąmatų pokytis tarp skirtingų planavimo ciklų (Pvz. 2026-2028 metų patvirtintos sąmatos ir 2027-2029 metų sąmatų projekto naudojama versija (palyginami 2027 m. skirtinguose planavimo cikluose).
FR-150.2	<p>Turi būti galimybė pateikti (parašyti laisvos formos tekstu) ir išsaugoti pokyčio paaiškinimus (komentarais) kiekvieniems metams atskirai. Paaiškinimus (komentarais) turi būti galima kopijuoti tarp metų, tarp lygių. Komentarai turėtų būti fiksuojami pagal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planavimo ciklą, Planavimo versiją, Metus, Programą, Priemonę, EIK • Planavimo ciklą, Planavimo versiją, Metus, Įstaiga (ir įstaigos padaliniai) • Planavimo ciklą, Planavimo versiją, Metus, Programą, Priemonę, Objekto kodas, objektas
FR-150.3	<p>Turi būti galimybė matyti komentarus bet kuriame duomenų „pjūvyje“, jeigu toks komentaras buvo parašytas. Šie komentarai reikalingi rengiant apibendrinančius komentarus suminiame duomenų „pjūvyje“. Komentarai, pateikti žemesniame duomenų „pjūvyje“, nėra agreguojami ar kitaip apjungiami aukštesniame lygyje, t.y. turi būti parengta patogi naudotojui duomenų vizualizavimo forma, leidžianti naudotojui pagal jam suteiktas teises pamatyti asignavimų pokyčius ir rašyti komentarus.</p>
FR-150.4	<p>Turi būti funkcionalumas, leidžiantis koreguoti komentarus pagal naudotojo teises ar roles.</p>
FR-150.5	<p>Prie išsaugoto komentaro turi būti informacija apie asmenį, kada komentaras buvo paskutinį kartą koreguotas, paskutinio koregavimo data, laikas.</p>
FR-150.6	<p>Turi būti galimybė ataskaitoje matyti išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, kai straipsniai gali būti tiek detalūs, tiek ir apibendrinti.</p>
FR-150.7	<p>Turi būti galimybė eksportuoti visas ataskaitas į CSV, XLSX, PDF ir lygiaverčiais formatais.</p>
FR-151	<p>Ataskaitos forma ir turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.</p>

6.18. REIKALAVIMAI PROGRAMŲ SĄMATŲ TIKSLINIMO POSISTEMIUI

6.18.1. Bendrieji reikalavimai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-152	<p>Turi būti funkcionalumas, leidžiantis tikslinti Programų sąmatas einamaisiais metais pagal darbo procesą pateiktą priede Nr. 2 (Programų sąmatų tikslinimo procesas).</p>
FR-153	<p>Turi būti funkcionalumas, leidžiantis pagal suteiktas teises ir roles kurti įrašus sąmatų tikslinimo duomenų suvedimui (kurti tikslinimo paraiškų katalogus), rašyti komentarus, suteikti pavadinimus, suteikti būsenas (pvz. Rengiama, Pateikta, Patvirtinta, Eksportuota, Registruota, Atmesta).</p>
FR-154	<p>Turi būti funkcionalumas, leidžiantis tikslinti sąmatas pagal suteiktas teises ir roles.</p>
FR-155	<p>Turi būti galimybė registruoti visus pageidavimus atlikti sąmatos pakeitimus:</p>

Nr.	Reikalavimas
FR-155.1	Turi būti galimybė registruoti sąmatos pakeitimus tūkstančiais eurų. Nurodomas pageidaujamas sąmatos pokytis.
FR-155.2	Turi būti nurodytos visos dimensijos, susijusios su Sąmata, kurią pageidaujama tikslinti. Sąmatos gali būti tikslinamos naudojant dimensijas, kurios apibrėžtos skyriuje „Reikalavimai dimensijų tvarkymui“. Gali būti naudojamos ir kitos dimensijos, pvz. „objektų medis“ kai išlaidos Turtui planuojamos objektams.
FR-155.3	Turi būti atskiros formos Išlaidoms ir Turtui.
FR-155.4	Turi būti galimybė atskiroje formoje registruoti sutaupytus / nepanaudotus asignavimus Turtui ir Išlaidoms.
FR-155.5	Turi būti galimybė atskiroje formoje registruoti papildomą asignavimų poreikį Turtui ir Išlaidoms, nurodyti poreikio prioritetą, asignavimo poreikio pagrindimą.
FR-155.6	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis nurodyti informaciją apie poreikį didinti sąmatą ar ją mažinti, nurodyti standartinę tikslinimo priežastį, pateikti komentarus, pateikti paaiškinimus dėl numatomo asignavimų sutaupymo / nepanaudojimo, nustatyti prioritetus.
FR-155.7	Duomenų įvedimo formos turi būti suderintos su Perkančiąja organizacija. Yra numatoma naudoti bent 4 duomenų įvedimo formas.
FR-156	Turi būti galimybė naudotojui atsispausdinti į BVIS įvestus duomenis (pageidavimus atlikti sąmatos pakeitimus). Ataskaitos forma ir turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-157	Turi būti galimybė parengti suvestines, kurioje būtų informacija apie visus pageidavimus atlikti Sąmatos pakeitimus: <ul style="list-style-type: none"> • Dimensijų sąrašas. • Poreikis tikslinti sąmatą (ją didinti ar mažinti). • Pakeitimo priežastis. • Naudotojo komentarai. • Informacija pateikta registruojant visus pageidavimus atlikti sąmatos pakeitimus. Šios suvestinės reikalingos pateikti reikalingus duomenis sprendimus priimantiems asmenims. Yra numatoma naudoti bent 6 suvestines. Papildomi reikalavimai išdėstyti skyriuje „Reikalavimai suvestinėms (asignavimų tikslinimas)“.
FR-158	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis tvarkyti pateiktus pageidavimus atlikti Sąmatos tikslinimus:
FR-158.1	Turi būti galimybė koreguoti pradinį pageidaujama sąmatos dydį iki patvirtinto.
FR-158.2	Turi būti galimybė įvesti sąmatos dydį naudojant visas reikiamas dimensijas.
FR-158.3	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis nustatyti paraiškų būsenas, nurodančias ar sąmatos tikslinimui yra pritarta ar ne. Paraiškų būsenas gali keisti atsakingi specialistai pagal suteiktas teises ir roles. Būsenų sąrašas turi būti suderintas analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-158.4	Tikslinant sąmatas turi būti nurodoma kalendorinė data, nuo kurios galioja atlikti pakeitimai. Toks funkcionalumas reikalingas siekiant atskirti suplanuotas išlaidas po ataskaitinio laikotarpio pabaigos ir vertinti suplanuotų asignavimų pasikeitimus per laikotarpį.
FR-158.5	Sąmatų tikslinimas atliekamas įvedant sąmatos pokytį tūkstančiais eurų.
FR-159	Turi būti galimybė parengti suvestines, kurioje būtų informacija apie visus Sąmatos pakeitimus: <ul style="list-style-type: none"> • Dimensijų sąrašas.

Nr.	Reikalavimas
	<ul style="list-style-type: none"> • Patikslintos sąmatos. • Sąmatos iki pakeitimo, sąmatos pokytis. • Standartinė priežastis. • Naudotojo komentarai. • Informacija pateikta registruojant visus pageidavimus atlikti sąmatos pakeitimus. <p>Papildomi reikalavimai išdėstyti skyriuje „Reikalavimai suvestinėms (asignavimų tikslinimas)“.</p>

6.18.2. Duomenų pateikimas VBAMS

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-160	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis sugeneruoti ataskaitą „Pagrindinių rodiklių pasiūlymai“, kurios duomenys rankiniu būdu įvedami į VBAMS.
FR-161	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis Sąmatų pakeitimus pateikti VBAMS naudojant duomenų rinkmenas. Ar šio funkcionalumo reikia turi būti suderinta analizės ir projektavimo etapų metu (vyksta VBAMS tobulinimo darbai, kurie gali pakeisti duomenų pateikimo VBAMS tvarką).

6.18.3. Duomenų pateikimas VBAMS naudojant integracijas

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-162	FM atlieka VBAMS tobulinimo darbus ir tikėtina 2025 metais pradės naudoti naują funkcionalumą, skirtą teikti sąmatų duomenis nenaudojant duomenų rinkmenų. Analizės ir projektavimo etapų metu turi būti detalizuota esama situacija ir su Perkančiąja organizacija suderinta, koku būdu bus perduoti duomenys VBAMS.

6.19. REIKALAVIMAI PANAUDOTŲ ASIGNAVIMŲ DUOMENŲ ĮVEDIMUI

6.19.1. Reikalavimai panaudotų asignavimų duomenų rankiniam įvedimui ar failo importui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-163	Turi būti sukurta galimybė įvesti panaudotų asignavimų duomenis rankiniu būdu į BVIS pagal nustatytas dimensijas. Duomenų įvedimo forma ir turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-164	Turi būti sukurta galimybė įvesti sąmatų vykdymo duomenis failo importo būdu į BVIS pagal nustatytas dimensijas. Turi būti sukurta galimybė importuoti tiek atskirų padalinių, tiek ir visų padalinių, kai duomenys pateikiami kiekvienam padaliniui atskirai, duomenis. Importuojamų duomenų forma ir turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-165	Turi būti galimybė įvesti nepanaudotų asignavimų praėjusių metų likutį. Duomenų įvedimo forma ir turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo

Nr.	Reikalavimas
	etapų metu.

6.19.2. Reikalavimai panaudotų asignavimų įvedimui naudojant integracijas

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-166	Turi būti sukurta galimybė gauti duomenis automatiškai būdu naudojant integracijas. Daugiau apie tai – skyriuje „Reikalavimai integracijoms su išorinėmis IS“.

6.20. REIKALAVIMAI SUVESTINĖMS

6.20.1. Reikalavimai suvestinėms (planuojami asignavimai)

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-167	Turi būti galimybė naudotojui peržiūrėti asignavimus už asignavimų valdytoją nustatytos formos suvestinėje, kurioje būtų a) galimybė filtruoti asignavimus pagal dimensijas, apibrėžtas skyriuje „Reikalavimai dimensijų tvarkymui“, ar kitas su Perkančiąja organizacija suderintas dimensijas, b) galimybė palyginti faktinius ir planuojamus asignavimus, c) galimybė pasirinkti dimensijas, kurias galima būtų atvaizduoti formos eilutėse.
FR-168	Turi būti galimybė pamatyti visus atliktus planuojamų asignavimų pakeitimus iš karto, kai tik asignavimų pakeitimai yra atliekami.
FR-169	Turi būti galimybė peržiūrėti planuojamus asignavimus pagal įvairias dimensijas, pvz. PIK dimensijas (pvz. pagal atstovybes bei atskirus asmenis), objektų medžio dimensijas ar dimensijų versijas.
FR-170	Turi būti galimybė eksportuoti visas ataskaitas į CSV, XLSX, PDF ir lygiaverčiais formatais.
FR-171	Suvestinės forma, turinys ir filtrai turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.20.2. Reikalavimai suvestinėms (asignavimų tikslinimas)

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-172	Turi būti galimybė naudotojui peržiūrėti asignavimų tikslinimus už asignavimų valdytoją nustatytos formos suvestinėje, kurioje būtų a) galimybė filtruoti asignavimus pagal dimensijas, apibrėžtas skyriuje „Reikalavimai dimensijų tvarkymui“, ar kitas su Perkančiąja organizacija suderintas dimensijas, b) galimybė palyginti faktinius, planuojamus asignavimus, asignavimų tikslinimus, c) galimybė pasirinkti dimensijas, kurias galima būtų atvaizduoti formos eilutėse.
FR-173	Turi būti galimybė pamatyti visus atliktus asignavimų pakeitimus iš karto, kai tik asignavimų pakeitimai yra atliekami.
FR-174	Turi būti galimybė peržiūrėti tikslinamus asignavimus pagal įvairias dimensijas, pvz. PIK

	dimensijas (pvz. pagal atstovybes bei atskirus asmenis), objektų medžio dimensijas ar dimensijų versijas.
FR-175	Turi būti galimybė matyti papildomas dimensijas, naudojamas sąmatų tikslinimui (pvz. papildomų asignavimų poreikio prioritetas, standartinė sąmatos tikslinimo priežastis) bei faktai, naudojami sąmatų tikslinimui (pvz., numatomi sutaupyti asignavimai, numatomi nepanaudoti asignavimai).
FR-176	Turi būti galimybė eksportuoti visas ataskaitas į CSV, XLSX, PDF ir lygiaverčiais formatais.
FR-177	Suvestinės forma, turinys ir filtrai turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.20.3. Reikalavimai suvestinėms (Alternatyvi sąmata asignavimų planavimui ir tikslinimui)

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-178	Turi būti galimybė naudotojui peržiūrėti naudojant alternatyvių sąmatų (planuojami asignavimai ir sąmatų tikslinimas) duomenis bei kitus duomenis už asignavimų valdytoją nustatytos formos suvestinėje, kurioje būtų galimybė filtruoti duomenis pagal dimensijas, apibrėžtas skyriuje „Reikalavimai dimensijų tvarkymui“, ar kitas su Perkančiąja organizacija suderintas, dimensijas.
FR-179	Turi būti galimybė peržiūrėti planuojamus asignavimus pagal dimensijas, kurios naudojamos planavime.
FR-180	Turi būti galimybė eksportuoti visas ataskaitas į CSV, XLSX, PDF ir lygiaverčiais formatais.
FR-181	Suvestinės forma, turinys ir filtrai turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.21. REIKALAVIMAI ATASKAITŲ POSISTEMIUI

6.21.1. Bendrieji reikalavimai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-182	Turi būti sukurtas BVIS analitikos komponentas, sudarantis galimybę generuoti įvairias ataskaitas, jas peržiūrėti, spausdinti ir atsisiųsti.
FR-183	Ataskaitų kūrimo ir generavimo priemonės turi leisti formuoti ataskaitų rinkinius, išskiriamus į:
FR-183.1	Standartines – tai iš anksto parengtos formos ataskaitos, kuriose yra apibrėžtas dimensijų, atributų ir metrikų atvaizdavimas, t. y. kuriose vietose (stulpeliuose, eilutėse, ląstelėse) jie yra atvaizduojami ir apibrėžti galimi filtrai.
FR-183.2	Dimensines – kuriose naudotojas gali vykdyti ataskaitų modeliavimą (angl. pivoting), t.y. pasirinkti dimensijas, metrikas ir jų atvaizdavimo vietą (stulpeliuose, eilutėse, ląstelėse), ataskaitos formą (diagrama, lentelė) ir vykdyti filtravimo, detalizavimo ir bendrinimo veiksmus.
FR-184	Turi būti galimybė atfiltruoti visų ataskaitų duomenų imtį tiek pagal visus ataskaitos stulpelius, tiek pagal papildomus ataskaitų filtrus, kuriuos Diegėjas turi apibrėžti

	kiekvienai ataskaitai detalios analizės ir projektavimo metu.
FR-185	Diegėjas turi bendrai realizuoti iki 25 įvairaus tipo standartinių ataskaitų, kurios turi būti apibrėžtos ir detalizuotos analizės ir projektavimo metu su Perkančiąja organizacija.
FR-186	Kiekvienas naudotojas turi galėti išsaugoti ataskaitas, suformuotas pagal asmeninius nustatymus.
FR-187	Turi būti galimybė rūšiuoti visų ataskaitų duomenis pagal stulpelių reikšmes didėjimo ir mažėjimo tvarka (reikalavimas taikomas skaitinės ir tekstinės / dimensijos tipų laukams).
FR-188	Turi būti galimybė ataskaitų eilutėse parinkti bet kurią dimensiją. Pvz. Programa, Priemonė, finansavimo šaltinis, EIK bei visos kitos naudojamos dimensijos). Su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu turi būti suderina, kuriose ataskaitose reikalingas toks funkcionalumas.
FR-189	Turi būti galimybė eksportuoti visas ataskaitas į CSV, XLSX, PDF ir lygiaverčiais formatais.
FR-190	Dimensinėse ataskaitose turi būti šios galimybės:
FR-190.1	Išskleisti objektų detalumą iki žemiausio lygio pagal pasirinktos dimensijos hierarchiją, kurios taip pat gali būti sudarytos iš kitų dimensijų.
FR-190.2	Sukeisti eilučių ir stulpelių reikšmes vietomis.
FR-190.3	Turi būti galimybė sužinoti, kokias metrikas ir rodiklius galima apskaičiuoti pagal pasirinktą dimensiją.
FR-191	Dimensinių ataskaitų pavyzdžiai:
FR-191.1	Palyginti Sąmatų projektus tarpusavy, kai sąmatų projektai rengiami skirtingais metais. Palyginti Sąmatų projektų pasirinktas versijas. Pvz., 2026-2028 metų Sąmatų projekto paskutinė versija ir 2027-2029 metų Sąmatų projekto pirma versija (gali būti palyginami 2027 ir 2028 metų duomenys).
FR-191.2	Įvertinti einamųjų metų sąmatos pokyčius lyginant sąmatą su vėlesniais sąmatos tikslinimais.
FR-192	Standartinių ir dimensinių ataskaitų filtruose turi būti galimybė pasirinkti kelias dimensijų reikšmes.
FR-193	Kiekvienos ataskaitos apačioje kairiame lapo kampe smulkiu šriftu (5 - penktu) turi būti spausdinama: duomenų bazės versijos pavadinimas, data (yyyy-mm-dd), laikas (hh:mm), puslapių skaičius, kuris puslapis (pvz.: 3 iš 5)

6.21.2. Sąmatų ataskaitų generavimas

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-194	BVIS turi būti galimybė generuoti ataskaitų paketus, kuriuos galima būtų kitoje IS pasirašyti elektroniniu būdu (elektroninio pasirašymo funkcionalumo kurti nereikia). Pvz. Sąmatų / sąmatų projekto formavimas pasirašymui (sudaromi paketai įvairiais pjūviais).
FR-194.1	Turi būti galima generuoti biudžeto ataskaitų paketą pasirašymui, tvirtinimui atsakingam asmeniui: <ul style="list-style-type: none"> Griežtai reglamentuotas šablonas, vienas pdf. Viena ataskaitos forma, tačiau skirtingi ataskaitos pjūviai. Pvz. Skirtingos formos gali apimti tuos pačius duomenis, tačiau skirtingais pjūviais: <ul style="list-style-type: none"> Suvestinė

	<ul style="list-style-type: none"> • Suvestinė tik pajamų įmokų • Suvestinė, išskyrus pajamų įmokas • Pagal įstaigas (skaidosi pagal programą, finansavimo šaltinį, funkciją) • Pagal programas (tik programos, be kitų pjūvių) • Pagal finansavimo šaltinį (programos, finansavimo šaltinis) • Pagal funkcijas (programos, finansavimo šaltinis ir funkcijos)
FR-194.2	Turi būti galimybė generuoti biudžeto ataskaitų paketą pagal 3 ataskaitas: <ul style="list-style-type: none"> • Sąmatos projektui • Sąmatai • Sąmatos vykdymui
FR-194.3	Ataskaitų paketų sąrašas, forma, filtrai, turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo proceso metu.
FR-195	Generuojant ataskaitų paketus BVIS įrašai turi būti užblokuoti siekiant duomenų nekintamumo. T.y. vėliau generuojant ataskaitas su tokiais pat parametrais būtų galima gauti tokius pat rezultatus.

6.21.3. Reikalavimai analitikai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-196	Analitikos posistemyje turi būti realizuoti duomenų kubai (duomenų rinkiniai) (jei siūloma programinė įranga neturi funkcijos iš anksto apibrėžti ir sukurti duomenų kubus (duomenų rinkinius), turi būti galimybė pačiam naudotojui kurti ataskaitas iš pasirinktų BVIS saugojamų visų duomenų).
FR-196.1	Naudotojas turi teisę matyti duomenis pagal suteiktas teises ir roles.
FR-196.2	Duomenų kubo dimensijos ir faktai turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-197	Duomenų kubams (duomenų rinkiniams) turi būti galima priskirti naudotojus ir naudotojų grupes, kurios gali duomenų kubą (duomenų rinkinį) naudoti ataskaitų sudarymui ir analizei vykdyti.
FR-198	Šis funkcionalumas yra numatomas įgyvendinti skyriuje „Reikalavimai papildomai užsakomoms (funkcinių galimybių plėtimo) paslaugoms“ nustatyta tvarka.

6.22. REIKALAVIMAI BIUDŽETO VALDYMO ĮRANKIUI

6.22.1. Bendrieji reikalavimai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-199	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis Biudžeto specialistui planuoti būsimų ketvirčių (kai biudžetas paskirstytas ketvirčiais), ir visų metų biudžetą įvedant papildomą informaciją apie planuojamus asignavimų panaudojimus.
FR-200	Turi būti galimybė įvesti informaciją apie planuojamus panaudoti asignavimus nurodant bent šią informaciją: <ol style="list-style-type: none"> 1. Dokumento data (Pasirenkama reikšmė iš sąrašo)

Nr.	Reikalavimas
	2. Dokumento Nr. 3. Tiekėjas (Pasirenkama reikšmė iš sąrašo) 4. Įsakymo data / Nr. 5. Sutarties data/ Nr. (Pasirenkama reikšmė iš sąrašo) 6. Turinys 7. Tikslinimo Nr. 8. Pastabos 9. Programa 10. Valstybės funkcija 11. Fin. šaltinis 12. Priemonė 13. Papildoma klasifikacija 14. Objekto kodas (Turtui) 15. Būsena 16. Komentarai
FR-201	Turi būti galimybė EIK straipsnius atvaizduoti stulpeliuose. EIK straipsniai gali būti sugrupuoti į stambesnes grupes.
FR-202	Turi būti galimybė nerodyti stulpelių, kuriuose duomenų nėra, arba jie yra lygūs nuliui.
FR-203	Turi būti galimybė naudoti formos filtrus: <ul style="list-style-type: none"> • Programa • Biudžetinė įstaiga • Planuojantis padalinys • Finansuojantis padalinys (D/C sąmata) • Valstybės funkcija • Finansavimo šaltinis • Priemonė • Papildoma klasifikacija
FR-204	Diegėjas turi rekomenduoti geriausią būdą BVIS registruoti informaciją apie Tiekėjus, sutarčių su tiekėjais informaciją, rekomenduoti atskirų registrų naudojimą. Registruojamos informacijos apimtys, forma turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-205	Diegėjas turi rekomenduoti geriausią būdą, kaip biudžeto valdymo įrankis gali būti sukurtas.
FR-206	Duomenų įvedimo forma, turinys turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.22.2. Reikalavimai suvestinėms

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-207	Turi būti galimybė naudotojui peržiūrėti asignavimus pagal dimensijas, apibrėžtas skyriuje „Reikalavimai dimensijų tvarkymui“, ar kitas su Perkančiąja organizacija suderintas, dimensijas.
FR-208	Turi būti galimybė stebėti rodiklius pagal metus/ketvirčius ir EIK straipsnius: <ul style="list-style-type: none"> • Patikslinta sąmata (tūkst. eur)

	<ul style="list-style-type: none"> • Gauti asignavimai (duomenys iš fin. apskaitos sistemų) (tūkst. eur) • Vykdyto prognozė (pagal šią formą) (tūkst. eur) • Likučio prognozė (tūkst. eur)
FR-209	Turi būti galimybė eksportuoti visas ataskaitas į CSV, XLSX, PDF ir lygiaverčiais formatais.
FR-210	Suvestinės forma, turinys ir filtrai turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.

6.23. REIKALAVIMAI ADMINISTRAVIMUI

6.23.1. Reikalavimai naudotojų administravimui (Teisės ir Rolės)

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-211	BVIS turi būti galima administruoti naudotojus:
FR-211.1	Sukurti naudotoją nurodant vardą, pavardę, prisijungimo vardą, slaptažodį, pareigas, priskirti įstaigą bei struktūrinį padalinį ir (ar) kt. detalios analizės ir projektavimo etapų metu suderintus duomenis.
FR-211.2	Deaktyvuoti naudotoją.
FR-211.3	Suteikti naudojimo roles ir (ar) teises.
FR-212	Turi būti galimybė administruoti slaptažodžių sudarymo parametrus:
FR-212.1	slaptažodžio ilgį;
FR-212.2	reikalavimus slaptažodžio struktūrai (ar turi būti naudojamos raidės, didžiosios raidės, skaičiai, specialieji simboliai);
FR-212.3	terminą po kurio reikia pakeisti slaptažodį;
FR-212.4	skaičių prieš tai naudotų slaptažodžių, kurių negalima panaudoti kuriant naują slaptažodį;
FR-212.5	neteisingai įvedamų slaptažodžių skaičių, po kurio BVIS naudotojas turi būti užblokuojamas.
FR-213	Turi būti galimybė atskirai parametrizuoti slaptažodžiams keliamus reikalavimus BVIS naudotojams ir administratoriams.
FR-214	Diegėjas turi sukonfigūruoti pradinis reikalavimus BVIS naudotojų ir administratorių slaptažodžiams vadovaujantis Kibernetinio saugumo reikalavimų aprašu, patvirtintu Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 818 „Dėl Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymo įgyvendinimo“.
FR-215	Naudotojui gavus pranešimą apie būtinybę pakeisti slaptažodį, tačiau to neatlikus per nustatytą terminą, naudotojas turi būti užblokuojamas. Šio termino trukmė turi būti administruojama.
FR-216	Turi būti galimybė BVIS administratoriui laikinai blokuoti (atblokuoti) naudotoją.
FR-217	Turi būti galimybė BVIS administratoriui deaktyvuoti (archyvuojant) naudotoją (pvz. naudotojui išėjus iš darbo).
FR-218	Saugumo taisyklės galioja tiek duomenų įvedimo formose, tiek ir ataskaitose.
FR-219	Diegėjas turi sudaryti pradinis teisių ir rolių rinkinius, kurie atitiktų BVIS ir susijusių šalių veiklos specifiką ir poreikius.
FR-220	Turi būti galimybė vykdyti teisių ir rolių (teisių grupių) administravimą:
FR-220.1	Sukurti teises / roles BVIS objektams (pvz. lentelės, formos, užklaustos, ataskaitos ir jų projektavimo bei kūrimo būdai).

FR-220.2	Sukurti saugumo taisyklės, nurodančias, kokią dalį informacijos objekte galima matyti/įvesti/keisti/trinti, pagal analizės ir projektavimo procesų metu pateiktas dimensijas. Saugumo taisyklės – susijusios su principu „Ar būtina žinoti“.
FR-220.3	Sukurti grupės rolėms ir saugumo taisyklėms.
FR-220.4	Priskirti naudotojus grupėms.
FR-221	Kiti reikalavimai:
FR-221.1	Diegėjas turi pateikti visų teisių aprašymus. Trumpi teisių aprašymai turi būti pateikiami ir BVIS.
FR-221.2	Turi būti galimybė naudotojams priskirti ne tik roles, bet ir pavienes teises.
FR-221.3	Turi būti galimybė naudotojui pašalinti suteiktas roles ar teises.
FR-221.4	Turi būti galimybė sudaryti roles (teisių grupes), rolėms priskirti pavadinimus.
FR-221.5	Turi būti galimybė peržiūrėti ir tvarkyti teisių sąrašą ir rolių sąrašą;
FR-221.6	Priskiriant roles turi būti galimybė nurodyti rolės priskyrimo galiojimo laikotarpio pabaigos datą, po kurios naudotojui rolė turi būti atimama.
FR-222	Detalus teisių ir rolių sąrašas turės būti parengtas analizės ir projektavimo metu, o esant poreikiui, patikslintas testavimo metu.

6.23.2. Reikalavimai dimensijų ir parametrų administravimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-223	BVIS administravimo posistemyje turi būti realizuotos šiame skyriuje ir kituose šios Techninės specifikacijos reikalavimuose aprašytos funkcijos, kurių realizavimui yra reikalingas atlikti administravimo funkcijas.
FR-224	Turi būti galimybė tvarkyti BVIS naudojamas dimensijas:
FR-224.1	aprašyti dimensijų savybes;
FR-224.2	redaguoti esamų dimensijų reikšmes;
FR-224.3	įvesti naujas esamų dimensijų reikšmes;
FR-224.4	šalinti (padaryti nenaudojamais) esamas dimensijos reikšmes (nenaudojamos dimensijų reikšmės turi būti nepateikiamos naudotojams pasirenkant dimensijas, tačiau turi būti atvaizduojamos jei buvo pasirinktos iki dimensijos reikšmei tampant nenaudojama);
FR-224.5	nustatyti dimensijų įsigaliojimo ir galiojimo iki laikotarpius (po dimensijos galiojimo pabaigos turi būti neleidžiama tokių dimensijų pasirinkti, tačiau jie turi būti atvaizduojami, jei buvo pasirinkti iki dimensijos reikšmei tampant negaliojančia);
FR-224.6	kurti hierarchines dimensijų struktūras;
FR-224.7	sieti dimensijas tarpusavyje.
FR-225	Turi būti galimybė tvarkyti neribotą skaičių dimensijų bei jų reikšmių.
FR-226	Turi būti sukurtas funkcionalumas:
FR-226.1	Naujos dimensijos reikšmės sukūrimo metu sistema turi automatiškai fiksuoti reikšmės sukūrimo datą ir laiką bei reikšmę sukūrusį sistemos naudotoją.
FR-226.2	Redaguojant esamas dimensijų reikšmes turi būti galima nurodyti atnaujinamą dimensijos reikšmės pavadinimą, reikšmės galiojimo duomenis, klasifikuojamos reikšmės hierarchinį ryšį su kita tos pačios dimensijos reikšme (kai atitinkamai dimensijai nustatytas tokio funkcionalumo poreikis) ir kitus analizės ir projektavimo metu nustatytus duomenis.
FR-226.3	Naujos klasifikuojamos reikšmės versijos sukūrimas turi užtikrinti ankstesnių

	klasifikuojamos reikšmės versijų nekintamumą ir tinkamą atvaizdavimą sistemos formose, kuriose buvo panaudota ankstesnė klasifikuojamos reikšmės versija. Turi būti užtikrinta, kad viena klasifikuojama reikšmė vienu metu galėtų turėti tik vieną aktualią versiją.
FR-226.4	Turi būti užtikrinta, kad sistemos formose, naudojančiose atitinkamos dimensijos reikšmes, nebūtų galimybės pasirinkti deaktyvuotą klasifikuojamą reikšmę. Turi būti užtikrintas deaktyvuotų klasifikuojamų reikšmių atvaizdavimas sistemos formose, kur buvo pasirinkta atitinkama reikšmė. Deaktyvuotas klasifikuojamas reikšmes turi būti leidžiama naudoti vykdant duomenų paieškas sistemoje bei formuojant ataskaitas.
FR-227	Turi būti galimybė importuoti dimensijas iš struktūrizuotų failų (xlsx ir json formatais).
FR-228	Dimensijų kūrimas ir tvarkymas turi būti galimas tik BVIS administratoriui.
FR-229	Turi būti funkcionalumas, leidžiantis grupuoti dimensijų reikšmes sukuriant naują dimensijos versiją. Turi būti galimybė sukurti neribotą versijų skaičių (pvz. grupuoti EIK straipsnius ir postraipsnius į stambesnes grupes, padalinius galima būtų grupuoti į junginius).
FR-230	Dimensijos, sukurtos grupuojant kitas dimensijų reikšmes, turi būti ataskaitose (standartinėse ir dimensinėse) bei analitiniame duomenų kube.
FR-231	Turi būti galima administruoti visus BVIS sisteminius parametrus (nustatytus terminus, skaitines reikšmes, adresus (URL), domenus ir kt.). Aprašant parametrus turi būti galima nurodyti:
FR-231.1	parametro pavadinimą;
FR-231.2	parametro reikšmę;
FR-231.3	parametro galiojimo nuo / iki datas;
FR-231.4	parametro aprašymą;
FR-231.5	BVIS objektus, kuriems parametras taikomas.
FR-232	Turi būti konfigūruojamas į BVIS leidžiamų įkelti rinkmenų formatų sąrašas bei reikalavimai įkeliamų rinkmenų dydžiui. Pradinis leidžiamų rinkmenų formatų sąrašas turi būti suderintas analizės ir projektavimo metu.
FR-233	Turi būti galimybė BVIS administratoriui nustatyti tvarkyti duomenų formų laukų matomumą.

6.23.3. Reikalavimai veiksų BVIS auditavimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-234	Turi būti vykdomas BVIS naudotojų atliekamų veiksų auditavimas.
FR-235	Auditavimas turi apimti:
FR-235.1	naudotojų, administratorių prisijungimą (ir nesėkmingus bandymus prisijungti) / atsijungimą.
FR-235.2	naudotojų / administratorių teisių naudotis BVIS pakeitimus.
FR-235.3	BVIS naudotojų ir administratorių atliekamus veiksmus.
FR-235.4	Informaciją apie BVIS naudotojų blokavimą / atblokavimą.
FR-235.5	Darbo metu formose visi atsakymai (TAIP/NE) į iškylančius pranešimus.
FR-235.6	Visų administravimo funkcijų paleidimo ir jų vykdymo užbaigimo fiksuojamą „Pranešimų registre“ (Error Log). Funkcijos vykdymo užbaigimo metu turi būti išvedamas pranešimas į ekraną „Funkcija įvykdyta“.
FR-236	Atliekant auditavimo įrašo išsaugojimą duomenų bazėje, turi būti kaupiama:

FR-236.1	Kas atliko veiksmą (naudotojas);
FR-236.2	Kada atliko veiksmą (data, laikas);
FR-236.3	Kokius veiksmus su duomenimis atliko;
FR-236.4	IP adresą, jei yra galimybė, ir naudojamos naršyklės identifikatorių.
FR-237	Turi būti audituojami integracinėmis sąsajomis siunčiamų / gaunamų duomenų laiko momentai, išsaugant informaciją:
FR-237.1	iš / į kokią informacinę sistemą, registrą gaunami / siunčiami duomenys.
FR-237.2	duomenų gavimo /siuntimo data ir laikas.
FR-237.3	siųsti / gauti duomenys (fiksuojant koks servisas buvo naudojamas ir pagal kokius parametrus buvo pateikti / gauti duomenys).
FR-237.4	klaidas, susijusias su nepavykusiais duomenų gavimo / siuntimo įvykiais.
FR-238	Visi BVIS realizuojami moduliai turi būti susieti su audito moduliu, įgyvendinančiu veiksmų registravimo ir kontrolės mechanizmą (angl. audit trail).
FR-239	BVIS naudotojų administravimo modulyje turi būti priemonės kontroliuoti prieigos teises prie audito modulio saugomo veiksmų žurnalo.
FR-240	Prieiga prie audito įrašų turi būti galima tik BVIS administratoriui (tik peržiūros teisėmis) ar kitam naudotojui, turinčiam audito įrašų tvarkymo teisę.
FR-241	Prieiga prie audito įrašų turi būti galima interneto naršyklės pagalba arba kitu būdu, suderintu su Perkančiąja organizacija.
FR-242	Audito informacija turi būti saugoma be galimybės ją pakeisti.
FR-243	Turi būti galimybė atlikti audito įrašų analizę (paiešką, filtravimą ir filtravimą pagal įvairius parametrus ar audituotus veiksmus), vykdyti audito įrašų paiešką pagal konkrečius BVIS naudotojus ar administratorius. Reikalingi analitiniai veiksmai su auditavimo įrašais turi būti identifikuoti ir suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų vykdymo metu.
FR-244	Audito įrašuose išsaugoma data ir laikas turi būti saugomi taip, kad nepriklausytų nuo žiemos/vasaros laiko pakeitimų (pvz. UTC).
FR-245	Turi būti galimybė archyvuoti audito ir saugos modulio saugomus duomenis. Neturi būti galima keisti audito archyvo duomenų.
FR-246	Audito duomenys turi būti saugomi BVIS administratoriaus nurodytą laikotarpį, po kurio turi būti archyvuojami.
FR-247	Turi būti galimybė eksportuoti pasirinktus audito įrašus į .csv ir lygiaverčio formato rinkmeną.
FR-248	Siekiant išvengti perteklinės auditavimo informacijos kaupimo tikslūs audito įrašų darymo momentai turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-249	BVIS administravimo priemonėmis turi būti galimybė atlikti audito įrašų analizę (paiešką, filtravimą pagal įvairius parametrus). Reikalingi analitiniai veiksmai su auditavimo įrašais turi būti identifikuoti detalios analizės metu.
FR-250	Prie kiekvieno įrašo turi būti nurodomi data, laikas ir asmuo, kuris atliko įrašą.

6.24. REIKALAVIMAI INTEGRACIJOMS SU IŠORINĖMIS IS

6.24.1. Bendrieji reikalavimai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-251	Turi būti sukurtas funkcionalumas naudoti tarpinį serverį „DMZ“, kuris leistų automatizuoti duomenų „judėjimą“ iš BVIS į išorines duomenų bazes ir į BVIS iš išorinių duomenų bazių.
FR-251.1	Visa šiame serveryje esama programinė įranga turi būti saugi.
FR-251.2	Tarpinis serveris būtų reikalingas kuriant integracijas su duomenų bazėmis: <u>Duomenų atidavimas:</u> <ul style="list-style-type: none"> • VBAMS integracija • SIS (SVIS) integracija <u>Duomenų gavimas:</u> <ul style="list-style-type: none"> • FABIS integracija • LK finansų apskaitos programos integracija (kai tik bus techninė galimybė)
FR-252	Diegėjas atsakingas už integracinių sąsajų specifikacijų sudarymą ir suderinimą su duomenų teikėjais (IS valdytoju/ tvarkytoju) ir Perkančiąja organizacija. Už duomenų teikimo sutarčių sudarymą ir suderinimą atsakinga Perkančioji organizacija.
FR-253	Diegėjas turės realizuoti visą reikiamą funkcionalumą, kad aprašytos sąsajos veiktų, t. y. jeigu specifikacijoje nenumatyta konkreti funkcija užklausiai išsiųsti ar gautos informacijos tvarkymui atlikti, turi būti sukurtas atitinkamas funkcionalumas.
FR-254	Nurodytos sąsajų realizavimo technologijos (pvz., WS) gali būti keičiamos į kitas duomenų apsikeitimo technologijas jeigu projekto įgyvendinimo metu paaiškėja, kad nėra galimybės realizuoti WS sąsajų arba kitoks duomenų perdavimo būdas būtų efektyvesnis ir tinkamesnis siekiamam rezultatui užtikrinti.
FR-255	Sąsajų projektavimo ir kūrimo etape paaiškėjus galimybei iš informacinių sistemų ir registrų gauti daugiau reikiamų duomenų nei kad nurodyta aukščiau, Diegėjas turės realizuoti sąsajas tokiems duomenims gauti.
FR-256	Reikalavimai duomenų teikimo sąsajoms ir jų administravimo funkcionalumui:
FR-256.1	Turi būti realizuotos duomenų teikimo sąsajos, kurios pagal užklausą galėtų teikti analizės ir projektavimo etapų metu suderintą BVIS informaciją.
FR-256.2	Turi būti galima aukščiau punkte paminėtą informaciją gauti prenumeravimo (angl. subscribe) būdu, kai duomenų gavėjas per nustatytą laiko tarpą gauna BVIS naujus ir atnaujintus duomenis be poreikio siųsti užklausą.
FR-256.3	Diegėjas turi parengti duomenų teikimo sąsajų specifikaciją, kuria remiantis duomenų gavėjai galėtų kurti sąsajas duomenims iš BVIS gauti.
FR-256.4	Turi būti sukurtas duomenų teikimo sąsajų administravimo funkcionalumas, kuris:
FR-256.4.1	leistų tvarkyti duomenų gavėjų informaciją (informacinių sistemų ir registrų adresus, prisijungimo duomenis, sertifikatus ir kt.);
FR-256.4.2	leistų pridėti ar išjungti sąsają su duomenų gavėjo sistema;
FR-256.4.3	leistų nustatyti, kokiomis sąsajų funkcijomis gali naudotis duomenų gavėjo sistema bei kokius BVIS duomenis gali gauti.
FR-257	Iš išorinių duomenų bazių gauti duomenys turi būti sutvarkyti, sujungti tokiu būdu, kad jie gali būti naudojami:

	<ul style="list-style-type: none"> • Ataskaitų rengimui, kaip kad nurodyta skyriuje „Reikalavimai ataskaitų posistemiui“. • Biudžeto valdymui, kaip kad nurodyta skyriuje „Reikalavimai biudžeto valdymo įrankiui“.
--	---

6.24.2. Realizuojamos integracijos

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-258	VBAMS integracija:
FR-258.1	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis perduoti biudžeto programų sąmatų duomenis, sąmatų tikslinimo duomenis naudojant duomenų rinkmenas. Duomenų rinkmenų perdavimo tvarka, forma ir turinys turi būti suderinti su perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-258.2	FM atlieka VBAMS tobulinimo darbus ir numato naudoti naują webservice funkcionalumą gauti sąmatų duomenis naudojant webservice (šios techninės specifikacijos rengimo metu nėra žinoma tikslesnė informacija apie duomenų priėmimo / perdavimo būdus).
FR-259	SIS (SVIS) integracija:
FR-259.1	Turi būti sukurtas funkcionalumas, leidžiantis perduoti biudžeto programų sąmatų duomenis, sąmatų tikslinimo duomenis naudojant duomenų rinkmenas. Duomenų rinkmenų perdavimo tvarka, forma ir turinys turi būti suderinti su perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-259.2	FM atlieka SIS (SVIS) tobulinimo darbus ir numato naudoti naują webservice funkcionalumą gauti sąmatų duomenis naudojant webservice.
FR-260	LK FAD teiks asignavimų panaudojimo duomenis esama tvarka, kai importuojami duomenys iš parengtos standartinės MS Excel bylos. Duomenys importuojami mėnesiui pasibaigus. Ateityje numatomas webservice naudojimas, tačiau forma ir turinys nėra žinomi šios techninės specifikacijos rengimo metu.
FR-261	Diegėjas turės parengti reikiamų dimensijų webservice, kad šie duomenys būtų prieinami suinteresuotoms šalims.

6.24.3. Funkcinių galimybių plėtimas integracijoms

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-262	FABIS integracija:
FR-262.1	gauti duomenis iš FABIS automatiniu būdu naudojant webservice funkcionalumą. FABIS dokumentacijoje yra pateikti daugiau nei 50 webservice, yra sukurtos visos galybės gauti duomenis iš FABIS duomenų bazės įvairiais pjūviais, jeigu tokie duomenys yra apskaitos programoje. Jeigu yra specifinis poreikis – galima sukurti papildomą webservice, kuriame būtų visa reikalinga informacija (tik įsitikinus, kad tokio funkcionalumo tikrai neturi kiti webservice).
FR-262.2	gauti duomenis naudojant webservice iš daugiau nei dešimt KAS įstaigų.

FR-262.3	<p>papildoma informacija, kaip naudoti webservice, galės būti pateikta BVIS diegimo metu (arba anksčiau, jeigu bus toks poreikis).</p> <p>BVIS tikslais pakanka gauti duomenis iš šių 4 webservice:</p> <p>13 lentelė. Lentelės Banko sąskaita (T270) Query užklauso struktūra.</p> <p>14 lentelė. Lentelės Banko sąsk. knygos įrašas (T271) Query užklauso struktūra.</p> <p>19 lentelė. Lentelės Mokėjimų paraiška (T17017466) Query užklauso struktūra.</p> <p>20 lentelė. Lentelės Registruota detali mokėjimo paraiška (T17017467) Query užklauso struktūra.</p>
FR-262.4	Diegėjas turi įvertinti galimybes ir su FM aptarti alternatyvius webservice naudojimo būdus, kurie leistų gauti visų įstaigų duomenis iš karto. T.y. naudoti ne atskirus webservice kiekvienai KAS įstaigai atskirai, o vieną webservice visoms KAS įstaigoms.
FR-262.5	Webservice sąrašas, funkcionalumas, duomenų naudojimas BVIS turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
FR-262.6	Šis funkcionalumas yra numatomas įgyvendinti skyriuje „Reikalavimai papildomai užsakomoms (funkcinių galimybių plėtimo) paslaugoms“ nustatyta tvarka.

6.24.4. Integracijų sąsajos

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
FR-263	Žemiau lentelėje aprašytos integracinės sąsajos, kurios turi būti sukurtos Projekto metu. Diegėjas yra atsakingas už sąsajų sukūrimą BVIS apimtyje. Detalios analizės ir projektavimo etape turi būti detalizuotas integracinių sąsajų duomenys, technologija ir laikiškumas. Diegėjas turi parengti kiekvienos duomenų mainų sąsajos specifikacijas.

Reikalavimai integracinių sąsajų realizavimui

Eil. Nr.	Institucija	Registras ar informacinė sistema	Gauti/teikti/Kita	Tikslas/ paskirtis/ duomenys	Technologija
1.	KAM	„DMZ“ serveris	Kita	<p>Turi būti sukurtas funkcionalumas duomenų gavimui iš kitų IS naudojant serverį „DMZ“.</p> <p>Sukurti serveryje “DMZ” programinę įrangą, kuri paimtų duomenis iš išorinių duomenų bazių (naudojant šalies, atiduodančios duomenis, webservice).</p> <p>Tarpinis serveris būtų reikalingas kuriant integracijas su duomenų bazėmis:</p> <p>Duomenų atidavimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • VBAMS integracija • SIS (SVIS) integracija <p>Duomenų gavimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • FABIS integracija • LK finansų programos integracija (kai tik bus techninė galimybė) 	<p>Konkreiti technologinė realizacija nėra žinoma.</p> <p>Pasirašius sutartį su Diegėju Perkančiosios organizacijos iniciatyva bus organizuojami susitikimai technologinės realizacijos susiderinimui.</p>
2.	FM	VBAMS	Teikti	<ul style="list-style-type: none"> • Perduoti Programų sąmatų duomenis. • Perduoti Sąmatų tikslinimo duomenis. 	<p>Konkreiti technologinė realizacija nėra žinoma, nes šiuo metu yra vykdomas</p>

Eil. Nr.	Institucija	Registras ar informacinė sistema	Gauti/teikti/Kita	Tikslas/ paskirtis/ duomenys	Technologija
					VBAMS modernizavimas.
3.	FM	SIS (SVIS)	Teikti	<ul style="list-style-type: none"> • Perduoti Programų sąmatų duomenis. • Perduoti Sąmatų tikslinimo duomenis. 	Konkreči technologinė realizacija nėra žinoma, nes šiuo metu yra vykdomas SIS (SVIS) modernizavimas.
4.	FM	FABIS	Gauti	<ul style="list-style-type: none"> • ~ 4 webservice 	Technologinę realizaciją turės suderinti Diegėjas.

7. NEFUNKCINIAI REIKALAVIMAI

7.1. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

7.1.1. Reikalavimai pritaikymui veikti užsakovo infrastruktūroje

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-1	Diegėjas turės įdiegti BVIS sprendimą Perkančiosios organizacijos tinkle. Diegėjas turi užtikrinti, kad su įslaptinta informacija dirbs ar susipažins tik galiojančius leidimus dirbti arba susipažinti su įslaptinta informacija ar teisę dirbti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, turintys asmenys ir tik vadovaudamiesi principu „Būtina žinoti“. Principas „Būtina žinoti“ reiškia, kad įslaptinta informacija gali būti patikėta tik atitinkamus leidimus arba teisę dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija turintiems asmenims, kuriems vykdant tarnybines pareigas reikalinga susipažinti su įslaptinta informacija. Asmeniui gali būti patikėta tokios apimties įslaptinta informacija, kokios reikia jo pareigoms atlikti.
NR-2	Diegėjas turi įgyvendinti visus reikalavimus, kurie taikomi informacinėms sistemoms veikiančioms KAS, kurie yra pateikti šiame skyriuje „Nefunkciniai reikalavimai“ (t.y. Diegėjas turi įgyvendinti reikalavimus architektūrai, saugumui, programinei įrangai ir licencijoms bei įgyvendinti kitus išvardintus reikalavimus). Reikalavimai ir jų įgyvendinimas turi būti suderinti su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapų metu.
NR-3	Diegėjas turės įdiegti reikiamą programinę įrangą duomenų mainų aplinkoje (DMZ serveryje). Diegėjas turi realizuoti duomenų mainų posistemę, skirtą užtikrinti duomenų mainus tarp BVIS ir kitų informacinių sistemų (VBAMS, SVIS ir t.t.). Diegėjas turi realizuoti visus reikalavimus numatytus funkcinėje dalyje, kiek tai susiję su duomenų mainais.
NR-4	Užsakovo infrastruktūroje turės būti realizuotos visos reikiamos BVIS realizacijos

	aplinkos (gamybinė, testinė). Skirtingos BVIS aplinkos turi būti diegiamos į atskirus virtualius serverius.
--	---

7.1.2. Reikalavimai prieinamumui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-5	Architektūrinis sprendimas turi užtikrinti BVIS prieinamumą, kuris turi būti realizuojamas realiu laiku arba tam tikru laiko momentu automatizuotai darant loginių diskų momentines (angl. snapshot) ir pilnas virtualių serverių kopijas. Snapshot'ai būtų naudojami kaip greito virtualios mašinos atkūrimo priemonė, suderinant ją su bendru informacinės sistemos prieinamumo architektūriniu sprendimu. Perkančioji organizacija virtualių serverių virtualizavimui naudos Hyper-V arba Vmware virtualizacijos platformą.
NR-6	Visų diegiamų komponentų ir jų valdymo komponentų diegimas turi užtikrinti reikalaujamą prieinamumą. Prieinamumo sprendimai turi būti paremti naudojamos programinės įrangos gamintojo rekomendacijomis (pateikiant nuorodas į gamintojo skelbiamas diegimo (aukšto patikimumo) rekomendacijas).
NR-7	Prieinamumo sprendimai turi veikti automatiškai (incidentų atveju). Žmogaus įsitraukimas gali būti reikalingas tik BVIS veikimą atstatant į būseną, kuri buvo prieš incidentą.
NR-8	Prieinamumo sprendimas turi būti aprašytas projektavimo dokumente.
NR-9	Prieinamumo užtikrinimui ir srautų balansavimui gali būti naudojami apkrovų balansatoriai (angl. load balancers), kurie gali būti diegiami kaip programinė įranga.
NR-10	Prieinamumo sprendimas turi užtikrinti RTO (angl. Recovery time objective) rodiklio dydį, kurį turi būti suderinamas su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo metu (kai tokį ar geresnį paslaugų teikimo lygį užtikrina duomenų centro infrastruktūra). Pageidaujamas dydis: RTO = 5h.
NR-11	Diegėjo suprojektuotas BVIS sprendimas turi užtikrinti, kad BVIS prieinamumas būtų ne mažesnis nei 96% laiko visą parą, kiek to neribos BVIS infrastruktūra (kai tokį ar geresnį paslaugų teikimo lygį užtikrina duomenų centro infrastruktūra).

7.1.3. Reikalavimai plečiamumui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-12	Architektūra turi palaikyti BVIS pajėgumų plėtros galimybes prijungiant papildomą techninę įrangą arba virtualią infrastruktūrą. BVIS architektūra ir jos realizacija turi leisti pajėgumų plėtimą horizontaliai, o ne vertikaliai.
NR-13	Turi būti numatytos BVIS plėtimo ir našumo didinimo galimybės didėjant BVIS naudotojų skaičiui bei duomenų kiekiui.
NR-14	Architektūra turi būti projektuojama daugiapakopės architektūros pagrindu, sudarant jos plėtros atskirų sluoksnių lygmenyse galimybes.
NR-15	Turi būti sudarytos sistemos plėtros galimybės neatliekant papildomų sistemos

	perprojektavimo ar realizavimo darbų papildyti sistemą naujais skaičiavimo ar saugyklų resursais.
NR-16	BVIS neturi riboti maksimalaus resursų kiekio tarnybinėse stotyse, kuriose įdiegta BVIS, panaudojimo (operatyvios atminties, procesorių skaičiaus, diskų dydžių ir pan.).

7.1.4. Reikalavimai rezervinių kopijų darymui, atstatymui ir sistemos stebėjimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-17	Rezervinis kopijavimas bus vykdomas pagal Perkančiosios organizacijos teikiamas duomenų, aplikacijų, susijusių nustatymų, atvaizdų rezervinio kopijavimo procedūras ir rezervinio kopijavimo standartus, KAS IS rezervinio kopijavimo nustatytą tvarką ir esamas technines ir programines galimybes. BVIS neturės savo rezervinio kopijavimo sistemos, o bus pasitelkiama jau esama sistema. Diegėjas turi atitikti Perkančiosios organizacijos rezervinio kopijavimo tvarką ir parengti pagal Perkančiosios organizacijos reikalavimus rezervinio kopijavimo vadovą (rekomendacijas), kuriose būtų apibrėžtas BVIS rezervinių kopijų darymo procesas, priemonės ir taisyklės.-
NR-18	Rezervinio kopijavimo programinės įrangos nustatymai ir reikalavimai gali būti keičiami pagal Diegėjo pateiktas rekomendacijas.
NR-19	Archyvavimo programinės įrangos nustatymai ir reikalavimai gali būti keičiami pagal Diegėjo pateiktas rekomendacijas.
NR-20	Turi būti realizuota galimybė, kad sistemos sąrankas būtų galima atstatyti į buvusias arba standartines. Diegėjas turi parengti atstatymo procedūrų vadovą.
NR-21	Turi būti realizuoti BVIS sistemos ir jos komponentų veikimo stebėjimo ir išankstinio perspėjimo (angl. monitoring) sprendimai. Sistemos administratoriaus teises turintiems naudotojams turi būti užtikrinta galimybė web priemonėmis stebėti sistemos bei atskirų jos komponentų veikimo rodiklius (aktyvūs naudotojai, atminties panaudojimas, procesorių apkrova ir kiti svarbūs rodikliai) bei gauti pranešimus sutrikus komponentų veikimui ar rodikliams pasiekus kritines reikšmes.
NR-22	BVIS turi būti suprojektuota su galimybe būti atstatyta į iš anksto paruoštą įrangą. Tam turi būti pateiktos reikiamos licencijos, jei to reikia.

7.1.5. Reikalavimai architektūrai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-23	BVIS posistemiai / moduliai turi būti sukurti taip, kad atitiktų šiuos pagrindinius principus:
NR-23.1	BVIS architektūra turi palaikyti pajėgumų plėtros galimybes prijungiant papildomą virtualią infrastruktūrą arba techninę įrangą, bet nekeičiant programinės įrangos išeities kodų (programinė įranga neturi būti ribojantis veiksnys didinant našumą).
NR-23.2	Daugiapakopė architektūra turi leisti vykdyti plėtrą atskirų sluoksnių lygmenyse.
NR-23.3	Turi būti užtikrinama galimybė stebėti BVIS bei atskirų jos komponentų veikimo rodiklius bei gauti pranešimus sutrikus komponentų veikimui ar rodikliams pasiekus kritines reikšmes, naudojantis Perkančiosios organizacijos turimomis priemonėmis.
NR-23.4	Operacinei sistemai skirtame diske negali būti saugomi aplikacijų duomenys. Aplikacijų

	duomenims saugoti turi būti naudojamas atskiras diskas.
NR-23.5	Binary tipo duomenys neturi būti saugomi duomenų bazėse. Šio tipo duomenys turi būti saugomi atskirų serverių pagrindu realizuotose failų sistemose (kai planuojama duomenų apimtis iki 2TB).
NR-23.6	Duomenų analizės įrankis (duomenų kubas) turi būti realizuotas atskirame diske, atskiroje virtualioje mašinoje.
NR-23.7	Sistemos ir jų komponentai turi būti projektuojamos taip, kad turėtų galimybę dalį duomenų iškelti į archyvavimui skirtą posistemę taip sumažinant pagrindinės duomenų bazės dydį.
NR-23.8	Vykdamas BVIS naudojamų techninių resursų pajėgumų plėtimą šioje Techninėje specifikacijoje numatytų reikalavimų apimtyje, neturi būti reikalaujama įsigyti papildomų BVIS veikimui reikalingų licencijų.
NR-24	BVIS atskiri komponentai turi būti kaip įmanoma mažesni, lengvai valdomi virtualizacijos platformose.
NR-25	BVIS architektūra turi būti kuriama vadovaujantis daugiapakopės (angl. Multi-tier, N-tier) architektūros principais, ją turi sudaryti mažiausiai 4 hierarchiniai lygmenys (vaizdavimo, veiklos logikos, duomenų bazės, integracijų). Diegėjo siūlomi sprendimai turi būti patvirtinti Perkančiosios organizacijos analizės ir projektavimo etape.
NR-26	Turi būti vengiama realizuoti monolitinės aplikacijas – programinę įrangą, kuri skirtingus dalykinius uždavinius ir savarankiškus panaudos atvejus realizuoja vienoje (ar vos keliuose) aplikacijoje (vienas (ar keli) sukompiluoti programinės įrangos išeities kodų failai įdiegti viename aplikacijų serveryje).
NR-27	BVIS turi būti kuriama ir diegiama vadovaujantis procesų modeliavimo ir el. formų kūrimo ir jų konfigūravimo priemonėmis.
NR-28	BVIS turi būti dekomponuojama į logiškus, racionalius, savarankiškai veikiančius programinius vienetus (modulius), kurie su kitais BVIS komponentais komunikuoti RESTful ar lygiaverčių technologijų principais.
NR-29	Daugiapakopę architektūrą turi sudaryti:
NR-29.1	Vaizdavimo lygmuo (angl. Presentation Layer) turi užtikrinti kompiuterinių priemonių visumą prieigai prie BVIS pateikiamo skaitmeninio turinio galimais skaitmeniniais kanalais ir tuo pačiu prie BVIS naudotojo sąsajų, reikalingų BVIS funkcijų atlikimui. Vaizdavimo lygmuo turi sąveikauti su veiklos logikos lygmeniu sisteminių pranešimų pagalba.
NR-29.2	Veiklos logikos lygmuo (angl. Application Layer) programinėmis priemonėmis turi pilnai ar iš dalies automatizuoti veiklos procesų žingsnius ar jų dalį bei kontroliuoti programinių funkcijų vykdymo eigą. Veiklos logikos lygmenyje sisteminiai pranešimai turi būti priimami, apdorojami ir perduodami vaizdavimo lygmeniui. Taip pat šis lygmuo turi aptarnauti: (a) duomenų lygmenį, teikiant atitinkamas duomenų užklausas, apdorojant gautus duomenis, perduodant juos saugojimui ar keičiant juos; (b) vaizdavimo lygmenį, perduodant į jį iš duomenų lygmens gautus ir/ ar veiklos logikos lygmenyje apdorotus duomenis bei priimant ir perduodant kitas sistemines instrukcijas.
NR-29.3	Duomenų bazės lygmuo (angl. Database Layer) turi būti realizuotas operacinių sistemų failų sistemos, duomenų bazių, duomenų talpyklų ar saugyklų pavidalu. Duomenų bazės lygmenyje skirtingi duomenų rinkiniai turi būti integruojami į vieną unifikuotą duomenų mainų platformą veiklos logikos lygmenyje esančių komponentų pagalba.
NR-29.4	Integracijų lygmuo (angl. Integration Layer) turi užtikrint reikalingų duomenų mainus

	<p> tiek tarp vidinių BVIS komponentų tiek ir su išorinėmis informacinėmis sistemomis. Duomenų mainai užtikrinami realizuotomis WS integracinėmis sąsajomis ir/ arba, tik suderinus su KAM, tiesiogine prieiga prie duomenų bazių.</p>
NR-30	<p> BVIS turi būti suprojektuota ir realizuota taip, kad būtų lanksti modifikuojant – realizavus funkcionalumo pakeitimus vienoje ar keliose funkcinėse srityse, pakeitimai neturi būti visos BVIS perkūrimo priežastimi.</p>
NR-31	<p> Turi būti galimybė administruoti BVIS duomenų atnaujinimo procedūras nustatant, kad jos būtų vykdomos ne darbo valandomis.</p>
NR-32	<p> Turi būti užtikrinta, kad atliekami BVIS naudotojų veiksmai neblokėtų kitų BVIS naudotojų veiksmų, išskyrus atvejus, kai dėl duomenų integralumo, BVIS naudotojams blokuojama prieiga prie tuo metu kitų BVIS naudotojų tvarkomų duomenų. Apie blokavimo priežastis BVIS naudotojai turi būti informuoti informatyviais pranešimais, pateikiamais blokavimo metu.</p>

7.1.6. Reikalavimai IT infrastruktūrai ir diegimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-33	Turi būti įdiegtos šios BVIS aplinkos:
NR-33.1	gamybinė – naudojama visą BVIS eksploatavimo laikotarpį
NR-33.2	testavimo – naudojama visą BVIS eksploatavimo laikotarpį. Testavimo aplinkos architektūriniai sprendimai turi būti paremti gamybinės aplinkos sprendimais. Testavimo aplinkos diegiamų komponentų kiekis gali būti mažinamas (ir / ar grupuojamas) siekiant racionalaus resursų panaudojimo, tokiems sprendimams turi būti gautas Perkančiosios organizacijos pritarimas. Testavimo aplinkai nėra keliami prieinamumo reikalavimai. Testavimo aplinkai nėra keliami rezervinio duomenų kopijavimo reikalavimai.
NR-34	Turi būti galimybė pagal diegimo instrukciją įdiegti kitas (papildomas) aplinkas, valdyti diegimo apimtį ir pagrindinius parametrus.
NR-35	BVIS komponentai turi būti diegiami tiesiogiai virtualiose mašinose. Kiekvieno komponento diegimo principas turi būti pagrįstas projektavimo etape.
NR-36	Testavimo aplinkoje bus naudojami testiniai duomenys. Perkančioji organizacija gali pateikti tam tikrus, suderintus duomenis, skirtus programinės įrangos testavimui.
NR-37	BVIS turi būti įdiegta Perkančiosios organizacijos nurodyto duomenų centro infrastruktūroje.
NR-38	Diegėjas turi užtikrinti galimybę BVIS virtualią infrastruktūrą perkelti į kitą nutolusį duomenų centrą, neatliekant esminių BVIS programinių komponentų perkūrimo darbų.
NR-39	Sutartu Projekto vykdymo metu Diegėjas turi pateikti poreikius (specifikaciją) dėl BVIS veikimui būtinos techninės ir programinės infrastruktūros, kurią suteiks Perkančioji organizacija. Turi būti įvertinti techninės infrastruktūros poreikis, programinės įrangos poreikis ir specifiniai reikalavimai (pvz. licencijuojamų produktų poreikis, reikalavimai prieinamumui, tinklo pralaidumui, saugumui ir pan.).

7.1.7. Reikalavimai saugos architektūrai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
-----	--------------

NR-40	Diegėjas BVIS kūrimo etape turi naudoti naujausias stabilias programinės įrangos versijas ir jos pataisymus (angl. patch / fix). BVIS įdiegimo į gamybinę aplinką etapo metu turi būti užtikrinta, kad BVIS naudojamoms naujausios stabilios programinės įrangos versijos, jeigu tai nekeičia esminių BVIS architektūros ir funkcionalumo principų, kurie numatyti Projektavimo etape.
NR-41	Saugi konfigūracija:
NR-41.1	BVIS Diegėjas privalo pateikti detalias sistemas ir platformos (OS, DBMS, middleware) saugumo konfigūravimo instrukcijas;
NR-41.2	BVIS Diegėjas privalo pateikti sistemos funkcionavimui būtinų platformos komponentų, sisteminių paslaugų, prievadų sąrašą. Visi nebūtini BVIS funkcionalumui komponentai turi būti deaktivuoti prieš pradėdant sistemos eksploataciją;
NR-42	Tinklo architektūra:
NR-42.1	Duomenų srautai tarp skirtingų lygių turi būti dokumentuoti, nurodant reikalingus komunikacijai prievadus ir protokolus, bei ribojami ugniasienių;
NR-42.2	Galutinis BVIS architektūros projektavimo sprendimas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija.

7.1.8. Reikalavimai standartams

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-43	Turi būti naudojami atviri dokumentų ir duomenų formatai, t. y. oficialiai įregistruoti rinkmenų tarptautiniai standartai (pvz. HTML, PDF/A, PDF, TIFF, JPEG, PNG, ODF, XML ir kt.).
NR-44	BVIS realizavimui turi būti remiamasi bendrai priimtais technologiniais ir veikimo standartais (pvz., SOA, JEE, OSGi, JMX, JPA, TLS, MTOM ir pan.).
NR-45	Esant kelioms galimoms standarto ar reikalavimo interpretacijoms, reikia derinti sprendimus su Perkančiąja organizacija.
NR-46	BVIS turi būti atviros architektūros, t. y. turėti specializuotas, gamintojo pateikiamas programinės įrangos vystymo priemonės (angl. Software Development Kit), programinės įrangos naudojimo sąsajos (angl. Application programming interface (API)), leidžiančias be diegėjo pagalbos vystyti BVIS (papildyti jos funkcionalumą, pritaikyti ją naujai iškilusiems Perkančiosios organizacijos poreikiams) bei integruoti ją su kitomis IS.
NR-47	Visi BVIS funkciniai komponentai privalo palaikyti Unicode (UTF – 8) standartą.
NR-48	BVIS architektūriniai komponentai turi būti plačiai naudojami praktikoje ir būti stabilūs. Neturi būti naudojamos programinių komponentų versijos, kurios yra testavimo stadijoje.
NR-49	BVIS realizavimui neapsiribojant turi būti taikomi šie standartai:
NR-49.1	ODBC (angl. Open Database Connectivity) arba JDBC (angl. Java Database Connectivity) pagrindu veikiančios arba lygiavertės taikomosios programinės įrangos programavimo sąsaja (API) prisijungimui prie duomenų bazių.
NR-49.2	Elektroninio pašto žinučių siuntimo protokolas SMTP (angl. Simple Mail Transfer Protocol, http://tools.ietf.org/html/rfc821).
NR-49.3	Saityno paslaugų interoperabilumo WS-I arba lygiaverčiai standartai ir specifikacijos (angl. Web Services Interoperability, http://www.ws-i.org/).
NR-49.4	Turi būti naudojamas TLS arba lygiavertis kriptografinis protokolas internetu

	perduodamos informacijos saugai užtikrinti.
NR-49.5	Turi būti naudojamas saityno paslaugų saugos WS-Security (angl. Web Services Security, www.oasis-open.org/committees/wss/) arba lygiaverčiai standartai ir specifikacijos.
NR-49.6	BVIS duomenų mainų saugos ir patikimumo užtikrinimui, BVIS realizuojamos saityno paslaugos turi naudoti WS-* standartų grupės arba lygiaverčius protokolus, tokius kaip: WS-Security, WS-Secure Conversation, WS-SecurityPolicy, WS-MetadataExchange, WS-Trust, WS-AtomicTransaction, WS-ReliableMessaging.
NR-49.7	HTTP (Hypertext Transfer Protocol) (https://tools.ietf.org/html/rfc2616).
NR-49.8	JSON (JavaScript Object Notation) duomenų perdavimui ir saugojimui (https://tools.ietf.org/html/rfc7159).
NR-49.9	URI (Uniform Resource Identifier) (https://tools.ietf.org/html/rfc3986).
NR-49.10	XML (Extensible Markup Language) (https://www.w3.org/TR/xml/).
NR-49.11	CSS (Cascading Style Sheets) (https://www.w3.org/Style/CSS/specs.en.html).
NR-49.12	LDAP (Lightweight Directory Access Protocol) (https://tools.ietf.org/html/rfc4511).
NR-49.13	AMQP (Advanced Message Queuing Protocol) (http://docs.oasis-open.org/amqp/core/v1.0/amqp-core-messaging-v1.0.html).

7.1.9. Reikalavimai esamų informacinių išteklių panaudojimui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-50	BVIS sugeneruojami saugos pranešimai syslog protokolu privalomai su Perkančiąja organizacija suderinus technines detales turi būti siunčiami į Perkančiosios organizacijos naudojamą saugos informacijos ir įvykių sistemą (SIEM, Wazuh XDR ar pan.).
NR-51	Turi būti galimybė konfigūruoti, kokio tipo pranešimai yra siunčiami į Perkančiosios organizacijos naudojamą saugos informacijos ir įvykių sistemą (SIEM, Wazuh XDR ar pan.).
NR-52	El. paštu siunčiamų pranešimų realizacijai turi būti naudojamas Perkančiosios organizacijos nurodytas el. pašto serveris.

7.2. REIKALAVIMAI SAUGUMUI

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-53	BVIS Diegėjas privalo vadovautis pripažintomis saugaus programinės įrangos kūrimo metodikomis.
NR-54	BVIS Diegėjas privalo identifikuoti pagrindines sistemos saugumo rizikas, bei saugumo pažeidžiamumus (CWE/SANS TOP 25 Most Dangerous Software Errors ir OWASP 10 Most Critical Web Application Security Risks) ir imtis priemonių rizikų sumažinimui, bei saugumo pažeidžiamumų šalinimui. Diegėjas privalo pateikti deklaraciją dėl CWE/SANS TOP 25 ir OWASP TOP 10 rizikų/pažeidžiamumų identifikavimo ir sėkmingo pašalinimo.
NR-55	BVIS Diegėjas privalo pateikti visų sistemoje naudojamų trečių šalių komponentų sąrašą. Diegėjas turi užtikrinti, kad naudojant trečiųjų šalių komponentus bus laikomasi Viešųjų

	pirkimų įstatymo 37 straipsnio 9 punkto reikalavimų.
NR-56	BVIS turi būti apsaugota nuo neautorizuotos prieigos bei neautorizuotų naudotojų veiksmų, įskaitant neautorizuotą duomenų peržiūrą.
NR-57	BVIS Diegėjas privalo imtis tinkamų veiksmų (angl. reasonable effort) užtikrinant, kad trečių šalių komponentai atitinka Perkančiosios organizacijos saugumo reikalavimus.
NR-58	Priėmimo testavimo etapo metu (ar kitų sutartu metu) Diegėjas turi sudaryti visas reikiamas sąlygas Perkančiosios organizacijos atstovų specialistams, kurie atliks atsparumo įsilaužimams testavimą. Esant poreikiui Diegėjas turės atlikti konfigūravimo ar programavimo darbus, kurie bus būtini siekiant ištestuoti BVIS saugumą įvairiais jos naudojimo scenarijais. Diegėjas neturės pateikti jokios programinės ar techninės įrangos, skirtos našumo ir greitaveikos testavimo vykdymui.
NR-59	Diegėjas turi atlikti reikiamus BVIS programavimo ir / ar konfigūravimo darbus, kad prieš pradėdant eksploatuoti BVIS būtų pašalinti visi nustatyti svarbūs saugumo pažeidžiamumai.

7.2.1. Reikalavimai saugą reglamentuojančių teisės aktų taikymui

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-60	Pagrindiniai saugą (tiek programinės įrangos, tiek duomenų) reglamentuojantys teisės aktai, kuriais turi būti vadovaujama yra šie:
NR-60.1	Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas.
NR-60.2	Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymas.
NR-60.3	Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugpjūčio 13 d. nutarimas Nr. 818 „Dėl Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymo įgyvendinimo“.
NR-60.4	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2021 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. V-941 „Dėl techninių valstybės registrų (kadastrų), žinybinių registrų, valstybės informacinių sistemų ir kitų informacinių sistemų elektroninės informacijos saugos reikalavimų patvirtinimo“ (saugumo reikalavimus taikomus 4 kategorijos informacinėms sistemoms).
NR-60.5	Duomenų teikimo formatų ir standartų rekomendacijos, patvirtintos Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2013 m. kovo 25 d. įsakymu Nr. T-36 „Dėl Duomenų teikimo formatų ir standartų rekomendacijų patvirtinimo“.
NR-60.6	BVIS taikomus saugos politiką įgyvendinančius dokumentus (esant neviešioms politikos dokumentams po prašymo iš Diegėjo gavimo jie bus pateikti per 5 d. d.).

7.2.2. Reikalavimai duomenų saugai

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-61	Duomenų sauga turi būti užtikrinama:
NR-61.1	Užtikrinant duomenų vientisumą ir nuoseklumą.
NR-61.2	Registruojant BVIS naudotojų atliekamus veiksmus su duomenimis.

NR-61.3	Sukuriant priemones, sudarančias galimybes BVIS administratoriui patikrinti BVIS naudotojų veiksmus (BVIS naudotojų stebėsenos sistema).
NR-61.4	Numatant apsaugos nuo atsitiktinio duomenų ištrynimo (pvz., perspėjimai apie numatomą duomenų ištrynimą) priemones.
NR-61.5	Darbai su moduliais BVIS naudotojus suskirstant į grupes pagal duomenų tvarkymo pobūdį, kai kuriems iš jų suteikiant specialiąsias teises (roles) atlikti tam tikrus tvarkymo veiksmus. BVIS naudotojų grupių ir rolių aprašymai turi būti parengti analizės ir projektavimo etape.
NR-61.6	Tikrinant duomenų įvedimą dėl galimų įskverbties (angl. injection) tipo atakų.
NR-61.7	Saugoma informacija negali būti ištrinta jokiais kitais būdais ar aplinkybėmis išskyrus analizės ir projektavimo etapuose numatytais atvejais.
NR-62	Diegėjas turi suderinti failų formatus, kuriuos leidžiama prisegti BVIS, ir suderinti juos su Perkančiosios organizacijos (pvz., neturi būti leidžiama prisegti potencialiai nesaugių, galinčių automatiškai pasileisti (angl. self-executive) failų).

7.2.3. Reikalavimai duomenų saugai (kriptografija)

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-63	Duomenų mainų sprendimams ryšys turi būti šifruojamas naudojant TLS 1.2 arba naujesnes versijas (angl. Transport Layer Security) arba kitas lygiavertes šifravimo priemones.
NR-64	BVIS naudotojų slaptažodžiai turi būti saugomi duomenų bazėje naudojant vienkryptes maišos (angl. „hash“) funkcijas kartu su papildomu kiekvienam įrašui unikaliu apsaugos parametru (angl. „salt“).
NR-65	Diegėjas turi pateikti sertifikatų valdymo įrankius ir dokumentaciją sistemoje naudojamų sertifikatų valdymui.

7.2.4. Reikalavimai duomenų saugai (naudotojų prieiga)

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-66	Turi būti užtikrinta, kad BVIS naudotojai prieitų prie tų BVIS duomenų ir galėtų atlikti tik tuos veiksmus su jais, kurie jiems yra galimi pagal suteiktus vaidmenis bei priklausymą konkrečioms organizacijoms.
NR-67	BVIS naudotojams negali būti suteikiamos administratoriaus teisės. T. y. turi būti užtikrinama, kad įprastas naudotojas negali turėti tokių pat teisių kaip ir sistemos administratorius.
NR-68	Po nustatyto neaktyvumo laikotarpio BVIS naudotojas turi būti atjungiamas nuo sistemos ir darbą su BVIS turi galėti tęsti tik iš naujo prisijungęs.
NR-69	BVIS administratoriui turi būti galimybė keisti neaktyvumo laikotarpio parametro reikšmę.
NR-70	Turi būti galimybė naudotojui pakartotinai prisijungus tęsti savo neužbaigtą darbą, nebent toks reikalavimo įgyvendinimas būtų negalimas dėl BVIS taikomų duomenų integralumo

	taisyklių.
--	------------

7.3. REIKALAVIMAI GREITAVEIKAI IR NAŠUMUI

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-71	Turi būti realizuotas užklausa, kurios viršija nustatytus našumo reikalavimus, auditavimas. Audito įrašė turi būti pakankamai duomenų, kad būtų galima nustatyti kuri BVIS funkcija netenkina našumo reikalavimų.
NR-72	BVIS turi veikti pagal racionalius greitaveikos reikalavimus, kai vienu metu su BVIS lygiagrečiai veiksmus inicijuos ne mažiau kaip 120 naudotojų:
NR-72.1	Įrašų įterpimo, koregavimo, naikinimo ar paieškos vidutinė atsako trukmė neturi viršyti 1 sekundės esant 120 užklausa kiekiui per minutę.
NR-72.2	Nedidelės apimties BVIS formų ar puslapių atidarymas - iki 1 s.
NR-72.3	Didesnės apimties ir sudėtingesnių BVIS formų ar puslapių atidarymas (kai išvedama į ekraną ne daugiau nei 1000 eilučių) - iki 2 s.
NR-72.4	Sudėtingos ir rečiau naudojamos ataskaitos turi būti atvaizduojamos ekrane arba eksportai į XLSX ar kitus bylų formatus - iki 5 sek.
NR-73	Turi būti realizuotas duomenų filtravimas pagal naudotojo naudojamų formų antraštėse suvestus kriterijus (pvz. finansavimo kodą, programą, priemonę, padalinį ir kt.). Po filtravimo ekrano išvestyje turi būti rodomi tik sutraukti duomenys, atitinkantys nurodytus kriterijus. Filtravimo ir sutrauktų duomenų pateikimo laikas turi būti iki 2 sek. esant iki 100 000 duomenų įrašų.
NR-74	Integracinių sąsajų realizacija turi užtikrinti, kad analizės ir projektavimo metu apibrėžti integraciniai scenarijai įvyks per racionalų laiko tarpą ir niekaip neigiamai neįtakos BVIS aplikacijų naudojimo patogumo ir našumo.
NR-75	Diegėjas turi atlikti našumo ir greitaveikos testavimą. Priėmimo testavimo etapo metu (ar kitų sutartu metu) Diegėjas turi sudaryti visas reikiamas sąlygas BVIS atstovų specialistams, kurie atliks našumo ir greitaveikos testavimą. Esant poreikiui Diegėjas turės atlikti konfigūravimo ar programavimo darbus, kurie bus būtini siekiant išbandyti BVIS našumą įvairiais jos naudojimo scenarijais.
NR-76	Diegėjas turi atlikti reikiamus BVIS programavimo ir / ar konfigūravimo darbus, atsižvelgiant į Perkančiosios organizacijos atstovų atliktų našumo ir greitaveikos testavimų rezultatus, jeigu testų rezultatai netenkina aukščiau punktuose įvardintų našumo ir greitaveikos reikalavimų.

7.4. REIKALAVIMAI PROGRAMINEI ĮRANGAI IR LICENCIJOMS

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-77	Diegėjas, įvertinęs specifikacijos reikalavimus, turi pateikti reikiamą programinę įrangą ir licencijas (ar bet kokius kitus leidimus (sertifikatus, prenumeratas ir pan.) naudoti programinę įrangą) reikalingas siūlomo sprendimo realizacijai. Jeigu šioje techninėje specifikacijoje tokia programinė įranga ar licencijos nėra išreikštinais reikalaujamos, tačiau yra būtinos BVIS kūrimo veikloms įgyvendinti (pavyzdžiui, ataskaitų programinė

	įranga, programavimo karkasai (angl. framework) ar pan.), Diegėjas turi pateikti tokią programinę įrangą ir licencijas.
NR-78	Diegėjo pateikiama standartinė licencinė programinė įranga (angl. Commercial Off-The-Shelf Software) (monitoringo programinė įranga, ataskaitų sudarymo programinė įranga, programavimo karkasai, turinio valdymo sistemos ir pan.), kuri reikalinga BVIS veikimui, turi būti pateikiama kartu su visomis reikiamomis licencijomis (jeigu yra licencijuojama) visam Sutarties galiojimo laikotarpiui (kad Perkančiosios organizacijos nereikėtų įsigyti papildomų licencijų ar kitaip patirti išlaidų programinės įrangos veikimui). Diegėjas turi pateikti tokią programinę įrangą ir licencijas visoms numatomoms įdiegti BVIS aplinkoms (testavimo, mokymų (jei tokia aplinka būtų ruošiamą) bei produkcinei aplinkai).
NR-79	Licencijuojama programinė įranga (visam Sutarties laikotarpiui) turi turėti gamintojo palaikymą: atnaujinimų parsisiuntimą ir diegimą, naujų komponentų pateikimą.
NR-80	Jeigu siūloma programinė įranga yra licencijuojama priklausomai nuo sistemą naudojančių naudotojų (žmonių ar sistemų) kiekio, tarnybinių stočių parametrų ar pan., tai Diegėjas turi pateikti licencijas, kurios užtikrintų racionalų ir efektyvų BVIS veikimą ir naudojimą 3 metų perspektyvoje.
NR-81	BVIS programiniai komponentai turi būti stabilūs ir plačiai naudojami praktikoje. Diegėjas negali siūlyti naudoti programinių komponentų versijų, kurios yra testavimo stadijoje, pažymėtos „beta“ ar kitais tai pažyminčiais būdais.
NR-82	Visi reikalingos programinės įrangos kaštai turi būti įskaičiuoti į pasiūlymą.
NR-83	Diegėjas turi užtikrinti, kad gamintojas nėra paskelbęs apie siūlomos programinės įrangos gamybos arba tobulinimo nutraukimą (pvz. „End of life time“ ar „Discontinued“).
NR-84	Visos reikalingos licencijos turi būti įgyjamos Perkančiosios organizacijos vardu. Perkančiajai organizacijai turi būti perduotos visos BVIS veikimui reikalingos licencijos. Licencijų galiojimo trukmė pagal specifikacijos reikalavimus turi būti skaičiuojama nuo bandomosios eksploatacijos pradžios. Jeigu licencijos yra būtinos kūrimo etape (iki bandomosios eksploatacijos), Diegėjas turi pateikti atitinkamas licencijas jų galiojimo termino neįtraukiant į aukščiau reikalaujamą licencijų galiojimo terminą, atitinkamai prisiimant visus su tuo susijusius kaštus.
NR-84.1	Išeities tekstai Perkančiosios organizacijos turi būti perduoti kompiliavimui paruoštų rinkmenų paketų forma, nurodant standartines kompiliavimo priemones, kompiliavimo eigą ir kartu su visomis kompiliavimui reikalingomis bibliotekomis.
NR-84.2	Išeities tekstai turi būti su komentarais ir atitikti gerąsias programinio kodo formatavimo, kintamųjų bei funkcijų įvardinimo praktikas.
NR-84.3	Klaidos turi būti apdorojamos pranešimais, o ne paliekamos "be žinios".
NR-84.4	Išeities tekstai turi būti suprantami pasirinktos programavimo kalbos specialistui.
NR-84.5	Išeities tekstuose neturi būti saugomi naudotojų prisijungimo vardai, naudotojų, slaptažodžiai, jų „hash“, API slaptažodžiai.
NR-84.6	Išeities tekstų kokybei užtikrinti turi būti naudojami klaidų / išpėjimų analizatoriai taip, kad aptiktų didžiausią galimų problemų kiekį, išpėjimai turi būti traktuojami kaip klaidos.
NR-84.7	Bent 85 % išeities tekstų turi būti ištestuota, arba kitaip padengta „unit“ testais.
NR-84.8	Perkančiajai organizacijai turi būti perduoti pilni, korektiški kuriamo arba modifikuojamo sprendimo išeities tekstai, iš kurių, naudojant standartines priemones, būtų kompiliuojama naudojimui parengta programinė įranga, atliekanti jai specifiikuotas funkcijas.

NR-84.9	Prie išėities tekstų turi būti pateiktos kompiliavimo bei diegimo instrukcijos (scriptai) į visas reikalingas aplinkas.
NR-84.10	Turi būti pateiktos instrukcijos programuotojo darbo vietos paruošimui, rekomendacijos naudojamiems įrankiams.
NR-84.11	Prieš išėities tekstų perdavimą Perkančiajai organizacijai, išėities tekstų kokybė turi būti patikrinta su trečių šalių įrankiais (pvz. SonarQube ar lygiaverčiu), kad būtų išvengta saugumo spragų, klaidų, blogos praktikos naudojimo bei pateikta tokių įrankių sugeneruota patikros ataskaita (ataskaita gali būti pateikiama ir anglų kalba).

7.5. REIKALAVIMAI DUOMENŲ BAZĖMS

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas, Pastabos
NR-85	Diegėjas gali naudoti šią licencijuojamą programinę įrangą:
NR-85.1	Operacinės sistemos (gamintojo palaikomos versijos):
NR-85.1.1	Windows Server Standard arba lygiavertė.
NR-85.2	Duomenų bazė (gamintojo palaikomos versijos):
NR-85.2.1	Microsoft SQL server standard edition.
NR-85.2.2	Oracle DB standard edition 2.
NR-85.2.3	arba lygiavertė.
NR-85.3	Duomenų analitikos įrankis:
NR-85.3.1	Microsoft SQL SSAS.
NR-85.3.2	arba lygiavertė.
NR-86	DBVS gamintojo deklaruojamas palaikymo terminas (angl. end-of-support date) turi būti ne trumpesnis nei 6 metai nuo Diegėjo pasiūlymo pateikimo datos.
NR-87	BVIS kūrimo pabaigoje turi būti naudojama naujausia galima (stabili) DBVS versija.

7.6. REIKALAVIMAI INTEGRACINĖMS SĄSAJOMS

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-88	Diegėjas turi suderinti duomenų mainams naudojamas technologijas ir protokolą. Diegėjas turi atsižvelgti į patvirtintą Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2013 m. kovo 25 d. įsakymą Nr. T-36 „Dėl duomenų teikimo formatų ir standartų rekomendacijų patvirtinimo“.
NR-89	Jei integracija realizuota WS pagrindu, duomenų patikrinimas turi vykti naudojant XML schemas (XSD).
NR-90	Jei integracija realizuota WS pagrindu, duomenų teikimui turi būti:
NR-90.1	Naudojamas XML (angl. Extensible Markup Language) formatas.
NR-90.2	Atlikta WS patikra pagal WS-I (angl. Web Services Interoperability) standartą.
NR-90.3	Naudojamas vieningas duomenų teikimo protokolas.
NR-91	Turi būti realizuotos funkcijos, užtikrinančios galimybę BVIS administratoriui valdyti integracinių sąsajų veikimo parametrus (įjungti/išjungti, rankiniu būdu inicijuoti pakartotinį duomenų siuntimą/gavimą, keisti siuntimo/gavimo laiką ir periodiškumą,

	riboti sąsajos veikimą nurodant aktyvumo laikotarpius, riboti galimybes naudotis sąsaja nurodant leidžiamus IP adresus / autentifikacijos parametrus ir pan.).
NR-92	Diegėjas gali siūlyti alternatyvius integracinių sąsajų realizavimo būdus (technologijas, apimtis ir kt.), jeigu jie niekaip nedarytų neigiamos įtakos projekto tikslui, uždaviniams ir galutiniams rezultatams bei neprieštarautų viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams. Pasiūlytas alternatyvus integracijos realizavimo būdas turi užtikrinti lygiavertę ar geresnę sąsajos greitaveiką, reikalaujamą prieinamumą, plečiamumą, interoperabilumą (skirtingų informacinių sistemų gebėjimas automatiškai veikti drauge), palaikymą ir saugumą. Kiekvienas siūlomas alternatyvus integracijos realizavimo būdas turi būti suderinamas su Perkančiąja organizacija ir duomenų teikėju (IS valdytoju/tvarkytoju).
NR-93	Jei analizės ir projektavimo metu paaiškėtų, kad nėra galimybės integraciją realizuoti integracinių sąsajų pagalba, duomenų priėmimas ar perdavimas gali būti vykdomi ir robotizuoto procesų automatizavimo (toliau – RPA) priemonėmis ar panaudojant importo failus.
NR-94	Neveikiant integruotoms informacinėms sistemoms ar registrams, BVIS funkcijos turi veikti korektiškai, išskyrus funkcijas, kurių pilno korektiško veikimo užtikrinti nėra įmanoma.
NR-95	Su Perkančiąja organizacija turi būti suderintos kiekvienos integracinės sąsajos veikimo taisyklės, apribojimai, aktualūs valdymo parametrai ir kiti su integracinių sąsajų veikimu susiję aspektai.
NR-96	Jei keičiantis duomenimis su kitomis informacinėmis sistemomis ar registrais nustatomos klaidos, BVIS naudotojui turi siūsti informacinius pranešimus. Pranešimas turi būti teikiamas rišliu tekstu, pateikiant informaciją apie klaidos tipą ir reikalingus naudotojui atlikti veiksmus.

7.7. REIKALAVIMAI NAUDOTOJO SĄSAJAI IR ERGONOMIKAI

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-97	Diegėjas turi sukurti BVIS dizainą pagal geriausias UX (angl. User experience) ir UI (angl. User interface) praktikas siekiant naudotojo sąsają padaryti kiek labiau įmanoma intuityvią ir suprantamą, vengiant visų perteklinių veiksmų.
NR-98	Perkančiosios organizacijos vertinimui turi būti pateiktas BVIS portalo dizaino eskizas su informacijos atvaizdavimo pavyzdžiais monitorių ekranams.
NR-99	BVIS komponentų naudotojo sąsaja turi būti prieinama naudojant interneto naršyklę (išimtyms gali būti taikomos standartinei licencinei programinei įrangai, jeigu tokia teikiama (pvz. ataskaitų ir statistikos programinei įrangai, duomenų bazių administravimo programinei įrangai ir pan.)).
NR-100	BVIS naudotojo sąsaja turi būti konstruojama „responsive web design“ principais, pritaikant ją korektiškai atvaizduoti informaciją monitorių ekranuose. Kompiuterinių darbo vietų ekranams numatomos populiariausios raiškos (1280 × 720 ir aukštesnės).
NR-101	Per interneto naršyklę pasiekiami BVIS komponentai turi vienodai funkcionuoti bei būti atvaizduojami naudojamose interneto naršyklėse. Naudojamų naršyklių sąrašas ir naršyklių versijos turi būti suderintos su Perkančiąja organizacija analizės ir projektavimo etapuose.

NR-102	BVIS turi būti realizuota lietuvių kalba (įskaitant dimensijas ir susijusius komponentus). Kalba turi būti naudojama laikantis bendrinių lietuvių kalbos taisyklių. Sistemos administratoriams skirtos programinės priemonės ir pranešimai turi būti lietuvių arba anglų kalba.
NR-103	Naudotojų sąsajos klaidų pranešimai turi būti suformuluoti taip, kad naudotojui būtų aišku, kas atsitiko ir kokius veiksmus jam toliau reikia atlikti, kad galėtų tęsti darbą.
NR-104	BVIS naudotojo sąsaja turi būti intuityvi, suprantama ir nesudėtinga naudoti naudotojams, turintiems reikalaujamą kompiuterinio raštingumo lygį (ECDL ar aukštesnį), bei atitikti šiuolaikinius ergonomikos reikalavimus.
NR-105	BVIS komponentų, pasiekiamų per interneto naršyklę, naudotojo sąsaja turi atitikti W3C XHTML arba lygiavertę specifikaciją ir turi būti naudojama ne žemesnė kaip 1.0 W3C XHTML arba lygiavertė versija. Realizavimui turi būti naudojama ne žemesnė kaip 2.1 lygio CSS2 arba lygiavertė technologija (Cascading Style Sheets Language 2 Revision 1, www.w3.org/Style/CSS/).
NR-106	Naudotojų sąsajos valdymas turi remtis pelės ir klaviatūros įrenginiais.
NR-107	Turi būti realizuotas naudojimo patogumą užtikrinantis funkcionalumas:
NR-107.1	TAB klavišo seka einant per duomenų įvedimo laukus.
NR-107.2	užuominų ir paaiškinimų pateikimas pelės žymeklį užvedus ant grafinio objekto.
NR-107.3	automatinis įvestų duomenų išsaugojimas keičiant aktyvius langus, laukus ar nutrūkus naudotojo sesijai.
NR-107.4	duomenų įvedimo formose duomenų laukai turi būti užpildomi automatiškai, jeigu BVIS yra saugomi atitinkami duomenys.
NR-107.5	naudotojo sąsajos elementai, kurie remiantis BVIS įgyvendinta logika negali būti panaudojami, privalo būti pažymimi neaktyviais ir / ar paslepiami.
NR-108	Duomenų sąrašai turi būti:
NR-108.1	puslapiuojami, su galimybe nurodyti, kiek sąrašo puslapyje rodyti eilučių. Naudojant naršyklės mygtuką „Grįžti“, turi būti grįžtama į prieš tai buvusį puslapį. Iš konkretaus duomenų sąrašo puslapio įėjus į pasirinktą sąrašo objektą ir grįžus atgal, turi būti atvaizduojamas tas pats duomenų sąrašo puslapis, iš kurio buvo nueita į pasirinktą sąrašo objektą;
NR-108.2	filtruojami pagal sąrašui aktualius kriterijus. Diegėjas detalios analizės metu turės identifikuoti kiekvieno sąrašo filtravimo kriterijus ir juos realizuoti;
NR-108.3	rikiuojami pagal sąrašo rikiuotinus elementus;
NR-108.4	eksportuojami į rinkmenas (*.pdf, *.xlxs ir lygiavertes). Detalios analizės metu turi būti nustatyta, kuriems sąrašams yra reikalinga pastaroji funkcija;
NR-108.5	atveriami spausdinimo režimu. Detalios analizės metu turi būti nustatyta, kuriems sąrašams ir formoms yra reikalinga pastaroji būseną;
NR-108.6	duomenys, susidedantys iš lietuviškų rašmenų, turi būti rūšiuojami pagal lietuvišką abėcėlę.
NR-109	BVIS kuriamiems įrašams (dokumentams, objektams ir kt.) turi būti realizuojamos veiklos taisyklės tenkinančios tų įrašų redagavimo, trynimo, anuliavimo funkcijos.
NR-110	BVIS turi būti indikuojami ilgiau trunkantys procesai (funkcijos), kad naudotojui būtų aišku, jog BVIS veikia ir nėra būtinybės iškviešti tų pačių funkcijų keletą kartų. Jei procesas yra toks, kurį norint tęsti reikia palaukti kol BVIS apdoros reikiamus duomenis, tokiu atveju naudotojui turi būti apribota galimybė inicijuoti kitus veiksmus, nebent pranešime, kuris indikuoja, kad procesas gali užtrukti, naudotojas inicijuoja ilgiau

	trunkančio proceso atšaukimą.
NR-111	Reikalavimai naudotojų informavimui:
NR-111.1	BVIS naudotojui pateikiami pranešimai turi būti suformuluoti taip, kad naudotojui būtų aiški pranešimo pateikimo priežastis. Informacija apie pranešimo pateikimą sąlygojančią priežastį privalo būti pateikiama nurodant konkrečius BVIS duomenų objektus (pavyzdžiui, laukų pavadinimus);
NR-111.2	naudotojui pateikiamame klaidos pranešime privalo būti nurodomas trumpas klaidos aprašymas, kad naudotojas galėtų pašalinti pranešimo pateikimo priežastis ir tęsti darbą su BVIS;
NR-111.3	naudotojui turi būti pateikiami sėkmės pranešimai, nurodantys, kad naudotojo atlikti veiksmai yra sėkmingi (pavyzdžiui, informuojama, kad įrašas išsaugotas / išrintas / pakoreguotas, duomenys sėkmingai įkelti ir pan.);
NR-111.4	klaidų pranešimai, sėkmės pranešimai ir informaciniai pranešimai turi būti išskirti skirtingomis spalvomis ar skirtingais simboliais, kad vizualiai būtų galima atskirti;
NR-111.5	jeigu naudotojui atlikus veiksmus rezultatai turės didelės įtakos, prieš atliekant veiksmą BVIS turi pateikti pranešimą ir paprašyti naudotojo patvirtinti, kad veiksmą tikrai norima vykdyti.
NR-112	Naudotojui turi būti pateikiamos pagalbos priemonės, padedančios greičiau išmokyti naudotis BVIS (pavyzdžiui, pagalbos mygtukai, naudotojo vadovas, administratoriaus vadovas, video medžiaga).
NR-113	Naudotojo sąsajoje esantys duomenų įvedimo laukai turi turėti duomenų validacijos taisykles ir tikrinti įvedamų duomenų logikos korektiškumą. Laukai ir laukų validacijos taisyklės turi būti suderinti su Perkančiosios organizacijos detalios analizės ir projektavimo etapų metu. Preliminariai turės būti:
NR-113.1	tikrinami privalomi įvesti duomenys
NR-113.2	tikrinimas duomenų formatas (datos, skaičiaus, teksto ar kitas nustatytas taisykles);
NR-113.3	tikrinami įkeliamų rinkmenų plėtiniai ir dydžiai;
NR-113.4	atliekamas loginis tikrinimas tarp formos elementų – vieno formos elemento parinkimas (įvedimas) turi galėti įjungti/ išjungti kitus formos elementus ir atlikti kitus veiksmus, kurie turės būti suderinti su Perkančiąja organizacija.

7.8. REIKALAVIMAI DUOMENŲ ARCHYVAVIMUI

IS funkcionalumas

Nr.	Reikalavimas
NR-114	<p>BVIS turi turėti funkcijas, suteikiančias galimybę atlikti BVIS tvarkomų duomenų loginį archyvavimą. Realizuojant loginio duomenų archyvavimo priemones, duomenų objektui (įrašui, susijusiems įrašams, failui ar kitam objektui) turi būti priskiriamas archyvo požymis, BVIS funkciniais moduliams paliekant tokio paties lygio prieigą kaip ir prie nearchyvuotų duomenų.</p> <p>BVIS funkcinį modulių veiklos logikoje turi būti numatytos taisyklės, kaip elgtis su logiškai suarchyvuotais duomenimis (pvz., vykdant skaitmeninio turinio paiešką, pagal nutylėjimą paiešką atlikti tik tuose BVIS duomenyse, kurie nėra pažymėti kaip perkelti į BVIS loginį archyvą, tačiau BVIS naudotojo sąsajoje palikti galimybę įjungti paiešką ir tarp logiškai archyvuotų duomenų – tai yra reikalinga BVIS paieškos funkcijų ir kitų funkcijų veikimo spartos optimizavimui).</p>

NR-115	Detalios analizės projektavimo etape turi būti apibrėžtos archyvuotinių duomenų taisyklės (dažnumas, apimtis ir pan.).
NR-116	Projektavimo metu su Perkančiąja organizacija turės būti suderinta, kurios duomenų grupės po archyvinio požymio priskyrimo turės būti perkeliamos į atskirą archyvinę duomenų bazę ar saugyklą.
NR-117	Turi būti sukurtos priemonės archyvinių duomenų peržiūrai ir esant poreikiui gražinimui į aktyvią duomenų bazę ar saugyklą.

8. REIKALAVIMAI PASLAUGŲ TEIKIMUI

8.1. REIKALAVIMAI PROJEKTO VALDYMUI

Nr.	Reikalavimas
PT-1	Diegėjas iš savo pusės turi paskirti Projekto vadovą, kuris būtų atsakingas už komunikaciją tarp Diegėjo Projekto komandos ir Perkančiosios organizacijos bei kitų Projektu suinteresuotų šalių.
PT-2	Diegėjas turi užtikrinti, kad visa komunikacija Projekto metu vyktų lietuvių kalba. Jei pasitelkiami užsienio šalių ekspertai, diegėjas turi pasirūpinti vertimo į lietuvių kalbą paslaugomis.
PT-3	Diegėjas su suinteresuotomis šalimis (pvz. integruojamų informacinių sistemų ar registrų tvarkytojais) turės bendrauti vadovaujantis šiomis sąlygomis:
PT-3.1	bendradarbiavimas turi būti vykdomas visą sutarties galiojimo terminą (įskaitant ir eksploatacinės priežiūros laikotarpį);
PT-3.2	apie visus su suinteresuotomis šalimis sprendžiamus klausimus turi būti informuojamas ir Perkančiosios organizacijos projekto vadovas;
PT-3.3	Perkančiosios organizacijos projekto vadovas iš anksto turi būti informuojamas apie rengiamus susitikimus, kurių metu bus sprendžiami esminiai su BVIS kūrimu susiję klausimai, bei sudaroma galimybė tokiuose susitikimuose dalyvauti Perkančiosios organizacijos atstovams;
PT-3.4	Iškilius probleminėms situacijoms, apie tai ne vėliau nei per 1 d. d. turi būti informuojamas Perkančiosios organizacijos projekto vadovas;
PT-3.5	Diegėjas, bendradarbiaudamas su suinteresuotomis šalimis, turi teisę neatskleisti komercinės ar konfidencialios informacijos;
PT-3.6	Diegėjas, prieš atlikdamas veiksmus, kurie gali turėti įtakos suinteresuotoms šalims, šiuos veiksmus privalo suderinti su Perkančiosios organizacijos ir suinteresuotomis šalimis.
PT-4	Per 1 mėnesį nuo paslaugų teikimo sutarties įsigaliojimo dienos Diegėjas turi suderinti Projekto reglamentą, kuriame turi būti detalizuoti Projekto etapai, jų rezultatai (pateiktys), Projekto dalyvių vaidmenys, tarpusavio komunikacijos būdai, pateikti pagrindiniai riboženkliai (angl. <i>milestones</i>) ir Perkančiosios organizacijos nurodytus terminus atitinkantis detalus darbų vykdymo grafikas.
PT-5	Projekto įgyvendinimo metu diegėjas turi rengti tarpines veiklos ataskaitas, kuriose turi būti aprašomos ataskaitinio laikotarpio metu įgyvendintos veiklos, pateikiamas aktualus kalendorinis darbų vykdymo grafikas, apibrėžiantis įvykdytas, tuo metu vykdomas ir nepradėtas vykdyti veiklas, ir įvardintą aktualios Projekto rizikas. Tarpinės ataskaitos turi būti rengiamos ne rečiau kaip kas tris mėnesius, arba kitu suderintu periodiškumu, nuo

	Paslaugų teikimo sutarties įsigaliojimo dienos.
PT-6	Projekto įgyvendinimo pabaigoje diegėjas turi parengti galutinę veiklos ataskaitą. Galutinė ataskaita perkančiajai organizacijai turi būti pateikta likus 10 darbo dienų iki paskutinio Paslaugų teikimo etapo pabaigos.
PT-7	Įvykus susitikimams Projekto klausimais tarp diegėjo ir Perkančiosios organizacijos ar kitų suinteresuotų šalių, diegėjas turi parengti ir pateikti derinimui dalyvavusioms šalims susitikimų protokolus, kuriuose turi būti aprašomi aptarti klausimai ir priimti sprendimai.

8.2. REIKALAVIMAI KOKYBĖS UŽTIKRINIMO PRIEMONĖMS

Nr.	Reikalavimas
PT-8	Kokybei užtikrinti turės būti parengti šie registrai:
PT-8.1	Susijusių asmenų registras, kuriame turės būti pateikiami Diegėjo specialistai, Perkančiosios organizacijos bei susijusių šalių atstovai, jų kontaktiniai duomenys. Diegėjas turės papildomai nurodyti savo specialistų planuojamas atostogų datas;
PT-8.2	Rizikų registras, kuriame turės būti registruojamos pastebimos rizikos, jų įtaka projektui ir galimos rizikos mažinimo ar šalinimo priemonės;
PT-8.3	Problemų / klausimų registras, kuriame turės būti pateikiamos BVIS kūrimui aktualios problemos ar klausimai (darbiniai klausimai kaip pastabos dokumentacijai ir pan. neturi būti traukiami į šį registrą), aprašyta jų įtaka BVIS kūrimui ir sprendimo būdai problemą pašalinus arba atsakius į klausimą;
PT-8.4	Pakeitimų registras, kuriame turės būti pateikiami visi registruoti pakeitimai, pateikiamos jų būsenos, aprašymas ir t.t.;
PT-8.5	Papildomų paslaugų registras, kuriame turės būti glaustai aprašyti visi papildomų paslaugų aprašymai, jų būsenos bei pakeitimo atlikimui reikiamos valandos.
PT-9	Apie šiuose registruose atsiradusius pokyčius turės būti pateikiama informacija tarpinėse veiklos ataskaitose bei per periodinius BVIS kūrimo pažangos susitikimus.

8.3. REIKALAVIMAI DOKUMENTACIJAI IR JOS DERINIMUI

Nr.	Reikalavimas
PT-10	Visa dokumentacija turi būti parengta laikantis bendrinės lietuvių kalbos taisyklių. Dokumentacija, kurioje nėra aprašomi veiklos procesai ir funkcijos (architektūros sprendimai, diegimo ir administravimo instrukcijos ir pan.) gali būti rengiama anglų kalba.
PT-11	Visi Diegėjo parengti dokumentai turės būti suderinti su Perkančiąja organizacija ir Techninės priežiūros paslaugų teikėju. Detalūs dokumentų derinimo principai turės būti pateikti ir suderinti Diegėjo parengtame Paslaugų teikimo reglamente.
PT-12	Paslaugų teikimo metu Diegėjas, prieš pradėdamas rengti sutarties vykdymo rezultatus (dokumentus), preliminarų jų turinį ir formą turi suderinti su Perkančiąja organizacija.
PT-13	Diegėjas turės parengti dokumentaciją, nurodytą „Reikalavimai paslaugų etapams ir terminams“ skyriaus lentelėje.
PT-14	Reikalavimai rezultatų pateikimo ir derinimo terminams:
PT-14.1	Tikslus dokumentų pateikimo terminas gali būti papildomai sutartas Paslaugų teikimo reglamente;

PT-14.2	Perkančioji organizacija įsipareigoja pateikti pastabas derinimui pateiktiems dokumentams tokiais terminais:
PT-14.2.1	iki 100 puslapių dokumento: <ul style="list-style-type: none"> • pirma versija – per 10 darbo dienų ar kitą sutartą terminą; • po pastabų pataisyta dokumento versija – per 7 darbo dienas ar kitą sutartą terminą.
PT-14.2.2	virš 100 puslapių dokumento: <ul style="list-style-type: none"> • pirma versija – per 12 darbo dienų ar kitą sutartą terminą; • po pastabų pataisyta dokumento versija – per 10 darbo dienų ar kitą sutartą terminą.
PT-14.3	Perkančiajai organizacijai ar kitoms suinteresuotoms šalims pateikus pastabas vertinamai dokumentacijai, Diegėjas turi atlikti pataisymus atsižvelgdamas į šiuos reikalavimus:
PT-14.3.1	iki 50 psl. apimties dokumentai turi būti pataisomi ne ilgiau kaip per 5 d. d.;
PT-14.3.2	iki 100 psl. apimties dokumentai turi būti pataisomi ne ilgiau kaip per 10 d. d.;
PT-14.3.3	didesnių nei 100 psl. apimties dokumentai turi būti pataisomi pagal susitarimą su Perkančiąja organizacija.
PT-15	Diegėjo pataisyti dokumentai turi būti teikiami su matomais pakeitimais („track changes“ funkcija).
PT-16	Su Perkančiąja organizacija suderinti dokumentai turi (gali) būti keičiami vėlesnių etapų metu, jeigu yra vykdomi kuriamos Sistemos pakeitimai, atsižvelgiant į priėmimo testavimo bei bandomosios eksploatacijos rezultatus, kitas projekto veiklas ir aplinkybes, kurios susijusios su pateiktos dokumentacijos turiniu. Projekto dokumentacija turi būti aktualizuojama (atnaujinama) ir galutinės versijos pateiktos su Perkančiąja organizacija suderintais terminais bet ne vėliau kaip iki galutinio priėmimo - perdavimo akto pateikimo dienos.
PT-17	Dokumentų galutinės versijos turi būti pateiktos elektroniniu (MS Word arba kitu su Perkančiąja organizacija suderintu redagavimui tinkamu formatu įrašant dokumentą (-us) į skaitmeninę laikmeną, o atskiru Perkančiosios organizacijos nurodymu - popierinės.
PT-18	Preliminarios (projektinės) versijos turi būti pateikiamos elektroniniu formatu elektroninio ryšio priemonėmis. Pastabos bei korekcijos dokumentų projektuose turi būti teikiamos MS Office programinio paketo (ar lygiaverčio) pakeitimų sekimo (angl. track changes) bei komentavimo funkcijomis. Turi būti vykdomas pateikiamų dokumentų versijavimas (versijų kontrolė).
PT-19	Eksploatacinio aptarnavimo metu Diegėjo parengta techninė dokumentacija turi būti atnaujinama taip, kad pateikti aprašymai atitiktų realią BVIS būseną (su visais eksploatacinio aptarnavimo metu įdiegtais pakeitimais).

8.4. REIKALAVIMAI ANALIZEI IR PROJEKTAVIMUI

Nr.	Reikalavimas
PT-20	BVIS analizės ir projektavimo veiklos turi būti vykdomos lygiagrečiai.
PT-21	Analizės ir projektavimo metu turi būti parengti:
PT-21.1	Detalios analizės dokumentas;
PT-21.2	Projektavimo dokumentas;
PT-21.3	Integracines sąsajas aprašantys dokumentai;

PT-21.4	Infrastruktūros resursų poreikių sąrašas.
PT-22	Detalios analizės dokumentuose išanalizuojami ir detalizuojami funkciniai ir nefunkciniai Techninės specifikacijos reikalavimai bei kiti Perkančiosios organizacijos išsakyti poreikiai, parengiami naudojimo atvejai (angl. use case), kurie pateikiami naudojimo atvejų diagramomis pagal UML (angl. Unified Modeling Language) notaciją ir detalizuojami, aprašant kiekvieno naudojimo atvejo vykdymo žingsnius (pagrindinę eigą, alternatyvią eigą, išimtinę eigą) ir kitus apribojimus. Sudėtingesni naudojimo atvejai ar jų grupės turi būti detalizuojami pateikiant veiklos bei veikimo procesus, naudojant procesų modeliavimo diagramas (angl. UML activity diagram, BPMN (Business Process Model and Notation) ar lygiavertės diagramas). Pateikiami pastarųjų diagramų struktūrizuoti aprašai. Aprašomi BVIS naudotojai ir jų teisės. Turi būti atliktas visų šios Techninės specifikacijos funkcinų ir nefunkcinių reikalavimų susiejimas su detalios analizės dokumento turiniu (skyriais, naudojimo atvejais, diagramomis ir pan.).
PT-23	Projektavimo dokumente turi būti pateiktas BVIS architektūros aprašymas fizinių komponentų ir programinių komponentų požiūriu, naudojamos technologijos (jų pavadinimai, versijos), informacinis vaizdas (duomenų bazės struktūros (su paaiškinimais), duomenų bazių sąsajų schemas ir kt.), funkcinis vaizdas (BVIS funkciniai vienetai, jų funkcijos, tarpusavio sąsajos ir kt.), integracinis vaizdas (sąsajos tarp vidinių ir išorinių sistemų kuriamos sistemos atžvilgiu), operacinis vaizdas (sisteminiai procesai, algoritmai, periodiniai sisteminiai darbai ir pan.), dislokavimo vaizdas (programinių komponentų pasiskirstymas techninėje įrangoje) ir kt.
PT-24	Integracines sąsajas aprašančiuose dokumentuose turi būti detalizuojama kiekvienos realizuojamos integracinės ir duomenų mainų sąsajos paskirtis, realizavimo sprendimas, siunčiamos / gaunamos užklauskos, teikiami / gaunami duomenys, prisijungimo ir kiti parametrai, integracinės sąsajos naudojimo pavyzdžiai ir scenarijai (angl. sequence diagram) ir kita aktuali informacija, aprašanti integracinės sąsajos veikimą, jos naudojimą.
PT-25	Infrastruktūros resursų poreikių sąrašas, turi būti pateikiami infrastruktūros, skaičiavimo resursų ir paslaugų poreikis, nurodantis prie kokių sąlygų BVIS veikimas atitiktų keliamus reikalavimus.

8.5. REIKALAVIMAI DEMONSTRACIJOMS

Nr.	Reikalavimas
PT-26	Diegėjas kūrimo etape turi atlikti BVIS demonstracijas gyvai demonstruojant sistemos veikimą. Turi būti atliekamas BVIS demonstravimas, o ne prototipo.
PT-27	Demonstruojamo funkcionalumo apimtis turi būti nustatyti Paslaugų teikimo reglamente. Iki kiekvienos iteracijos priėmimo testavimo etapo pradžios BVIS turi būti pademonstruotas visas BVIS funkcionalumas, išskyrus tą funkcionalumą, kuris bus suderintas kaip nedemonstruotinas (pavyzdžiui, integracijos).
PT-28	Demonstracijų tikslas – supažindinti BVIS su kuriama programine įranga bei gauti atsiliepimus dėl sukurto (kuriamo) funkcionalumo.
PT-29	Pastabos (atsiliepimai) gali būti išsakomos pakartotinai priėmimo testavimo etape, jeigu į jas nebus atsižvelgta iki pastarojo etapo.
PT-30	Demonstracijų metu išsakomi atsiliepimai (pastabos) turi būti registruojami susitikimo protokoluose ar kita sutarta forma (pavyzdžiui, specializuotoje klaidų registravimo ir sekimo sistemoje).

PT-31	Funkcionalumo demonstraciją turi vykdyti Diegėjas, o Perkančiosios organizacijos atstovai turi teikti atsiliepimus.
-------	---

8.6. REIKALAVIMAI DIEGIMUI

Nr.	Reikalavimas
PT-32	Iki BVIS diegimo pradžios Diegėjas turi parengti diegimo planą, kuriame turi būti pateikiama:
PT-32.1	diegimo dalyvių atsakomybės;
PT-32.2	diegimo veiklų aprašymai;
PT-32.3	diegimo veiklų grafikas;
PT-32.4	diegimo schema;
PT-32.5	techniniai reikalavimai infrastruktūrai (reikiamas operatyviosios atminties kiekis, virtualių procesorių kiekis, duomenų saugyklų talpa ir kt.).
PT-33	Sprendimas turi būti įdiegtas Perkančiosios organizacijos infrastruktūroje.
PT-34	Diegimo schema turi būti sudaryta laikantis Perkančiosios organizacijos reikalavimų saugumui, greitaveikai, naudojamumui ir kt.
PT-35	Atlikus diegimą turi būti įsitikinta, kad visi BVIS komponentai veikia ir yra pasiekiami iš išorinių tinklų, jei tai yra būtina.
PT-36	Nepriklausomai nuo sprendimo diegimo būdo, Diegėjas turi paruošti bendrą BVIS diegimo paketą, kurį Perkančioji organizacija galėtų įdiegti savarankiškai bet kada pasibaigus Projektui.
PT-37	Diegėjas turi parengti BVIS diegimo ir eksploatavimo instrukciją, kurioje turi būti pateikiama:
PT-37.1	BVIS diegimo ir konfigūravimo instrukcijos ir procedūros;
PT-37.2	automatinio ir rankinio informacijos apdorojimo bei tvarkymo instrukcijos;
PT-37.3	atsarginių kopijų darymo procedūros;
PT-37.4	laiko planavimo reikalavimai (nustatymai), įskaitant tarpusavio priklausomybę su kitomis informacinėmis sistemomis, anksčiausią darbo pradžios ir vėliausią darbo pabaigos laiką;
PT-37.5	klaidų ir kitų išskirtinių būsenų, kurios galėtų atsirasti dirbant su BVIS, apdorojimo instrukcijos, įskaitant BVIS paslaugų priemonių naudojimo apribojimus;
PT-37.6	pagalbos ir problemos perdavimo spęsti kitiems kontaktai, įskaitant Diegėjo kontaktus, naudojamus netikėtų eksploatavimo ar techninių sunkumų atveju;
PT-37.7	BVIS pakartotinio paleidimo procedūros, skirtos naudoti BVIS sutrikimo atveju;
PT-37.8	audito sekos ir BVIS audito žurnalo duomenų tvarkymo aprašymas;
PT-37.9	BVIS stebėsenos procedūros.
PT-38	Įgyvendinus visas suplanuotas diegimo veiklas, Diegėjas turi parengti diegimo ataskaitą, kurioje būtų aprašyti diegimo veiklų rezultatai, išvados, esant poreikiui nustatytos rizikos ir tolimesnių veiklų rekomendacijos.

8.7. REIKALAVIMAI TESTAVIMUI

Nr.	Reikalavimas
PT-39	Kiekvieno etapo pabaigoje turi būti atliktas BVIS dalies priėmimo testavimas.
PT-40	Testavimo tikslai:
PT-40.1	įsitikinti, kad yra įgyvendinti visi funkciniai ir nefunkciniai specifikacijos reikalavimai;

PT-40.2	įsitikinti, kad reikalavimų įgyvendinimas atliktas tinkama apimtimi;
PT-40.3	nustatyti, ar reikalavimų įgyvendinimas tenkina Perkančiosios organizacijos ir kitas suinteresuotas šalis;
PT-40.4	identifikuoti ir užregistruoti funkcionalumo klaidas, problemas, trūkumus (angl. bugs).
PT-41	Turi būti atlikti šie testavimai:
PT-41.1	vidinis testavimas. Vidinius atskirų komponentų testavimus Diegėjas turi atlikti nedalyvaujant Perkančiosios organizacijos atstovams, tačiau turi pateikti tokio testavimo įrodymus – vidinio testavimo ataskaitą ir nustatytų neatitikimų sąrašą. Vidinis testavimas turi būti atliktas BVIS kūrimo aplinkoje;
PT-41.2	priėmimo testavimas (angl. acceptance testing). Šis testavimas turi būti atliekamas dalyvaujant Diegėjui, Perkančiosios organizacijos ir kitoms suinteresuotoms šalims. Šio testavimo metu turi būti tikrinamas testavimo tikslų įgyvendinimas (įgyvendinimo lygio nustatymas). Priėmimo testavimo veiklos turi būti vykdomos remiantis apibrėžta priėmimo testavimo metodika ir priėmimo testavimo scenarijais (rengia Diegėjas).
PT-41.3	BVIS sąrankos (kompiliavimo) ir diegimo testavimas. Testavimas turi būti vykdomas Perkančiosios organizacijos atstovų pagal Diegėjo pateiktas BVIS diegimo instrukcijas. Testavimų metu Perkančiosios organizacijos atstovai turi sukompiliuoti BVIS išeities kodą, įdiegti kitus BVIS komponentus, atlikti tinkamą BVIS komponentų konfigūravimą ir paleidimą darbui. Diegėjo atstovai turi teikti konsultacijas BVIS diegimo klausimais. Diegėjas turi registruoti klaidas, jas šalinti, tikslinti diegimo instrukcijas, automatizuoti diegimo procesą ir atlikti kitus pakeitimus pagal Perkančiosios organizacijos pateiktas pastabas.
PT-42	Atlikti testavimai turi užtikrinti, kad BVIS yra tinkama bandomajai eksploatacijai.
PT-43	Diegėjas turi parengti testavimo scenarijus, kurie būtų skirti ištestuoti visus funkcinius reikalavimus.
PT-44	Funkcinis testavimas turi apimti tiek korektiškų, tiek ir nekorektiškų duomenų įvedimą bei reakcijos į pateiktus duomenis tikrinimą.
PT-45	Diegėjo vykdomo BVIS našumo testavimo metu turi būti imituojama BVIS apkrova ir įvertinama, ar BVIS atitinka jai keliamus greitaveikos reikalavimus nustatytais sąlygomis.
PT-46	Diegėjo vykdomo atsparumo įsilaužimui testavimo metu turi būti imituojami bandymai įsilaužti ir įvertinama, ar BVIS atitinka jai keliamus saugumo reikalavimus.
PT-47	Testavimų metu turi būti vykdomas identifikuotų klaidų, problemų ir trūkumų registravimas. Už registravimą atsakingas Diegėjas.
PT-48	Klaidų žurnalas turi būti specializuota problemų registravimo ir sekimo programinė įranga (angl. issue tracking software), paremta tinklinėmis technologijomis, t. y. pasiekiami naudojant interneto naršyklę.
PT-49	Diegėjas turi parengti visus testavimui reikalingus testavimo duomenis.
PT-50	Diegėjas turi užtikrinti, kad priėmimo testavimo metu BVIS būtų pakankamai testavimo duomenų, kurie leistų visiškai ištestuoti BVIS funkcionalumą.
PT-51	Priėmimo testavimas turi būti užbaigiamas, kai tenkinami testavimo metodikoje įvardinti testavimo priėmimo kriterijai.
PT-52	Perkančioji organizacija savo iniciatyva gali atlikti bet kokius kitus BVIS testavimus ir bandymus (išeities kodų tikrinimą, konfigūracijos tikrinimą, našumo tikrinimą, reikalaujamo prieinamumo tikrinimą, plečiamumo tikrinimą ir kt.) siekdama užtikrinti BVIS kokybę ir atitikimus reikalavimams. Diegėjas turi atsižvelgti į Perkančiosios

	organizacijos atstovų atliktų bandymų ir testavimų rezultatus, atlikti visų testavimų rezultatuose nurodytų trūkumų (pažeidimų, rekomendacijų) šalinimą. Diegėjas turės sudaryti reikiamas sąlygas suplanuotiems testavimams ir bandymams atlikti – pateikti išeities kodą, pateikti prisijungimo duomenis prie BVIS komponentų, sukurti testavimui reikalingus naudotojus, įjungti/ išjungti BVIS komponentus, sudaryti prieigos galimybes specializuotai testavimo ir bandymų programinei įrangai, atlikti kitas reikiamas veiklas, kurios užtikrintų pilnavertį testavimų ir bandymų proceso įvykdymą.
PT-53	Priėmimo testavimo metu Perkančioji organizacija sudarys testavimo grupę/ paskirs už testavimą atsakingus asmenis. Diegėjas testuotojams turi sudaryti galimybę naudotis sukurtais funkcionalumais ir pateikti savo pastabas. Atsižvelgiant į pateiktas pastabas, Diegėjas turi patobulinti ištestuotus funkcinis komponentus.
PT-54	Priėmimo testavimo metu nustatytos klaidos turi būti skirstomos į kritines, dideles ir mažas. Klaidų apibrėžimai yra pateikti skyriuje „Reikalavimai eksploatacinio aptarnavimo ir priežiūros vykdymui“.
PT-55	Priėmimo testavimas laikomas sėkmingai įgyvendintu tenkinant testavimo plane numatytus priėmimo kriterijus.
PT-56	Po kiekvienos testavimo sesijos per su Perkančiąja organizacija suderintą terminą Diegėjas turi pateikti testavimo ataskaitą bei nustatytų klaidų ir trūkumų šalinimo planą ir jas ištaisyti.
PT-57	Tenkinant testavimo plane numatytus priėmimo kriterijus Diegėjas turės parengti Testavimo ataskaitą.

8.8. REIKALAVIMAI BANDOMAJAI EKSPLOATACIJAI

Nr.	Reikalavimas
PT-58	Turi būti atlikta BVIS bandomoji eksploatacija. Bandomosios eksploatacijos tikslai: <ul style="list-style-type: none"> • Užtikrinti BVIS kokybę; • Išbandyti gamybinę BVIS komponentų konfigūraciją; • Identifikuoti ir pašalinti bandomosios eksploatacijos metu pastebėtus defektus; • Stabilizuoti darbinės aplinkos konfigūraciją, atsižvelgiant į bandomosios eksploatacijos metu sukauptą patirtį.
PT-59	Bandomosios eksploatacijos metu klaidų registravimui turi būti naudojama specializuota problemų registravimo ir sekimo programinė įranga (angl. issue tracking software), pasiekiami naudojant interneto naršyklę.
PT-60	Diegėjas turi pateikti tokį klaidų (problemų) registravimo įrankį, kuris būtų nuolatos prieinamas internetu Perkančiosios organizacijos atstovams (bent 20 individualių konkurentinių naudotojų), kuriems turi būti prieinamos visos Perkančiosios organizacijos atstovų pateiktos problemos (klaidos). Užregistravus klaidą, jos kortelėje turi būti pateikiami klaidą registravusio naudotojo identifikaciniai duomenys, leidžiantys įvardinti klaidos registratorių.
PT-61	Bandomosios eksploatacijos metu nustatyti trūkumai turi būti skirstomi į kritinius, didelius ir mažus. Trūkumų apibrėžimai yra pateikti skyriuje „Reikalavimai eksploatacinio aptarnavimo ir priežiūros vykdymui“.
PT-62	Bandomosios eksploatacijos veiklas Diegėjas turi vykdyti pagal su Perkančiosios organizacijos atstovų pateiktą bandomosios eksploatacijos planą ir Diegėjo sudarytą bandomosios eksploatacijos metodiką bei scenarijus.

PT-63	Diegėjas iki bandomosios eksploatacijos pradžios turi paruošti BVIS infrastruktūrą darbui:
PT-63.1	Atlikti BVIS komponentų konfigūravimą, kad visi bandomosios eksploatacijos dalyviai turėtų galimybę prisijungti prie BVIS iš savo darbo vietų. Naudotojo darbo vietų parengimą užtikrins Perkančioji organizacija.
PT-63.2	Sumigruoti (įkelti ir suvesti) visus būtinus BVIS duomenis bei pašalinti perteklinius (bandomajai eksploatacijai nereikalingus) duomenis, taip pat turi užtikrinti, kad visi duomenys BVIS būtų integralūs.
PT-64	Diegėjas turi užtikrinti BVIS veikimą visos bandomosios eksploatacijos metu, jeigu nebus sutarta kitaip.
PT-65	Bandomoji eksploatacija turi būti baigiama, kai tenkinami bandomosios eksploatacijos priėmimo kriterijai, kurie pateikiami bandomosios eksploatacijos metodikoje.
PT-66	Pasibaigus bandomajai eksploatacijai Diegėjas turi parengti bandomosios eksploatacijos ataskaitą, kurioje būtų pateikta rastų ir ištaisytų klaidų suvestinė, pateikiama informacija apie kitas bandomosios eksploatacijos metu įgyvendintas veiklas.

8.9. REIKALAVIMAI MOKYMAMS

Nr.	Reikalavimas
PT-67	Mokymai turi būti vykdomi bent du kartus: pirmo ir antro BVIS kūrimo etapų metu. Toliau pateikiami reikalavimai mokymams taikomi abiem mokymams.
PT-68	Mokymų etapo pradžioje Diegėjas turi pateikti mokymų planą, kuriame turi būti pateikiama:
PT-68.1	mokymų tvarkaraštis, aprašantis kada ir kaip bus atliekami mokymai;
PT-68.2	mokymų apimtis (temos ir dalyvių skaičius);
PT-68.3	įrankiai ir medžiaga (informacija), kurie bus naudojami mokymų įgyvendinimo metu.
PT-69	Iki mokymų vykdymo pradžios Diegėjas turi parengti administratorių ir naudotojų vadovus, kurie turi atitikti tokius reikalavimus:
PT-69.1	visa pateikta medžiaga turi būti suskirstyta pagal sukurtos programinės įrangos funkcines sritis, parengta lietuvių kalba ir iliustruota naudotojo sąsajos ekranvaizdžiais;
PT-69.2	vadovai turi būti išsamūs ir suprantami skaitytojui savarankiškai vykdant konkrečias užduotis, apimti visas numatytas sistemos funkcijas;
PT-69.3	vadovuose turi būti pateikti visų sukurtos programinės įrangos laukų paaiškinimai.
PT-70	Iki mokymų vykdymo pradžios Diegėjas turi parengti administratorių ir naudotojų mokymų medžiagą, kuri turi atitikti tokius reikalavimus:
PT-70.1	mokymų medžiagą turi sudaryti teorinė medžiaga, parengta remiantis administratorių ir naudotojų vadovais, ir praktinės užduotys;
PT-70.2	mokymų medžiaga turi būti vientisa – teorinės medžiagos ir praktinių užduočių struktūra ir turinio detalumas turi būti vienodi, kad naudotojui būtų aišku, kaip savarankiškai atlikti kiekvieną užduotį ar jos dalį;
PT-70.3	turi būti parengti ir pateikti visi duomenys reikalingi praktinėms užduotims atlikti.
PT-71	Mokymai turi būti vykdomi testinėje ar kitoje specialiai mokymams Diegėjo parengtoje aplinkoje.
PT-72	Naudotojų ir administratorių mokymai turi būti organizuojami tokiomis grupėmis, užtikrinant, kad naudotojai nebus mokomi naudotis funkcijomis, kuriomis jie nesinaudos.

	Detalus naudotojų grupių sąrašas turi būti suderintas su Perkančiąja organizacija ir nurodytas mokymų plane iki mokymų pradžios.
PT-73	Preliminarus naudotojų, kuriuos reikės apmokyti, kiekis – 120 (tarp jų iki 5 administratorių).
PT-74	Sistemos naudotojų mokymai turi vykti video konferencijos būdu (nuotoliniu būdu). Video konferencija turi būti įrašinėjama ir turi būti sudaryta galimybė bet kada ją peržiūrėti Projekto metu ir pasibaigus Projektui.
PT-75	Mokymai turi būti vedami lietuvių kalba.
PT-76	Mokymai turi būti vykdomi Perkančiosios organizacijos darbo valandomis.
PT-77	Mokymai gali būti vykdomi ir gyvai. Mokymų vykdymo forma turi būti derinama su Perkančiąja organizacija.

8.10. REIKALAVIMAI PAPILDOMAI UŽSAKOMOMS (FUNKCINIŲ GALIMYBIŲ PLĖTIMO) PASLAUGOMS

Nr.	Reikalavimas
PT-78	Perkančioji organizacija turi teisę ir galimybę (bet neįsipareigoja) nuo sutarties įsigaliojimo dienos užsakyti papildomų paslaugų pagal Diegėjo pasiūlyme nurodytą valandinį įkainį. Papildomų paslaugų kiekis (apimtis) – 6000 darbo valandų.
PT-79	Papildomos darbo valandos gali būti panaudotos paslaugų teikimo metu papildomų šioje techninėje specifikacijoje nenurodytų paslaugų ar BVIS funkcionalumų užsakymui, kad būtų užtikrintas Projekto tikslų pasiekimas.
PT-80	Papildomų paslaugų užsakymą Perkančioji organizacija gali atlikti iki eksploatacinės priežiūros ir palaikymo paslaugų pabaigos.
PT-81	Diegėjas įsipareigoja taikyti ne didesnę paslaugų atlikimo įkainį negu įkainis, nurodytas pasiūlyme. Kiekvienu atskiru atveju prieš pradėdamas papildomus darbus Diegėjas turi pristatyti (detalizuoti) ir su Perkančiąja organizacija suderinti planuojamų atlikti tobulinimo darbų aprašymą (specifikaciją), laiko sąnaudas, pateikiant laiko sąnaudų pagrindimą bei įgyvendinimo terminą ir grafiką.
PT-82	Papildomų paslaugų metu kuriamam funkcionalumui turi būti taikomi šios Specifikacijos nefunkciniai reikalavimai, jeigu nesutariama kitaip.
PT-83	Papildomų paslaugų įsigijimo ir teikimo procedūra turi būti detalizuota Paslaugų teikimo reglamente.
PT-84	Papildomos paslaugos, skirtos naujų BVIS funkcionalumų realizavimui (ne pagal šios Specifikacijos reikalavimus), turi apimti šias Diegėjo veiklas:
PT-84.1	Naujų poreikių registravimą ir derinimą su Perkančiąja organizacija, tame tarpe BVIS funkcionalumo pagal pasikeitusius teisės aktus registravimą ir derinimą.
PT-84.2	Naujų poreikių funkcionalumo realizavimui detalią analizę ir specifikavimą (dokumentavimą) bei suderinimą su Perkančiąja organizacija.
PT-84.3	Naujų poreikių realizavimo laiko sąnaudų skaičiavimą ir pagrindimą bei įgyvendinimo terminų ir grafiko sudarymą bei suderinimą su Perkančiąja organizacija.
PT-84.4	Suderintų naujų funkcionalumų realizavimą apibrėžtais terminais ir apimtimi.
PT-84.5	Realizuotų naujų funkcionalumų testavimą, diegimą į BVIS aplinkas, naudotojų mokymus ir konsultavimą, bandomąją eksploataciją (esant poreikiui), duomenų migravimą (esant poreikiui).
PT-84.6	Su nauju funkcionalumu susijusios dokumentacijos atnaujinimą (naudotojų instrukcijų,

	administravimo instrukcijų, projektavimo dokumentų ir kt.).
PT-84.7	Apskaičiuoti ir įvesti duomenys, saugomi BVIS duomenų bazėje, atlikus priežiūros ir funkcinių galimybių plėtimo paslaugas neturi pasikeisti.
PT-85	Įdiegtų funkcionalumų ir parengtos dokumentacijos nemokamą garantinę priežiūrą (24 mėnesius nuo funkcionalumo įdiegimo į eksploatavimo aplinką).

8.11. REIKALAVIMAI PAKEITIMŲ VALDYMAMS

Nr.	Reikalavimas
PT-86	Šioje techninėje specifikacijoje nustatyti funkciniai ir/ ar nefunkciniai reikalavimai gali būti keičiami Diegėjo ar Perkančiosios organizacijos iniciatyva Paslaugų teikimo sutartyje nustatyta tvarka, nepažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų viešųjų pirkimų principų ir pirkimo tikslo.
PT-87	Pakeitimų atsiradimas gali būti sąlygojamas aplinkybių, kurios atsiranda arba tampa žinomos po sutarties sudarymo, jų atsiradimo pasiūlymo pateikimo ar sutarties sudarymo metu nebuvo galima protingai numatyti ir kontroliuoti, taip pat, iš anksto įvertinti ir jų atsiradimo rizikos.
PT-88	Tokie pakeitimai turi būti įforminami Diegėjui ir Perkančiajai organizacijai patvirtinus reikalingą pakeitimą raštu Paslaugų teikimo sutartyje nustatyta tvarka ir esant visoms šioms aplinkybėms:
PT-88.1	Pakeitimas yra dokumentuotas, nurodant jo poreikį, poveikį, kritiškumo laipsnį (neesminis, vidutinis, kritinis) ir pasekmes;
PT-88.2	Pakeitimas nėra esminis (kai dėl pakeitimo įgyvendinimo Perkančioji organizacija negali pasiekti Projekto tikslų);
PT-88.3	Pakeitimas yra autorizuotas (pasirašytas Perkančiosios organizacijos įgalioto asmens);
PT-88.4	Atlikti su pakeitimu susiję techninės dokumentacijos pakeitimai;
PT-88.5	Apie pakeitimą tinkamai informuotos visos Projektu suinteresuotos šalys, kurių veiklai pakeitimas gali turėti įtakos.
PT-89	Atliekant šioje Techninėje specifikacijoje numatytų reikalavimų pakeitimus (jei taikytina), papildomai turi būti atliekamas pakeisto funkcionalumo testavimas.

8.12. REIKALAVIMAI EKSPLOATACINIO APTARNAVIMO IR PRIEŽIŪROS VYKDYMUI

Nr.	Reikalavimas
PT-90	Diegėjas turi užtikrinti Projekto metu sukurtą ir įdiegtą BVIS funkcionalumo eksploatacinę priežiūrą bei visų šios Specifikacijos įgyvendinimo metu suteiktų paslaugų rezultatų (dokumentacijos, įdiegimo konfigūracijos, paslaugų teikimo metu sukurtos programinės įrangos ir kt.) eksploatacinę priežiūrą. Eksploatacinė priežiūra turi būti vykdoma pagal su Perkančiosios organizacijos suderintą Eksploatacinės priežiūros reglamentą.
PT-91	Eksploatacinės priežiūros terminas – 36 mėnesiai nuo galutinio priėmimo–perdavimo akto pasirašymo datos.
PT-92	Eksploatacinės priežiūros paslaugos Perkančiajai organizacijai teikiamos šiame dokumente nustatyta tvarka ir turi sudaryti iki 1500 paslaugų valandų per 36 mėn. nuo galutinio priėmimo–perdavimo akto pasirašymo datos.

PT-93	Eksploatacinės priežiūros paslaugos apima sukurtos ir įdiegtos programinės įrangos sutrikimų šalinimą bei Perkančiosios organizacijos atsakingų asmenų konsultavimą. Klaidos, kurios atsirado vykdant perkamas Paslaugas, turi būti šalinamos nemokamai .
PT-94	Diegėjas turi vykdyti Perkančiosios organizacijos atsakingų asmenų konsultavimą BVIS veikimo, naudojimo bei tobulinimo klausimais. Konsultacijos turi būti teikiamos telefonu, el. paštu, naudojant priežiūros tarnybos (angl. <i>Help Desk</i>) programinę įrangą (turi būti suderinta ar naudojama Perkančiosios organizacijos programinė įranga ar programinę įrangą pateikia Diegėjas) ar atvykus į Perkančiąją organizaciją. Kelionės laikas į teikiamų paslaugų laiką neįskaičiuojamas.
PT-95	Paslaugų teikėjas turi registruoti BVIS eksploataavimo sutrikimus bet kuriuo eksploatacinės priežiūros metu prieinamoje el. sutrikimų registravimo sistemoje (pvz., specializuotoje per naršyklę pasiekiamoje programinėje įrangoje arba per pagalbos teikimo liniją (angl. <i>Service Desk</i>)). Perkančiajai organizacijai turi būti suteiktos priemonės klaidų registravimo ir jų šalinimo eigos stebėjimui.
PT-96	Diegėjo teikiamos eksploatacinės priežiūros paslaugos turi apimti:
PT-96.1	Klaidų ar netikslumų registravimą.
PT-96.2	Klaidų ar netikslumų taisymą, testavimą, diegimą ir atnaujintų programinių priemonių išėties tekstų pateikimą Perkančiajai organizacijai.
PT-96.3	Dokumentacijos tikslinimą pagal atliktus taisymus.
PT-96.4	Konsultacijų apie BVIS teikimą eksploataciniais klausimais.
PT-96.5	BVIS administratoriaus konsultavimą, siekiant užtikrinti nepertraukiamą sistemos veikimą. Konsultacijos turi būti suteiktos telefonu, el. paštu ar darbo vietoje sekančiame punkte nurodytu reakcijos laiku.
PT-96.6	Pagalbą BVIS administratoriui, sprendžiant iškilusias problemas. Konsultacijos turi būti suteiktos telefonu, el. paštu, darbo vietoje sekančiame punkte nurodytu reakcijos laiku.
PT-96.7	BVIS administratorių apmokymą.
PT-96.8	Šalinant eksploataavimo metu aptinkamas klaidas ir metodikų neatitikimus. Šių paslaugų teikimas neturi keisti BVIS funkcionalumo. Klaidos, kurios atsirado vykdant perkamas Paslaugas, turi būti šalinamos nemokamai.
PT-96.9	BVIS turi būti nuolat stebima, registruojamos ir analizuojamos BVIS naudotojų pastabos ir pageidavimai. BVIS naudotojų pastabos dėl apskaičiavimo metodikų keitimo keičiantis teisės aktams ir pageidavimai papildyti funkcionalumą turi būti apibendrinami ir perduodami paslaugų teikėjui. Pastabos ir pageidavimai siunčiami elektroniniu paštu, juos pateikti gali tik atsakingi Užsakovo specialistai, kurių sąrašas bus pateiktas Diegėjui.
PT-97	Pagrindinės konsultacijų teikimo sąlygos:
PT-97.1	konsultacijos turi būti teikiamos su BVIS susijusiais klausimais;
PT-97.2	konsultacijos turi būti teikiamos žodžiu (telefonu, vaizdo konferencijų būdu) bei raštu;
PT-97.3	konsultacijoms turi būti skiriama iki 20 val. per mėnesį;
PT-97.4	konsultacijos turi būti teikiamos Perkančiosios organizacijos darbo metu t.y. pirmadienis – penktadienis, 8:00 – 17:00.
PT-98	Klaidos ar netikslumai turi būti klasifikuojami į grupes:
PT-98.1	Kritinės klaidos: BVIS nustojo funkcionuoti ir Užsakovas negali tęsti darbo.
PT-98.2	Didelės klaidos: dideli BVIS funkcionavimo sutrikimai, dėl kurių neįmanomas sklandus BVIS darbas, galutiniai naudotojai turi galimybę dirbti, tačiau ne visu pajėgumu.
PT-98.3	Mažos klaidos: veiklos procesai ir BVIS funkcionavimas paveiktas nedaug, sutrikimas nekelia grėsmės duomenims ir BVIS funkcionavimui, problemos sprendimas yra būtinas,

	bet ne kritinis.
PT-99	Pagrindinės eksploatacinės priežiūros paslaugų teikimo sąlygos:
PT-99.1	Reakcijos į problemą laikas: kritinės klaidos – ne ilgiau kaip 1 darbo valanda, didelės - ne ilgiau kaip 4 darbo valandos, o mažos – ne ilgiau kaip 8 darbo valandos. Reakcija į problemą nėra laikomas automatizuotas pranešimų siuntimas.
PT-99.2	Nustačius kritinę problemą, sutrikimo šalinimo laikas derinamas su Užsakovu, tačiau sutrikimas turi būti pašalintas ne ilgiau kaip per 8 darbo valandas nuo problemos nustatymo momento.
PT-99.3	Nustačius didelę problemą sutrikimo šalinimo laikas derinamas su Užsakovu, tačiau sutrikimas turi būti pašalintas ne ilgiau kaip per 12 darbo valandų nuo problemos nustatymo momento.
PT-99.4	Nustačius mažą problemą sutrikimo šalinimo laikas derinamas su Užsakovu, tačiau sutrikimas turi būti pašalintas ne ilgiau kaip per 3 savaites nuo problemos nustatymo dienos.
PT-99.5	Jei gedimo per nurodytą laiką pašalinti negalima, su Perkančiąja organizacija turi būti sutariama dėl gedimo pašalinimo laiko.
PT-99.6	Techninės dokumentacijos atnaujinimai (jei to reikalauja Perkančioji organizacija) turi būti atlikti per 5 darbo dienas po problemos išsprendimo;
PT-100	Diegėjas turi parengti prieinamas ir Perkančiajai organizacijai tinkamas informavimo apie BVIS sutrikimus, jų registravimo ir taisymo veiksmų būseną priemones: Perkančiosios organizacijos ir Diegėjo suderintus telefonus, e. pašto adresus, eksploatacinio aptarnavimo ir priežiūros tarnybos programinio įrankio adresą (nuorodą). Išvardintais būdais Perkančiosios organizacijos atsakingiems asmenims turi būti galimybė pranešti apie BVIS sutrikimus, reikiamas konsultacijas, reikiamus tobulinimus (naujo funkcionalumo kūrimą) ir pan.
PT-101	Kas 3 mėnesius Diegėjas turi pateikti eksploatacinės priežiūros paslaugų teikimo ataskaitą, kurioje būtų pateikiama informacija apie suteiktų konsultacijų skaičių ir registruotas bei išspręstas problemas. Po ataskaitos patvirtinimo pasirašomas atitinkamo laikotarpio eksploatacinės priežiūros paslaugų priėmimo perdavimo aktas.
PT-102	Eksploatacinės priežiūros metu atnaujinus BVIS funkcionalumus atitinkamai turi būti pakoreguota visa susijusi BVIS dokumentacija, pateikti atnaujinti išeities tekstai ir kiti programiniai komponentai.
PT-103	Detali eksploatacinės priežiūros paslaugų teikimo tvarka turi būti suderinta su Perkančiąja organizacija ir dokumentuota Eksploatacinės priežiūros reglamente.

8.13. REIKALAVIMAI GALUTINIAM BVIS PRIĖMIMUI

Nr.	Reikalavimas
PT-104	Visos BVIS sukūrimo paslaugos (paslaugų rezultatai) turi būti priimamos pasirašant galutinį priėmimo–perdavimo aktą.
PT-105	Siekiant užtikrinti sklandų Projekto tęstinumą:
PT-105.1	Diegėjas, nepažeidžiant autoriaus teisių turėtojo ar trečiųjų šalių intelektualinės nuosavybės teisių, sutartimi perduoda Perkančiajai organizacijai autorių turtines teises į pagal užsakymą sukurtą programinę įrangą ir parengtus projektinius dokumentus, įskaitant, bet neapsiribojant, teisę neribotą laiką ir be papildomo atlygio naudoti sukurtą programinę įrangą; teisę daryti sukurtos programinės įrangos kopijas; teisę modifikuoti ir toliau plėtoti

	sukurta programinę įrangą; teisę perkelti programinę įrangą į kitą technologinę infrastruktūrą; teisę naudoti ir keisti jai sukurtos programinės įrangos pradinį kodą išskyrus BVIS kūrimui panaudotos licencinės programinės įrangos išeities kodą.
PT-105.2	Jeigu pagal užsakymą sukurtoje programinėje įrangoje panaudota kita autoriaus teisių turėtojo ar trečiųjų šalių programinė įranga, kuri integruota į pagal užsakymą sukurtą programinę įrangą ar kitaip susieta su atliktu užsakymu ir autoriaus turtinių teisių į sukurtą programinę įrangą ar parengtus projektinius dokumentus, jos perdavimas Perkančiosios organizacijos neturi apriboti šias teises perdavusio Diegėjo teisės be atskiro Perkančiosios organizacijos sutikimo toliau vystyti, tobulinti, platinti ir atlikti kitus reikiamus veiksmus su sukurta programine įranga ar parengtais projektiniais dokumentais.
PT-105.3	Diegėjas neturi teisės atskleisti jokios su paslaugų teikimu susijusios informacijos trečiosioms šalims be Perkančiosios organizacijos raštiško leidimo arba jei to reikalauja įstatymai.

8.14. REIKALAVIMAI PASLAUGŲ ETAPAMS IR TERMINAMS

Nr.	Reikalavimas
PT-106	Diegėjas turi vadovautis priede N. 1 pateikta lentele, kurioje pateikti BVIS kūrimo etapai, etapų metu atliekami darbai (veiklos), rengiama dokumentacija, dalyvių atsakomybės ir etapų terminai.
PT-107	BVIS kūrimas turi būti įgyvendinamas vienu etapu (iteraciniu-inkrementiniu informacinės sistemos kūrimo būdu).
PT-108	BVIS kūrimo etapo metu analizės bei projektavimo metu su Perkančiąja organizacija turi būti suderinta, kurie BVIS reikalavimai turi būti realizuojami, o kurie realizuojami pagal Funkcinių galimybių plėtimo sutartį.
PT-109	BVIS kūrimo metu turi būti realizuoti: <ul style="list-style-type: none"> • Visi reikalavimai išdėstyti skyriuje „Funkciniai reikalavimai“, išskyrus sekantį punktą.
PT-110	Perkančioji organizacija turi teisę (bet neįsipareigoja) nuo sutarties įsigaliojimo dienos užsakyti papildomus funkcionalumus, apibrėžtus šios Techninės specifikacijos skyriuose: <ul style="list-style-type: none"> • 6.21.3 Reikalavimai analitikai. • 6.24.3. Funkcinių galimybių plėtimas integracijoms. Taip pat Perkančioji organizacija turi teisę (bet neįsipareigoja) užsakyti ir kitus papildomus funkcionalumus, vadovaujantis skyriuje „Reikalavimai papildomai užsakomoms (funkcinių galimybių plėtimo) paslaugoms“ nustatyta tvarka.
PT-111	Bendruosius funkcinius reikalavimus bei nefunkcinius reikalavimus BVIS kūrimo metu būtina realizuoti tiek, kiek to reikės realizuojamiems funkcionalumams.
PT-112	Pasirašius paslaugų teikimo sutartį bendru sutarimu (esant pagrindimui ir Perkančiosios organizacijos pritarimui), gali būti tikslinamas projekto veiklų grafikas (etapų terminai, dokumentų priskyrimas etapams ir pan.).
PT-113	Kiekvienos etapo pabaiga bus laikoma pasirašius konkretaus etapo priėmimo ir perdavimo aktą. Visos paslaugos turi būti suteiktos Paslaugų teikimo sutartyje numatytais terminais ir sąlygomis bei vadovaujantis priedu Nr. 1.

PRIEDAS NR. 1. REIKALAVIMAI BVIS MODERNIZAVIMUI

Nr	Etapas	Veiklos	Rezultatai	Terminai
1.	Inicijavimas	<p>Diegėjas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parengia Projekto reglamentą. <p>Perkančioji organizacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suteikia reikalingą informaciją; • Teikia pastabas ir rekomendacijas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Projekto reglamentas. Projekto reglamente nurodomi Projekto tikslai, prioritetai, darbai ir rezultatai, suinteresuotos šalys, darbų atlikimo grafikas, naudojami standartai ir kokybiniai reikalavimai, rizikos ir jų suvaldymo būdai, komunikavimo principai, atsakomybės, Projekto problemų nustatymo ir valdymo procedūros, papildomų paslaugų, pakeitimų dėl nenumatytų reikalavimų užsakymo ir įgyvendinimo procedūra, sistemos priežiūros ir techninio aptarnavimo paslaugų teikimo procedūros, tarpinių ir galutinių rezultatų priėmimo kriterijai, pokyčių valdymo procedūra, problemų sprendimo procedūra, rizikų valdymo procedūra ir visa kita Projekto vykdymui ir pokyčių valdymui aktuali informacija. 	1 mėn. nuo sutarties įsigaliojimo dienos.
2.	Detali analizė ir projektavimas	<p>Diegėjas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atlieka esamos ir siekiamos padėties įvertinimą; • Atlieka BVIS reikalavimų įvertinimą, parengia detalios analizės dokumentaciją; • Parengia projektavimo 	<ul style="list-style-type: none"> • Detalios analizės dokumentas (aprašantis pirmo BVIS kūrimo etapo metu realizuojamus funkcionalumus). Detalios analizės dokumentuose išanalizuojami ir detalizuojami funkciniai ir nefunkciniai Techninės 	Etapo rezultatai turi būti suderinti per 7 mėn. nuo Paslaugų teikimo sutarties įsigaliojimo datos.

Nr	Etapas	Veiklos	Rezultatai	Terminai
		<p>dokumentaciją;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parengia integracines sąsajas aprašančius dokumentus; • Vykdo kitas veiklas numatytas analizės ir projektavimo metu. <p>Perkančioji organizacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suteikia reikalingą informaciją; • Teikia pastabas ir rekomendacijas; • Tvirtina etapo rezultatus. 	<p>specifikacijos reikalavimai bei kiti Perkančiosios organizacijos išsakyti poreikiai, parengiami naudojimo atvejai (angl. <i>use case</i>), kurie pateikiami naudojimo atvejų diagramomis pagal UML (angl. <i>Unified Modeling Language</i>) ar lygiavertę notaciją. Sudėtingesni naudojimo atvejai ar jų grupės turi būti detalizuojami pateikiant veiklos bei BVIS veikimo procesus, naudojant procesų modeliavimo diagramas (angl. <i>UML activity diagram</i>, <i>BPMN (Business Process Model and Notation)</i> ar lygiavertes diagramas).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektavimo dokumentas. Turi būti pateiktas BVIS architektūros aprašymas fizinių komponentų ir programinių komponentų požiūriu, naudojamos technologijos (jų pavadinimai, versijos), informacinis vaizdas (duomenų bazės struktūros (su paaiškinimais), duomenų bazių sąsajų schemas ir kt.), funkcinis vaizdas (BVIS funkciniai vienetai, jų funkcijos, tarpusavio sąsajos, naudotojo sąsajos prototipai, ir kt.), integracinis vaizdas (sąsajos tarp vidinių ir išorinių sistemų, kuriamos sistemos atžvilgiu), operacinis vaizdas (sisteminiai procesai, 	

Nr	Etapas	Veiklos	Rezultatai	Terminai
			<p>algoritmai, periodiniai sisteminiai darbai ir pan.), dislokavimo vaizdas (programinių komponentų pasiskirstymas techninėje įrangoje) ir kt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integracines sąsajas aprašantys dokumentai. Juose turi būti detalizuojama kiekvienos integracinės ir duomenų mainų sąsajos paskirtis, realizavimo sprendimas, siunčiamus / gaunamos užklausos, teikiami / gaunami duomenys, prisijungimo ir kiti parametrai, integracinės sąsajos naudojimo pavyzdžiai ir scenarijai (angl. <i>sequence diagram</i>) ir kita aktuali informacija, aprašanti integracinės sąsajos veikimą, jos naudojimą. • Infrastruktūros resursų poreikių sąrašas (poreikis pateikiamas visai BVIS apimčiai, o vėlesniais etapais gali būti patikslinamas). 	
3.	Kūrimas ir vidinis testavimas	<p>Diegėjas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vykdo reikalingus programavimo ir konfigūravimo darbus (savo kūrimo aplinkoje), įgyvendina funkcinius ir nefunkcinius reikalavimus; • Parengia testavimo scenarijus; • Atlieka komponentų (angl. <i>unit</i>) testavimą, vidinį testavimą, sąsajų 	<ul style="list-style-type: none"> • Testavimo scenarijai. • Vidinio testavimo ataskaita. • Atliktos BVIS demonstracijos. • Programinė įranga parengta diegimui testinėje aplinkoje. 	<p>Etapo rezultatai turi būti suderinti per 13 mėn. nuo Paslaugų teikimo sutarties įsigaliojimo datos.</p>

Nr	Etapas	Veiklos	Rezultatai	Terminai
		<p>su kitomis informacinėmis sistemomis ir registrais (integravimo) testavimą ir parengia vidinio testavimo ataskaitą;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vykdo BVIS demonstracijas; • Parengia BVIS diegimo instrukcijas. <p>Perkančioji organizacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suteikia reikalingą informaciją; • Peržiūri ir įvertina vidinio testavimo rezultatus; • Teikia pastabas ir rekomendacijas BVIS demonstracijų metu; • Teikia reikiamą informaciją dėl infrastruktūros bei organizuoja aplinkų parengimo darbus; • Tvirtina etapo rezultatus. 		
4.	Diegimas testavimo aplinkoje	<p>Diegėjas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parengia programinę įrangą, tinkamą įdiegimui Perkančiosios organizacijos testavimo aplinkoje; • Parengia Diegimo planą; • Parengia BVIS diegimo instrukcijas. • Atlieka sukurtos programinės įrangos įdiegimą testavimo aplinkoje. • Parengia Diegimo ataskaitą. <p>Perkančioji organizacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vykdo priėmimo testavimą; 	<ul style="list-style-type: none"> • Diegimo planas (diegimui testavimo aplinkoje). • Priėmimo testavimo scenarijai ir metodika. • BVIS diegimo instrukcijos. • Diegimo ataskaita. • Sukurta programinė įranga, įdiegta Perkančiosios organizacijos testavimo aplinkoje. 	Etapas turi būti baigtas iki priėmimo testavimo etapo pradžios.

Nr	Etapas	Veiklos	Rezultatai	Terminai
		<ul style="list-style-type: none"> • Suteikia reikalingą informaciją; • Organizuoja testavimo aplinkos paruošimą; • Teikia pastabas ir rekomendacijas; • Tvirtina etapo rezultatus. 		
5.	Priėmimo testavimas	<p>Diegėjas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vykdo priėmimo testavimą; • Atlieka testavimo metu registruotų klaidų / neatitikčių taisymus; • Vykdo BVIS našumo testavimą; • Parengia priėmimo testavimo ataskaitą. <p>Perkančioji organizacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vykdo priėmimo testavimą; • Priima programinę įrangą diegimui į gamybinę aplinką; • Tvirtina etapo rezultatus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Testavimo planas. • Našumo testavimo ataskaita. • Priėmimo testavimo ataskaita (pirmo BVIS kūrimo etapo apimčiai). • Sėkmingai atliktas priėmimo testavimas (tenkinami sėkmingo priėmimo testavimo kriterijai). • Parengta priėmimo testavimo ataskaita. • Diegimui į gamybinę aplinką parengta BVIS. 	Etapo rezultatai turi būti suderinti per 15 mėn. nuo Paslaugų teikimo sutarties įsigaliojimo datos.
6.	Diegimas gamybinėje aplinkoje	<p>Diegėjas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parengia programinę įrangą tinkamą įdiegimui Perkančiosios organizacijos gamybinėje aplinkoje; • Parengia Diegimo planą; • Atlieka sukurtos programinės įrangos įdiegimą gamybinėje aplinkoje; • Parengia Diegimo ataskaitą. <p>Perkančioji organizacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suteikia reikalingą informaciją; • Organizuoja gamybinės aplinkos paruošimą; 	<ul style="list-style-type: none"> • Diegimo planas (diegimui gamybinėje aplinkoje). • Diegimo ataskaita. • Sukurta programinė įranga įdiegta Perkančiosios organizacijos gamybinėje aplinkoje. 	Etapas turi būti baigtas iki bandomosios eksploatacijos etapo pradžios.

Nr	Etapas	Veiklos	Rezultatai	Terminai
		<ul style="list-style-type: none"> • Teikia pastabas ir rekomendacijas; • Tvirtina etapo rezultatus. 		
7.	Mokymai	<p>Diegėjas atlieka šiuos darbus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parengia mokymų planą; • Parengia administratorių ir naudotojų vadovus; • Parengia mokymų medžiagą ir kitas reikalingas priemones; • Parengia naudotojų vadovus (dokumentus): naudotojų instrukciją ir BVIS administravimo instrukciją, diegimo instrukciją; • Vykdo mokymus. <p>Perkančioji organizacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pateikia pastabas mokymų dokumentacijai; • Dalyvauja mokymuose; • Tvirtina etapo rezultatus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mokymų planas. Dokumente turi būti aprašytas mokymų kursų organizavimas, pateikti detalūs mokymų planai/grafikai, mokymų grupės, mokymų vietos, nurodytos mokymų priemonės. • Naudotojų ir administratorių vadovai. • Mokymų medžiaga. • Įvykdyti mokymai. 	Etapas turi būti baigtas iki bandomosios eksploatacijos etapo pradžios.
8.	Bandomoji eksploatacija	<p>Diegėjas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parengia Bandomosios eksploatacijos planą. • Teikia konsultacijas bandomosios eksploatacijos klausimais; • Šalina eksploatacijos metu nustatytus defektus; • Parengia eksploatacinės priežiūros reglamentą; • Parengia bandomosios eksploatacijos ataskaitą. <p>Perkančioji organizacija:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eksploatacinės priežiūros reglamentas. • Bandomosios eksploatacijos planas. • Parengta bandomosios eksploatacijos ataskaita. • Sėkmingai baigta bandomoji eksploatacija. 	Bandomosios eksploatacijos trukmė derinama su Perkančiąja organizacija, tačiau negali būti trumpesnė kaip 1 mėn. ir baigtis ne vėliau nei 17 mėn. nuo Paslaugų teikimo sutarties įsigaliojimo datos.

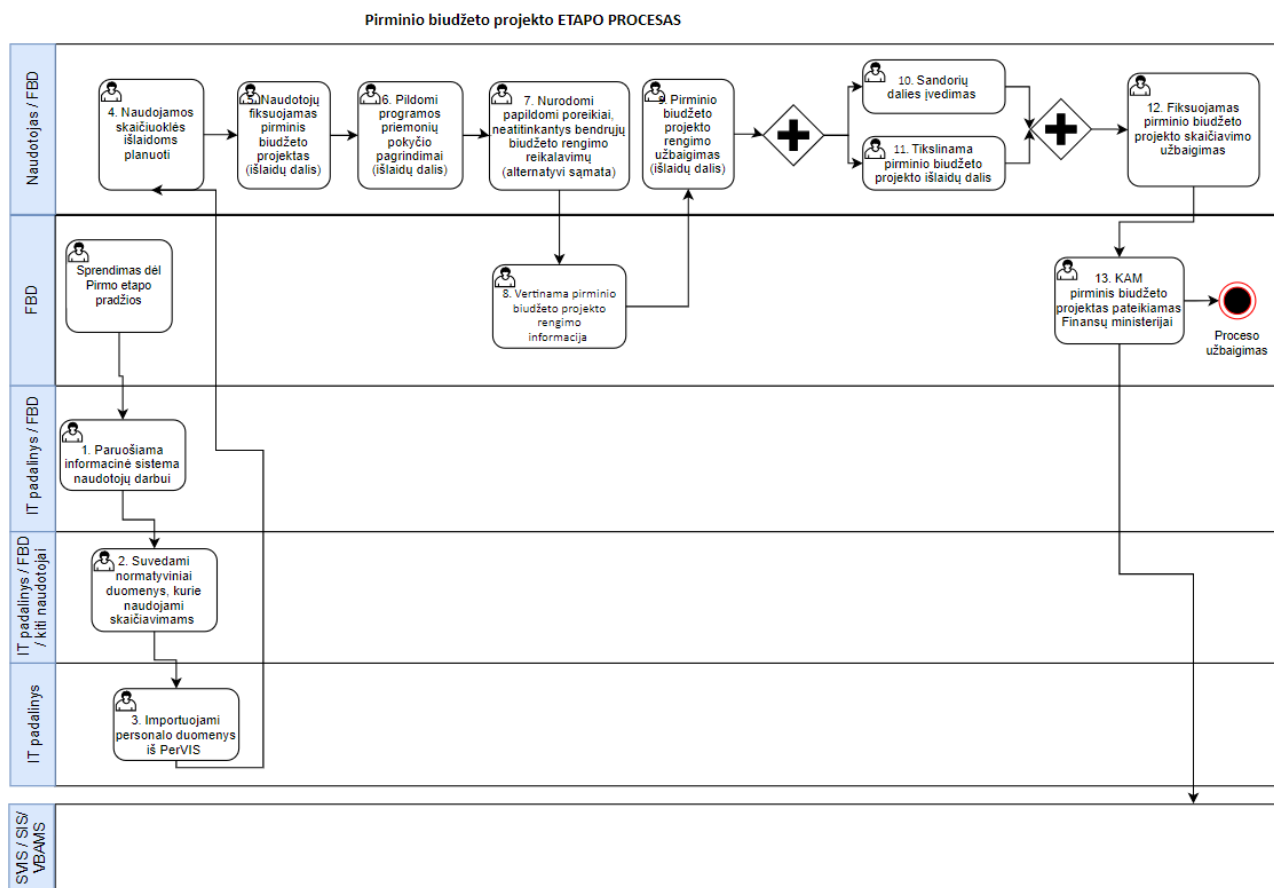
Nr	Etapas	Veiklos	Rezultatai	Terminai
		<ul style="list-style-type: none"> • Dirba su įdiegta BVIS; • Registruoja bandomosios eksploatacijos metu nustatytas klaidas; • Vykdo bandomosios eksploatacijos metu nustatytų problemų šalinimo kontrolę; • Tvirtina etapo rezultatus. 		
9.	Diegimo pabaiga	Perdavimo priėmimo akto pasirašymas. Parengiama BVIS priežiūros ir modernizavimo paslaugų techninė specifikacija (reglamentas).	Pasirašytas Perdavimo priėmimo aktas. Pasirašyta BVIS priežiūros ir modernizavimo paslaugų techninė specifikacija (reglamentas).	Ne vėliau nei 18 mėn. nuo Paslaugų teikimo sutarties įsigaliojimo datos.
10.	Eksploatacinė priežiūra, palaikymas ir funkcinių galimybių plėtimas	Diegėjas suteikia eksploatacinės priežiūros, palaikymo ir funkcinių galimybių plėtimo paslaugas.	Vykdomi eksploatacinės priežiūros, palaikymo ir funkcinių galimybių plėtimo įsipareigojimai.	36 mėn. po Perdavimo priėmimo akto pasirašymo.

PRIEDAS NR. 2. INFORMACINĖS SISTEMOS BVIS PROCESŲ APRAŠYMAI

Dalyviai:

- **FBD** – inicijuoja ir koordinuoja biudžeto rengimo ir vykdymo procesą, analizuoja, vertina į IS įvedamą informaciją ir užblokuoja galimybę tikslinti naudotojų pateiktą informaciją.
- **Naudotojas.**
- **IT padalinys.**

1. PIRMINIO BIUDŽETO PROJEKTO ETAPO PROCESAS

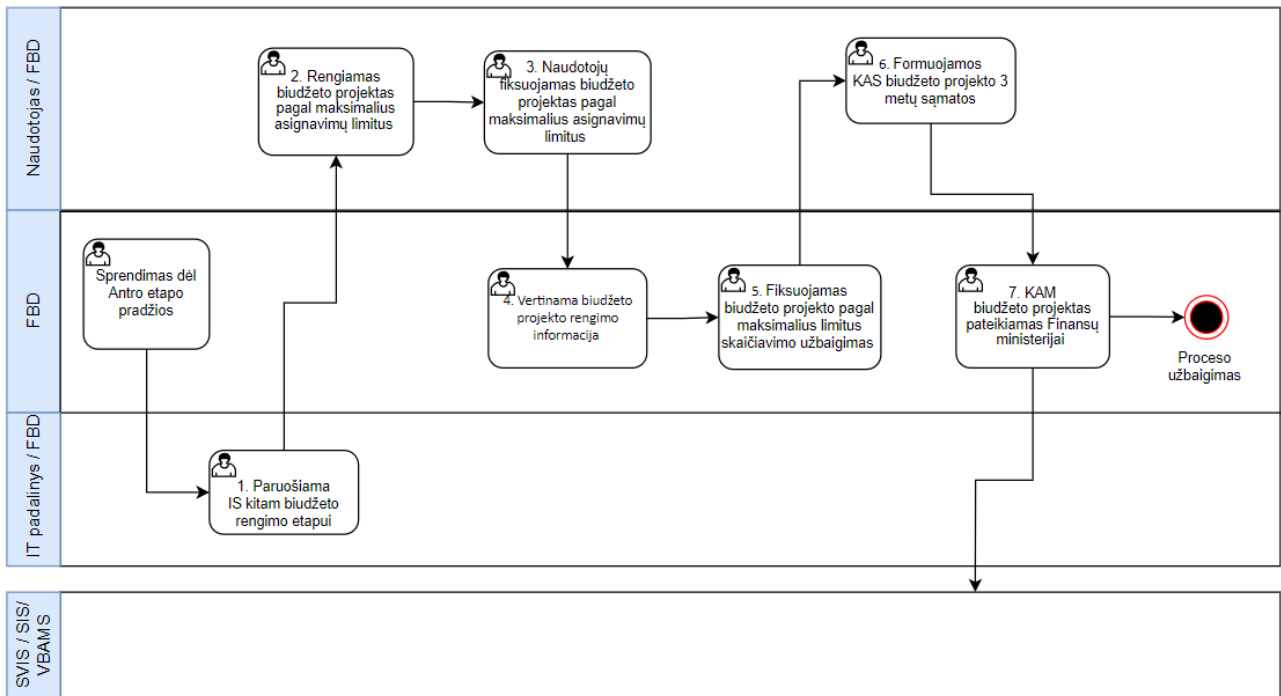
Nr.	Pavadinimas	Aprašymas	Dalyviai
1.	Paruošiama informacinė sistema naudotojų darbui	IS ruošiama pirminio poreikio planavimui, tvarkomos dimensijos, klasifikatoriai, naudotojų teisės. Perkeliama ankstesnio planavimo ciklo (trejų metų) duomenys į naujo planavimo ciklo duomenų bazę. Pagal poreikį gali būti sukuriama kelios šio etapo versijos.	FBD, IT padalinys
2.	Suvedami normatyviniai duomenys, kurie naudojami skaičiavimams (pvz.,	Suvedami kiekvieniems metams atskirai normatyviniai duomenys ir kiti dydžiai, kurie bus naudojami sistemoje integruotose skaičiuoklėse ir skaičiavimo formose. Gali būti importuojamas MS Excel su kai kuriais normatyvais, planinėmis kainomis.	FBD, IT padalinys, kiti naudotojai atsakingi už

Nr.	Pavadinimas	Aprašymas	Dalyviai
	BD, MMA, BSI, koeficientai, planinės kainos ir kt.)		normatyvų įvedimą (pvz. centralizuota i perkamų prekių kainos ir pan.)
3.	Importuojami personalo duomenys iš personalo IS	Iš personalo IS perkeliama KAS personalo duomenys, kurie bus naudojami darbo užmokesčio skaičiavimui.	IT padalinys
4.	Naudojamos skaičiuoklės išlaidoms planuoti	Planavimo formose naudojantis skaičiuoklėmis apskaičiuojamos išlaidų straipsnių sumos. Naudotojas turės galimybę užpildyti papildomus skaičiuoklei aktualius duomenis ir gauti iš sistemos pagal pateiktus duomenis apskaičiuotą planuojamų išlaidų sumą. Atitinkamos apskaičiavimo formos gali būti bazinio, 1-2 lygių bei kitos formos, kurios skirtos detalizuoti išlaidų straipsnį. BVIS administratorius turi galimybę perkelti ankstesnio planavimo ciklo skaičiavimo duomenis.	Naudotojas, FBD
5.	Naudotojų fiksuojamas pirminis biudžeto projektas (išlaidų dalis)	Sistemoje pagal suteiktas teises užfiksuojamas pirminio biudžeto projekto skaičiavimo užbaigimas pagal reikalingas dimensijas.	Naudotojas, FBD
6.	Pildomi programos priemonių pokyčio pagrindimai (išlaidų dalis ir Turto dalis)	Jei apskaičiuotas programos priemonės finansavimo poreikis viršija ankstesnio planavimo ciklo finansavimą atitinkamiems metams, atskiroje formoje naudotojas turės pateikti pagrindimą (su skaičiavimais), skirtą pagrįsti programos priemonės išlaidų pokytį. Naudotojas turės galimybę sukurti daugiau nei vieną pokyčio pagrindimo įrašą priemonei.	Naudotojas, FBD
7.	Nurodomi papildomi poreikiai, neatitinkantys bendrųjų biudžeto rengimo reikalavimų (alternatyvi sąmata)	Sistemoje užfiksuojama informacija apie papildomą poreikį (alternatyvi sąmata).	Naudotojas, FBD
8.	Vertinama pirminio biudžeto projekto rengimo informacija	Viso proceso metu (rengimo eigoje) naudotojų įvedama informacija FBD yra analizuojama, vertinama (pvz. ar pateiktas detalus pagrindimas, ar nėra klaidų ir kt.).	FBD
9.	Pirminio biudžeto projekto rengimo užbaigimas (išlaidų dalis)	Sistemoje pagal suteiktas teises užfiksuojamas pirminio biudžeto projekto skaičiavimo užbaigimas.	Naudotojas, FBD
10.	Turto dalies įvedimas	Esant poreikiui sukuriamą naują šio etapo versiją. KAM vadovybei priėmus sprendimą dėl išlaidų dalies ir Turto dalies subalansavimo pagal prognozuojamus finansavimo limitus, sudaroma galimybė įvesti Turto dalį. Užpildomi Turto duomenys (išlaidų ekonominė klasifikacija, finansavimo šaltiniai, funkcinė klasifikacija ir kt.), užpildoma poreikio pagrindimo informacija (6 p.)	Naudotojas, FBD
11.	Tikslinama pirminio biudžeto projekto išlaidų dalis	Naudotojas turės galimybę atlikti skaičiavimo ir poreikio pagrindimų koregavimo veiksmus atsižvelgiant į sprendimus dėl biudžeto projekto subalansavimo. 10 ir 11 p. vyksta lygiagrečiai.	Naudotojas, FBD
12.	Fiksuojamas pirminio biudžeto projekto	Sistemoje pagal suteiktas teises užfiksuojamas pirminio biudžeto projekto skaičiavimo užbaigimas.	Naudotojas, FBD

Nr.	Pavadinimas	Aprašymas	Dalyviai
	skaičiavimo užbaigimas		
13.	KAM pirminis biudžeto projektas pateikiamas Finansų ministerijai	Sistemoje suformuota galutinė pirminio biudžeto projekto versija. Ši versija jau nebus keičiama ir koreguojama, kitų planavimo etapų metu bus daroma versijos kopija ir atitinkamai joje koreguojami duomenys. Duomenys eksportuoti į Finansų ministerijos nustatytos formos failą, kuris pateikiamas Finansų ministerijai.	FBD

2. BIUDŽETO PROJEKTO PAGAL MAKSIMALIUS ASIGNAVIMŲ LIMITUS PLANAVIMO ETAPO PROCESAS

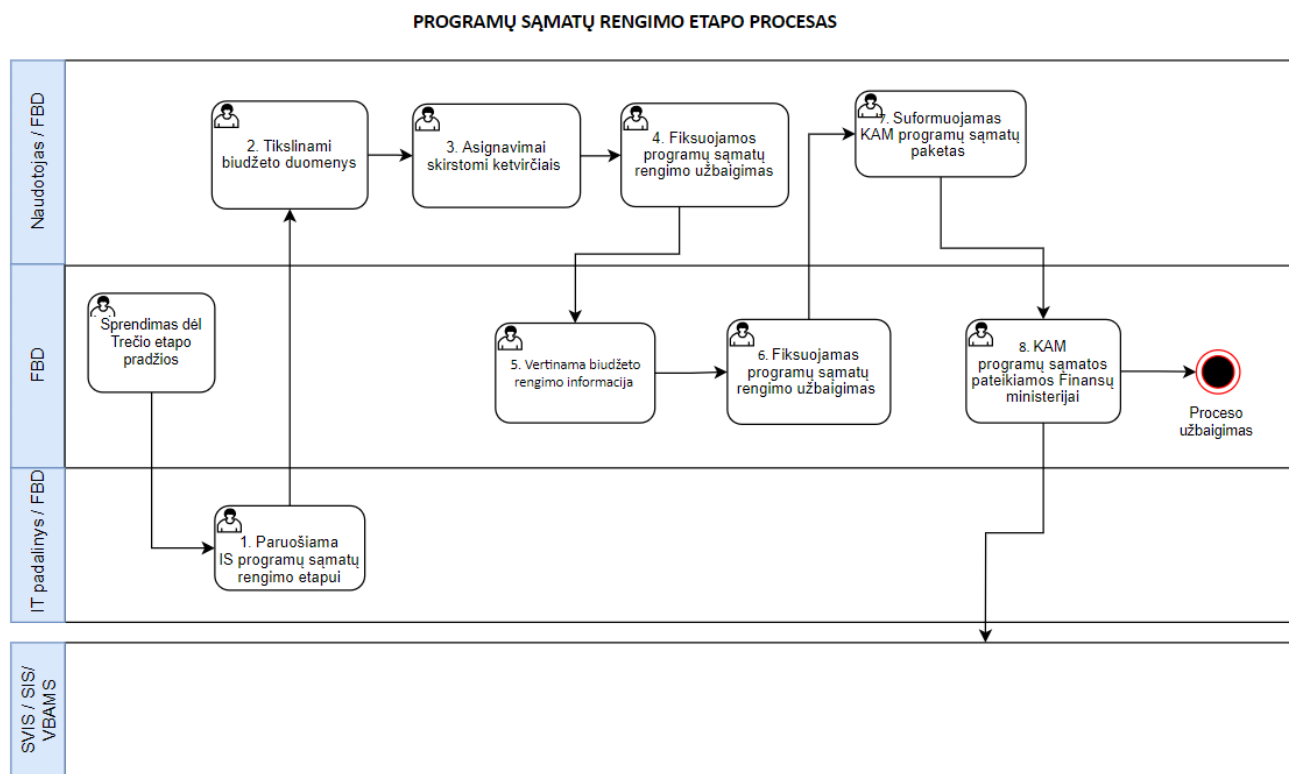
BIUDŽETO PROJEKTO PAGAL MAKSIMALIUS ASIGNAVIMŲ LIMITUS PLANAVIMO ETAPO PROCESAS

Nr.	Pavadinimas	Aprašymas	Dalyviai
1.	Paruošiama IS kitam biudžeto rengimo etapui	Padaroma antro biudžeto planavimo etapo duomenų bazės (pirmo etapo (paskutinės versijos) kopija). IS paruošiama biudžeto projektui pagal maksimalius asignavimų limitus planavimui. Esant poreikiui gali būti pakoreguoti naudojami normatyviniai dydžiai. Pagal poreikį gali būti sukuriamos kelios šio etapo versijos. (Naudotojai gali naudoti KAM pirminio biudžeto projekto versija tik skaitymo režimu be galimybės ją koreguoti).	FBD, IT padalinys
2.	Rengiamas biudžeto projektas pagal maksimalius asignavimų limitus	Naudotojas turės galimybę naudoti atitinkamų išlaidų straipsnių skaičiavimui priskirtomis skaičiuoklėmis, atlikti asignavimų Turtui ir Išlaidoms tikslinimą, atlikti kitus patikslinimus pagal gautus maksimalius asignavimų limitus.	Naudotojas, FBD
3.	Naudotojų fiksuojamas biudžeto projektas pagal maksimalius	Sistemoje pagal suteiktas teises užfiksuotas pirminio biudžeto projekto skaičiavimo užbaigimas.	Naudotojas, FBD

Nr.	Pavadinimas	Aprašymas	Dalyviai
	asignavimų limitus		
4.	Vertinama biudžeto projekto rengimo informacija	Viso proceso metu (rengimo eigoje) naudotojų įvedama informacija FBD yra analizuojama, vertinama (pvz. ar pateiktas detalus pagrindimas, ar nėra klaidų ir kt.).	FBD
5.	Fiksuojamas biudžeto projekto pagal maksimalius limitus skaičiavimo užbaigimas	Kai bus patikslinti planuojamo biudžeto projekto pagal maksimalius asignavimų limitus patikslinti duomenys, FBD užfiksuoja biudžeto projekto pagal maksimalius asignavimų limitus skaičiavimo užbaigimą (skaičiavimų ir pagrindimų duomenys nebegalės būti redaguojami).	FBD
6.	Formuojamos KAS biudžeto projekto 3 metų sąmatos	Parengus visų programų biudžeto projekto sąmatas, formuojami KAM programų sąmatų projekto paketai (rinkiniai), skirti perkelti į dokumentų valdymo informacinę sistemą pasirašyti ir derinti įgaliojtiems asmenims.	Naudotojas, FBD
7.	KAM biudžeto projektas pateikiamas Finansų ministerijai	Biudžeto projektas per integracinę sąsają pateikiamas Finansų ministerijai į VBAMS ir SIS/SVIS.	FBD

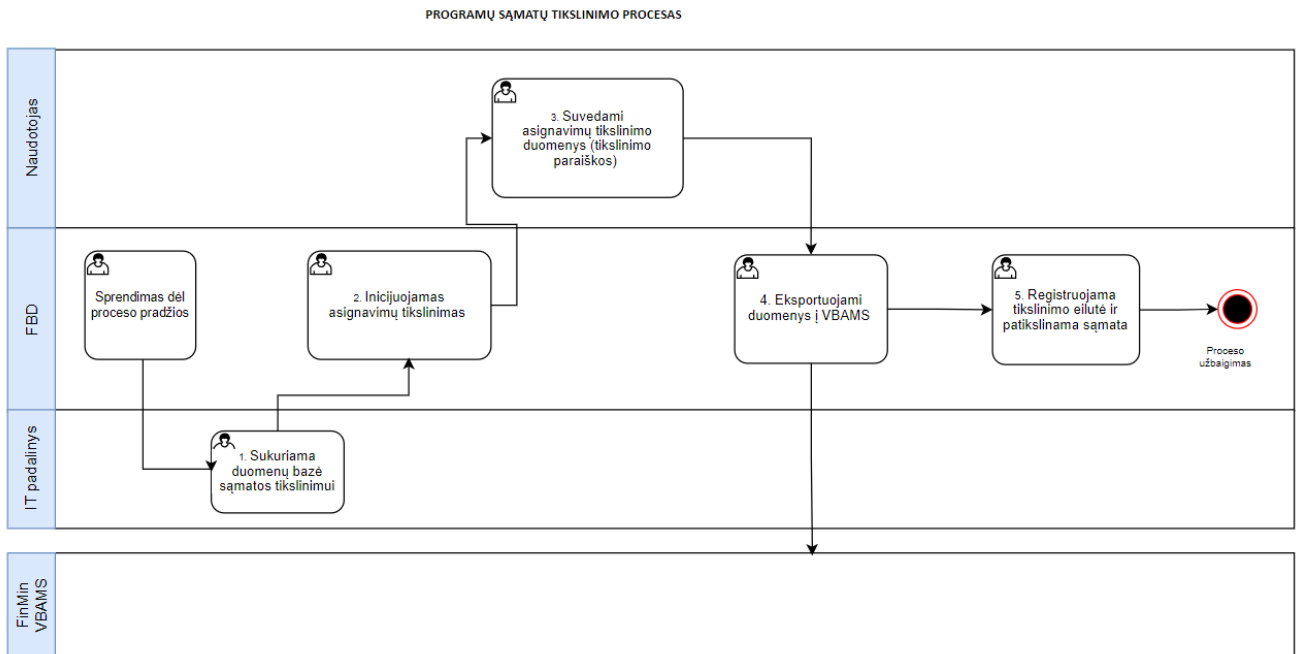
3. PROGRAMŲ ŠAMATŲ RENGIMO ETAPO PROCESAS

Nr.	Pavadinimas	Aprašymas	Dalyviai
1.	Paruošiama IS programų sąmatų rengimo etapui	Parengiama biudžeto projekto nauja versija. Esant poreikiui koreguojami skaičiavimuose naudojami normatyviniai dydžiai, kurie bus naudojami šiame planavimo etape ir neturės įtakos ankstesniuose etapuose atliktų skaičiavimų rezultatams.	FBD, IT padalinys

Nr.	Pavadinimas	Aprašymas	Dalyviai
		Esant poreikiui kiekviename etape gali būti sukuriamos naujos versijos.	
2.	Tikslinami biudžeto duomenys	Atsižvelgdamas į gautus atnaujintus limitus, naudotojas tikslina pateiktą biudžeto sąmatos projektą, naudojantis atitinkamų išlaidų straipsnių skaičiavimui priskirtomis skaičiuoklėmis. Patikslinami duomenys pagal reikiamas dimensijas.	Naudotojas, FBD
3.	Asignavimai skirstomi ketvirčiais	Atliekamas asignavimų paskirstymą ketvirčiais (pirmųjų metų).	Naudotojas, FBD
4.	Fiksuojamos programų sąmatų rengimo užbaigimas	Sistemoje užfiksuojamos programos sąmatos pagal patikslintus limitus.	Naudotojas, FBD
5.	Vertinama biudžeto rengimo informacija	Viso proceso metu (rengimo eigoje) naudotojų įvedama informacija FBD yra analizuojama, vertinama (pvz. ar nėra klaidų ir kt.).	FBD
6.	Fiksuojamas programų sąmatų rengimo užbaigimas	Sistemoje užbaigiamas programų sąmatų duomenų tikslinimas. Programų sąmatų skaičiavimų ir pagrindimų duomenys nebegalės būti redaguojami.	FBD
7.	Suformuojamas KAM programų sąmatų paketas	Parengus visas programų sąmatas, formuojami KAM programų sąmatų paketai (rinkiniai), skirti perkelti į dokumentų valdymo informacinę sistemą pasirašyti ir tvirtinti įgaliotiems asmenims.	Naudotojas, FBD
8.	KAM programų sąmatos pateikiamos Finansų ministerijai (VBAMS sistemai)	Pagal FM reikalavimus suformuotas KAM programų sąmatų paketas pateikiamas Finansų ministerijai per integracinę sąsają (iš BVIS į SIS/ SVIS ir į VBAMS).	FBD

4. PROGRAMŲ ŠAMATŲ TIKSLINIMO PROCESAS

Nr.	Pavadinimas	Aprašymas	Dalyviai
1.	Sukuriama nauja šamatos versija tikslinimui	Iš biudžeto projekto rengimo proceso metu patvirtintų duomenų sukuriama einamųjų metų (trejų metų) šamatos, skirtos programų šamatai tikslinimui. Pirmų metų šamatos yra paskirstytos ketvirčiais.	IT
2.	Inicijuojamas asignavimų tikslinimas	Naudotojams kuriamos eilutės asignavimų tikslinimo duomenų suvedimui (tikslinimo paraiškų katalogai). Eilutės sukūrimas, jos būsenų keitimas deleguotas tik FBD darbuotojams.	FBD
3.	Suvedami asignavimų tikslinimo duomenys (tikslinimo paraiškos)	Suvedami duomenys į FBD sukurtą eilutę/eilutes asignavimų tikslinimui – t.y. naudotojas užpildo tikslinimo paraiškas ir patvirtina. FBD tikrina suvestų duomenų atitiktį žinybinėms asignavimų tikslinimo taisyklėms ir ar atlikti tikslinimai galimi pagal patvirtintos šamatos dydžius. Jei nustatomi netikslumai, FBD eilutės duomenis nurodo Naudotojui taisyti (atmeta paraiškas – keičia paraiškos būseną).	Naudotojas
4.	Eksportuojami duomenys į VBAMS	FBD patvirtina tikslinimo eilutę, kurioje yra naudotojų patvirtintos paraiškos, ir eksportuoja tikslinimo duomenis į VBAMS.	FBD
5.	Registruojama tikslinimo eilutė ir patikslinama šamata	Kai VBAMS užregistruojami šamatos pakeitimai, ta pačia data informacinėje sistemoje registruojama ir tikslinimo eilutė. Registravimo momentu įvyksta šamatos patikslinimas – t. y. gauname patikslintą šamata (tikslinimai „užsikelia“ į šamata, matome pirminę šamata sausio 1 d., ankstesnę patikslintą šamata, kurioje įvertinti tikslinimai iki paskutinio šiuo metu įvykdyto tikslinimo, matome paskutinį tikslinimą/šamatos pokytį ir naujausią patikslintą šamata). Asignavimų tikslinimai, kuriems reikia LR Finansų ministerijos pritarimo, registruojami gavus pritarimą.	FBD